

Innst. 12 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget
fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2016, kapitler under Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)

Innst. 12 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget
fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2016, kapitler under Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)

Innhold

	Side
1. Oversikt over regjeringens forslag	5
2. Partienes hovedprioriteringer	12
2.1 Innledning	12
2.2 Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre	12
2.3 Høyre og Fremskrittspartiet	12
2.4 Arbeiderpartiet	13
3. Merknader til kapitler under Kunnskapsdepartementet	28
4. Administrasjon	28
Kap. 200 Kunnskapsdepartementet	28
5. Grunnopplæring	28
Kap. 220 Utdanningsdirektoratet	29
Kap. 221 Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene	30
Kap. 222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	30
Kap. 223 Sametinget	31
Kap. 224 Senter for IKT i utdanningen	32
Kap. 225 Tiltak i grunnsopplæringen	32
Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	36
Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler	48
Kap. 228 Tilskudd til private skoler mv.	49
Kap. 229 Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører	50
Kap. 230 og 3230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem	51
6. Voksenopplæring m.m.	51
Kap. 252 EUs utdannings- og ungdomsprogram	51
Kap. 253 Folkehøyskoler	52
Kap. 254 Tilskudd til voksenopplæring	53
Kap. 255 Tilskudd til freds- og menneskerettssentre	55
Kap. 256 Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk	56
Kap. 257 Program for basiskompetanse i arbeidslivet	56
Kap. 258 Tiltak for livslang læring	57
7. Høyere utdanning og fagskoleutdanning	58
Kap. 260 Universiteter og høyskoler	58
Kap. 270 Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	63
Kap. 276 Fagskoleutdanning	64
Kap. 280 Felles enheter	65
Kap. 281 Fellestiltak for universiteter og høyskoler	66
8. Utdanningsstøtte	68
Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning	68
9. Merknader om forskning og utvikling i statsbudsjettet	71
10. Forskning under Kunnskapsdepartementet	74
Kap. 283 Meteorologiformål	74
Kap. 284 De nasjonale forskningsetiske komiteene	75
Kap. 285 Norges forskningsråd	75
Kap. 287 Forskningsinstitutter og andre tiltak	77
Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak	78

11. Forskning under Nærings- og fiskeridepartementet	78
Kap. 920 Norges forskningsråd	78
Kap. 925 Havforskningsinstituttet	79
Kap. 926 Forskningsfartøy	80
Kap. 927 NIFES	80
Kap. 928 Annen marin forskning og utvikling	80
12. Forskning under Landbruks- og matdepartementet	80
Kap. 1137 Forskning og innovasjon	80
13. Merknader til kapitler under Kulturdepartementet	81
14. Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn	81
Kap. 340 Den norske kirke	81
Kap. 341 Tilskudd til trossamfunn m.m.	83
Kap. 342 Kirkebygg og gravplasser	84
15. Oversikt over alternative budsjettforslag i finansinnstillingen	85
16. Oversikt over bevilgningsendringer i innstillingen	92
17. Forslag fra mindretall	99
18. Komiteens tilråding	99

Innst. 12 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2016, kapitler under Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)

Til Stortinget

1. Oversikt over regjeringens forslag

Nedenfor følger en samlet oversikt over regjeringen Solbergs forslag til statsbudsjett for 2016, slik

det framgår av Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

90–99-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over regjeringens forslag under rammeområde 16 Kirke, utdanning og forskning

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 (2015–2016)
Utgifter			
<i>Kunnskapsdepartementet</i>			
200		Kunnskapsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	254 407 000
	21	Spesielle driftsutgifter	11 208 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 745 000
220		Utdanningsdirektoratet	
	1	Driftsutgifter	273 231 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	135 212 000
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	57 087 000
221		Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene	
	1	Driftsutgifter	13 960 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 (2015–2016)
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	
	1	Driftsutgifter	88 734 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 491 000
223		Sametinget	
	50	Tilskudd til Sametinget	41 501 000
224		Senter for IKT i utdanningen	
	1	Driftsutgifter	60 939 000
	21	Spesielle driftsutgifter	21 959 000
225		Tiltak i grunnpoplæringen	
	1	Driftsutgifter	22 239 000
	21	Spesielle driftsutgifter	100 342 000
	60	Tilskudd til landslinjer	211 531 000
	62	Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv	23 670 000
	63	Tilskudd til samisk i grunnpoplæringen, <i>kan overføres</i>	58 975 000
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	456 563 000
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i>	334 218 000
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	48 247 000
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 059 000
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	272 918 000
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	216 826 000
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og lærekandidater med spesielle behov	57 870 000
	71	Tilskudd til kunst- og kulturarbeid i opplæringen	26 336 000
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram og organisasjoner	6 290 000
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	14 153 000
	74	Tilskudd til organisasjoner	18 380 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnpoplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	824 164 000
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 274 132 000
	50	Nasjonale sentre i grunnpoplæringen	92 030 000
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	40 812 000
	62	Tilskudd for økt lærertetthet	395 215 000
	63	Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærertetthet på 1.–4. trinn	434 420 000
	70	Tilskudd til NAROM	8 151 000
	71	Tilskudd til vitensentre	50 339 000
227		Tilskudd til særskilte skoler	
	60	Tilskudd til Murmanskskolen	2 242 000
	61	Tilskudd til voksenopplæring i Andebu kommune	5 095 000
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	6 070 000
	70	Tilskudd til Den franske skolen i Oslo	10 158 000
	71	Tilskudd til internatdriften ved Krokeide videregående skole	26 164 000
	72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	32 999 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 (2015–2016)
	74	Tilskudd til Signo grunn- og videregående skole og Briskeby videregående skole	42 522 000
	75	Tilskudd til opplæring i rusinstitusjoner	10 630 000
	76	Tilskudd til Foreningen Norden og Norsk håndverksinstitutt	4 857 000
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.	
	70	Frittstående grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 866 052 000
	71	Frittstående videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 518 316 000
	72	Frittstående skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i>	146 078 000
	73	Frittstående grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	119 492 000
	74	Frittstående videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	23 026 000
	75	Frittstående skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	259 368 000
	76	Andre frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	47 312 000
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	17 180 000
	78	Kompletterende undervisning	23 277 000
	79	Toppidrett	41 417 000
	80	Friskoleorganisasjoner	735 000
	81	Elevutveksling til utlandet	1 892 000
	82	Kapitaltilskudd til friskoler, kapital- og husleietilskudd	20 920 000
229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører	
	1	Driftsutgifter	23 246 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 158 000
230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem	
	1	Driftsutgifter	636 855 000
	21	Spesielle driftsutgifter	61 349 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 877 000
252		EUs utdannings- og ungdomsprogram	
	70	Tilskudd	513 780 000
253		Folkehøyskoler	
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	781 630 000
	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet	4 819 000
	72	Tilskudd til nordiske folkehøyskoler	615 000
254		Tilskudd til voksenopplæring	
	70	Tilskudd til studieforbund	208 374 000
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	12 762 000
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre	
	70	Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter	32 070 000
	71	Falstadsenteret	18 636 000
	72	Stiftelsen Arkivet	24 022 000
	73	Nansen Fredssenter	6 040 000
	74	Narviksenteret, <i>kan overføres</i>	5 737 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 (2015–2016)
	75	Det europeiske Wergelandsenteret	8 103 000
	76	Raftostiftelsen	4 987 000
256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk	
	1	Driftsutgifter	53 381 000
	21	Spesielle driftsutgifter	11 325 000
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	5 311 000
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	163 518 000
258		Tiltak for livslang læring	
	1	Driftsutgifter	4 900 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 1</i>	91 898 000
	60	Tilskudd til karriereveiledning	31 858 000
260		Universiteter og høyskoler	
	50	Statlige universiteter og høyskoler	31 335 347 000
	70	Private høyskoler	1 275 534 000
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
	71	Tilrettelegging for internasjonal mobilitet	17 193 000
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	82 311 000
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	717 446 000
276		Fagskoleutdanning	
	72	Annen fagskoleutdanning	68 683 000
280		Felles enheter	
	1	Driftsutgifter	80 535 000
	21	Spesielle driftsutgifter	10 000
	50	Senter for internasjonalisering av utdanning	81 184 000
	51	Drift av nasjonale fellesoppgaver	174 743 000
	71	Tilskudd til UNIS	125 360 000
	72	Tilskudd til UNINETT	27 240 000
	73	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	33 352 000
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	209 582 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	24 867 000
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	167 710 000
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 1</i>	66 475 000
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	73 351 000
	78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet	17 247 000
283		Meteorologiformål	
	50	Meteorologisk institutt	306 456 000
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	127 345 000
284		De nasjonale forskningsetiske komiteene	
	1	Driftsutgifter	17 007 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 (2015–2016)
285		Norges forskningsråd	
	52	Langsiktig, grunnleggende forskning	1 602 495 000
	53	Strategiske satsinger	1 240 752 000
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	486 772 000
	55	Administrasjon	279 952 000
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	15 611 000
	53	NUPI	4 721 000
	56	Ludvig Holbergs minnepris	11 541 000
	57	Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	178 922 000
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	251 562 000
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	41 740 000
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	14 528 000
288		Internasjonale samarbeidstiltak	
	21	Spesielle driftsutgifter	37 279 000
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	306 024 000
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	2 325 815 000
	75	UNESCO-kontingent	22 540 000
	76	UNESCO-formål	3 500 000
<i>Kulturdepartementet</i>			
340		Den norske kirke	
	1	Driftsutgifter	1 284 745 000
	21	Spesielle driftsutgifter	39 364 000
	71	Tilskudd til Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet	86 170 000
	75	Tilskudd til trosopplæring og andre kirkelige formål, <i>kan overføres</i>	468 090 000
341		Tilskudd til trossamfunn m.m.	
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	315 256 000
	75	Tilskudd til private kirkebygg	5 000 000
	78	Ymse faste tiltak	12 200 000
342		Kirkebygg og gravplasser	
	1	Driftsutgifter	55 538 000
	60	Rentekompensasjon – kirkebygg, <i>kan overføres</i>	44 165 000
	70	Tilskudd til sentrale tiltak for kirkebygg og gravplasser	15 285 000
<i>Nærings- og fiskeridepartementet</i>			
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd til forskning	2 259 893 000
925		Havforskningsinstituttet	
	1	Driftsutgifter	392 314 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	316 473 000
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	117 100 000

Kap. Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 (2015–2016)
926	Forskningsfartøy	
1	Driftsutgifter	174 067 000
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	80 521 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	86 500 000
927	NIFES	
1	Driftsutgifter	86 015 000
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	64 920 000
22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	5 800 000
928	Annen marin forskning og utvikling	
50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	56 547 000
72	Tilskudd til Nofima	99 603 000

Landbruks- og matdepartementet

1137	Forskning og innovasjon	
50	Forskningsaktivitet, Norges forskningsråd	256 324 000
51	Basisbevilgninger m.m., Norges forskningsråd	183 376 000
52	Innovasjonsaktivitet m.m.	5 251 000
53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	3 549 000

Statsbankene

2410	Statens lånekasse for utdanning	
1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	367 724 000
50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	6 185 138 000
70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 328 416 000
71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	839 005 000
72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	921 049 000
73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	509 530 000
74	Tap på utlån	327 200 000
76	Startstipend for kvotestudenter, <i>overslagsbevilgning</i>	809 000
	Sum utgifter rammeområde 16	72 745 076 000

Inntekter

Inntekter under departementene

3220	Utdanningsdirektoratet	
1	Inntekter ved oppdrag	4 038 000
2	Salgsinntekter mv.	1 185 000
3222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	
2	Salgsinntekter mv.	5 145 000
3224	Senter for IKT i utdanningen	
1	Inntekter fra oppdrag mv.	1 630 000
3225	Tiltak i grunnopplæringen	
4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	271 198 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 (2015–2016)
3229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører	
	2	Salgsinntekter mv.	1 720 000
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 135 000
3230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem	
	1	Inntekter ved oppdrag	61 349 000
	2	Salgsinntekter mv.	14 770 000
3256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk	
	1	Inntekter ved oppdrag	11 236 000
	2	Salgsinntekter mv.	346 000
3280		Felles enheter	
	1	Eksterne inntekter NOKUT	10 000
	2	Salgsinntekter mv.	1 317 000
3281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler	
	2	Salgsinntekter mv.	10 000
3288		Internasjonale samarbeidstiltak	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	5 578 000
3340		Den norske kirke	
	1	Ymse inntekter	45 292 000
	2	Inntekter ved oppdrag	39 364 000
3342		Kirkebygg og gravplasser	
	1	Ymse inntekter	18 566 000
	2	Leieinntekter m.m.	3 678 000
3925		Havforskningsinstituttet	
	3	Oppdragsinntekter	325 165 000
3926		Forskningsfartøy	
	1	Oppdragsinntekter	80 621 000
3927		NIFES	
	1	Oppdragsinntekter	68 830 000
5310		Statens lånekasse for utdanning	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	25 190 000
	29	Termingebyr	23 244 000
	89	Purregebyrer	188 894 000
<i>Renter og utbytte mv.</i>			
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	
	80	Renter	3 800 168 000
		Sum inntekter rammeområde 16	4 999 679 000
		Netto rammeområde 16	67 745 397 000

2. Partienes hovedprioriteringer

2.1 Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Christian Tynning Bjørnø, lederen Trond Giske, Martin Henriksen, Tone Sønsterud og Marianne Aasen, fra Høyre, Henrik Aasheim, Norunn Tveiten Benestad, Kent Gudmundsen og Kristin Vinje, fra Fremskrittspartiet, Sivert Haugen Bjørnstad og Bente Thorsen, fra Kristelig Folkeparti, Anders Tyvand, fra Senterpartiet, Anne Tingelstad Wøien, fra Venstre, Iselin Nybø, og fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, erved Stortingets vedtak 13. oktober 2015 tildelt kapitler under rammeområde 16 kirke, utdanning og forskning. Ved Stortingets vedtak under finansdebatten 3. desember 2015 ble netto utgiftsramme for dette området fastsatt til kr 68 251 501 000.

Komiteen viser til partienes respektive merknader om rammeområde 16 i finansinnstillingen, jf. Innst. 2 S (2015–2016). Innstillingen omfatter forslaget til statsbudsjett for 2016 fra regjeringen Solberg, Prop. 1 S (2015–2016), som ble lagt fram 7. oktober 2015, med et tillegg lagt fram 30. oktober 2015 som følge av økt antall asylkomster, Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

I den foreliggende innstillingen gjengis så vel regjeringens forslag, budsjettforliket 23. november 2015 i Stortinget, og partienes primære alternative budsjettforslag fra finansinnstillingen, som ble avgitt 28. november 2015. Forslagene er sammenstilt under punkt 15 nedenfor. De alternative forslagene fikk ikke flertall under behandlingen 3. desember 2015.

Avslutningsvis er det oppsummert hvilke endringsforslag det er flertall for i denne innstillingen, innenfor den netto utgiftsramme Stortinget har vedtatt, jf. punkt 18.

2.2 Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til samarbeidsavtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre og regjeringserklæringen, som slår fast at et av regjeringens hovedprosjekter er å realisere kunnskapssamfunnet. Kunnskap gir fremtidsmuligheter for den enkelte, uansett bakgrunn, og danner grunnlaget for sosial mobilitet i samfunnet. Flertallet vil understreke at kunnskap er avgjørende for å styrke norsk konkurransekraft og bygge landet for fremtiden, og at forslaget til statsbudsjett og budsjettforliket av 23. november 2015 sørger for en markant satsing på skolen,

utdanningsinstitusjonene, studentene og forskningsmiljøene.

Flertallet viser til at budsjettet styrker skolen ved å gjennomføre et lærerløft. I budsjettforliket økes bevilgningene til flere lærere på 1.–4. trinn. Satsingen på videreutdanning av lærere fortsetter. Flertallet vil at alle barna i skolen skal undervises av faglærte lærere, og understreker at det i budsjettforliket ble prioritert å bevilge 50 mill. kroner ekstra til å legge til rette for at ikke-kvalifiserte lærere som underviser i skolen skal få pedagogisk utdanning. Flertallet viser til at regjeringen foreslår 93 mill. kroner til Yrkesfagløftet. Midlene skal gå til tiltak for rekruttering av og kompetanseheving for yrkesfaglærere, etablering av et godkjenningsorgan for personer med utenlandsk fagutdanning og økt lærlingtilskudd.

I budsjettforliket av 23. november 2015 økes lærlingtilskuddet med 2 500 kroner. Den foreslåtte økningen i lærlingtilskuddet i 2016 dobles, fra regjeringens forslag på 2 500 kroner til 5 000 kroner. Til sammen har lærlingtilskuddet nå økt med 15 000 kroner siden regjeringen tiltrådte for litt over to år siden.

Flertallet viser til at avtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre innebærer en målrettet økning i antallet studieplasser. Studieplassene vil blant annet gå til informatikk, som er kompetanse vi vil ha sterkt behov for i fremtiden.

Flertallet viser til at satsingen på rekrutteringsstillinger fortsetter, med 100 ekstra stipendiatstillinger i budsjettforliket på toppen av regjeringens forslag. Til sammen innebærer det at universitetene og høyskolene styrkes med 388 flere stipendiater i 2016, hvorav 138 er midlertidige.

Flertallet peker på at det i budsjettforliket er enighet om en opptrapping mot 11 måneders studie-støtte. Opptrappingen vil skje over en fireårsperiode og starter neste studieår (2016–2017).

Flertallet viser til avtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre om statsbudsjettet for 2016 og finansinnstillingen, hvor det foreslås at rammeområde 16 settes til 68 251 501 000 kroner, som er en økning på 506 104 000 kroner i forhold til regjeringens forslag. Budsjettforliket danner grunnlaget for rammene for budsjettet, og de fire partiene fremmer et felles forslag til vedtak i Stortinget. Flertallet viser for øvrig til merknadene i innstillingen.

2.3 Høyre og Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at et av regjeringens hovedprosjekter er å realisere kunnskapssamfunnet. Kunnskap gir muligheter for alle, uansett bakgrunn, og danner grunnlaget for sosial mobilitet i samfunnet. Disse medlemmer vil understreke

at kunnskap er avgjørende for å styrke norsk konkurransekraft og bygge landet for fremtiden, og at dette budsjettet følger opp regjeringens ambisjoner gjennom en markant satsing på skolen, utdanningsinstitusjonene, studentene og forskningsmiljøene. Disse medlemmer viser til det inngåtte budsjettforliket med Kristelig Folkeparti og Venstre.

Disse medlemmer vil understreke at budsjettet har tydelige satsingsområder:

- realfagsløft i grunnskolen og yrkesfagløft i videregående opplæring
- strukturreform i universitets- og høyskolesektoren
- oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning

Disse medlemmer viser til at regjeringen styrker skolen ved å gjennomføre et lærerløft og opprettholder de høye bevilgningene til videreutdanning av lærere i forhold til tidligere statsbudsjett. I løpet av to år har regjeringen nesten tredoblet antall plasser i videreutdanning. Over 5 000 lærere vil få tilbud om videreutdanning i 2016. Det foreslås videre 350 nye studieplasser i praktisk-pedagogisk utdanning, særlig rettet mot områder med økende arbeidsledighet og søkere med teknologisk eller realfaglig bakgrunn.

Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår en kraftig styrking til yrkesfagløftet. Midlene skal gå til tiltak for rekruttering av og kompetanseheving for yrkesfaglærere, etablering av et godkjenningsorgan for personer med utenlandsk fagutdanning og økt lærlingtilskudd.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av regjeringens satsinger for å styrke elevenes ferdigheter og kunnskaper i realfag. Disse medlemmer er tilfreds med at regjeringen foreslår midler til oppfølging av realfagsstrategien og lese- og skrivestrategien.

Disse medlemmer understreker betydningen av at forslaget til statsbudsjett inneholder en betydelig satsing på grunnskole og videregående opplæring gjennom kompetansehevingstiltak og videreutdanning for lærere. Videre viser disse medlemmer til at regjeringens forslag til statsbudsjett innebærer en betydelig satsing på kvalitet i høyere utdanning og forskning. Totalt foreslår regjeringen en betydelig økning til universiteter og høyskoler i 2016. Disse medlemmer vil også vise til at regjeringen ønsker utdannings- og forskningsinstitusjoner med solide fagmiljøer og utdanninger av høy kvalitet, og at det foreslås totalt 175 mill. kroner til strukturreformen innenfor universitets- og høyskolesektoren.

Disse medlemmer vil understreke at regjeringen for tredje år på rad foreslår å øke basisstøtten

til studentene utover prisveksten. Også den betydelige satsingen på studentboliger fortsetter, og regjeringen legger med sitt forslag til rette for at 2 200 nye studentboliger kan påbegynnes i 2016.

Disse medlemmer vil peke på regjeringens sterke satsing på forskning og høyere utdanning. I årets budsjett foreslås flere nye rekrutteringsstillinger, en styrking av forskningsinfrastruktur og økt beløp til stimuleringsstiltak for deltakelse i Horisont 2020. Det foreslås også økte bevilgninger til de langsiktige prioriteringene i langtidsplanen på flere departementers budsjetter.

Disse medlemmer viser til at Kunnskapsdepartementets foreløpige anslag tilsier at samlede bevilgninger til forskning og utvikling utgjør om lag 1 pst. av anslått BNP i 2016.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av at regjeringen foreslår å styrke virkemidler som utløser næringslivets egen forskningsinnsats, deriblant SkatteFUNN-ordningen og Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA).

Disse medlemmer vil understreke at religions- og trosfrihet er en grunnleggende menneskerettighet og en forutsetning for et fritt samfunn. Disse medlemmer viser til at regjeringens verdiforankring ligger i den kristne og humanistiske kulturarv, og viser til at regjeringen vil føre en politikk som sørger for at kirken opprettholder statusen som folkekirke.

2.4 Arbeiderpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at mennesker er Norges viktigste ressurs. Det er den skolegangen og utdanningen barn og unge får i dag som vil avgjøre hvilken samfunnsutvikling og verdiskaping som frembringes gjennom befolkningens fremtidige arbeidsinnsats. Og det er den kompetansen norske arbeidstakere besitter som avgjør om hvor godt forskning og ny kunnskap tas i bruk til å skape nye arbeidsplasser, ny næring og til å bygge landet. Disse medlemmer viser til at å satse på kunnskap og kompetanse er en forutsetning for å bygge fremtidens nærings- og arbeidsliv, å komme styrket ut av den høye arbeidsledigheten landet nå opplever og for å lykkes med god integrering av alle flyktingene som nå kommer til Norge. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen hvor Arbeiderpartiet foreslo en kunnskapssatsing på 818 mill. kroner mer enn regjeringen over Kunnskapsdepartementets budsjett og til sammen 1,6 mrd. kroner utover regjeringens forslag i samlet satsing på kunnskap.

Grunnoplæringen

Disse medlemmer vil ha en sterk offentlig fellesskole der alle elever opplever læring, trivsel og

mestring, og der alle elever gis et godt grunnlag for videre utdanning, arbeid og gode liv. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 1,1 mrd. kroner mer til grunnopplæringen enn regjeringens forslag til budsjett. Disse medlemmer vil videre understreke at en god kommuneøkonomi er en viktig forutsetning for en god skole over hele landet. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i finansinnstillingen foreslo å styrke kommunenes samlede inntekter med 4 mrd. kroner mer enn regjeringens forslag til statsbudsjett.

Disse medlemmer vil slå ring om fellesskolen, der elever med ulik sosial-, religiøs og kulturell bakgrunn møtes for å lære sammen. Disse medlemmer vil ikke overlate kvalitetsutvikling og utprøving av spennende ideer til privatskoler, men bruke fellesskapets ressurser til å utvikle en enda bedre skole for alle elever. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 30 mill. kroner til flere forsøk i den offentlige skolen.

Disse medlemmer vil understreke at mye er bra i norsk skole, men norsk skole har også store utfordringer som det haster å finne gode løsninger på. Disse medlemmer vil påpeke at norsk skoles største utfordring er at én av fire elever faller ut av skolen før de har fullført videregående opplæring. En avbrutt skolegang gir den enkelte elev dårlige forutsetninger i arbeidslivet, men også når det gjelder helse og andre livsutsikter. I tillegg er frafall kostbart for samfunnet, særlig i form av tapte muligheter.

Disse medlemmer mener lærerne er skolens viktigste ressurs. Skal enda flere elever lykkes i skolen, mener disse medlemmer det er avgjørende å lytte til lærerne. Disse medlemmer vil gi lærerne tid og tillit til å bruke sin kunnskap og kompetanse godt, og mulighet til å gi hver enkelt elev den oppfølgingen de ser trengs. Disse medlemmer støtter den opptrappingen av etter- og videreutdanningstilbudet for lærere, som hele Stortinget er samlet om, og viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å styrke tilbudet for ikke-kvalifiserte lærere i skolen med 50 mill. kroner.

Disse medlemmer mener det trengs flere lærere i skolen og særlig for de yngste elevene, for å sikre at lærerne har tid til å gi alle elever den oppfølgingen de trenger. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo 320 mill. kroner til flere lærere i 1.–4. klasse.

Disse medlemmer vil påpeke at tidlig innsats er avgjørende for å få ned det høye frafallet i norsk skole. Selv om frafall skjer i videregående skole, begynner problemene lenge før. Elever som ikke lærer å lese, skrive eller regne godt nok i de første skoleårene, er ofte de som faller fra senere. Derfor vi-

ser disse medlemmer til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 104 mill. kroner til innføringen av en lese-, skrive- og regnearanti der alle elever sikres at de raskt får den hjelpen de trenger for at de skal mestre disse grunnleggende ferdighetene før de går ut av 2. klasse.

Disse medlemmer viser til at trygghet og trivsel i skolen er en forutsetning for god læring. Alle elever har en lovfestet rett til å føle seg trygget på skolen. Likevel viser elevundersøkelsen at 20 000 elever utsettes for mobbing hver uke. Disse medlemmer vil understreke at mobbing får alvorlige konsekvenser for dem som utsettes for det. Disse medlemmer vil peke på at Djupedalutvalget våren 2015 la frem sin utredning Å høre til – virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø, med 100 forslag for å forebygge og stoppe mobbing i skolen. Disse medlemmer merker seg at regjeringen likevel ikke foreslår økt satsing på arbeidet mot mobbing, og er skuffet over at dette arbeidet ikke kommer raskere i gang. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet foreslo å styrke arbeidet mot mobbing i skolen med 60 mill. kroner til å få på plass beredskapsteam mot mobbing for alle kommuner, få på plass flere miljøarbeidere i skolen, sette i gang skolebasert kompetanseutvikling for lærere og andre ansatte i skolen og til å prøve ut modeller for bedre skole-hjem-samarbeid mot mobbing.

Disse medlemmer mener skolens oppdrag er å forberede elevene på det samfunns- og arbeidslivet som venter. Skal elevene være i stand til å beherske, forstå og bidra til den teknologiske og digitale utviklingen vi ser i samfunnet, må denne også gjenspeiles i klasserommet. God bruk av digitale læringsverktøy bidrar til god motivasjon og læring. Det forutsetter lærere med kompetanse til å bruke digitale læringsmidler godt. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet foreslo at det prioriteres 15 mill. kroner til å sikre lærere tilbud om kompetanseutvikling.

Yrkesfag

Disse medlemmer viser til at gode fagarbeidere bygger landet. I dag utdannes det for få fagarbeidere i Norge. SSBs beregninger viser at Norge kan mangle mellom 90 000 og 190 000 fagarbeidere innen 2035. Disse medlemmer mener dette understreker betydningen av å få flere til å velge og gjennomføre yrkesfaglig utdanning. I dag avbryter én av tre yrkesfagelever opplæringsløpet før det er gjennomført. Disse medlemmer mener denne utfordringen løses gjennom å styrke de yrkesfaglige opplæringsprogrammene, men disse medlemmer vil understreke at dette alene ikke er nok, like viktig er det å satse på tidlig innsats på barnetrinnet og at det er et seriøst og godt arbeidsliv som venter

etter fullført yrkesfagutdanning og dermed gjør en yrkesfaglig utdanning attraktiv.

Disse medlemmer mener elever som velger yrkesfaglige utdanningsprogrammer i videregående opplæring må møte gode, relevante utdanninger og skoler med oppdatert utstyr. Det er viktig for at de yrkesfaglige utdanningene skal være attraktive og motiverende, men også for at elevene skal ha med seg oppdatert og relevant kunnskap og ferdigheter ut i arbeidslivet. Derfor foreslår disse medlemmer å bevilge 100 mill. kroner til å oppdatere utstyret på yrkesfaglige programmer. Videre foreslår disse medlemmer å prioritere 10 mill. kroner til å styrke yrkesfaglæreres muligheter til å hospitere i bedrift og instruktørers mulighet til å hospitere i skolen. Disse medlemmer vil gi også gi yrkesfaglærere bedre mulighet til etter- og videreutdanning, også innen programfagene. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen der disse medlemmer derfor foreslo å prioritere 20 mill. kroner til dette formålet. Det trengs også flere yrkesfaglærere. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i finansinnstillingen foreslo å bevilge 9 mill. kroner utover regjeringens forslag til stipend for fagarbeidere som vil videreutdanne seg til yrkesfaglærere.

Disse medlemmer viser til at det hvert år er rundt 8 000 yrkesfagelever som får avbrutt opplæringsløpet fordi de ikke får lære plass. Mange av disse faller ut av skolen. Et godt lærlingtilskudd har stor betydning for at bedrifter og foretak skal kunne gi lærlinger god opplæring, og at flere skal ta inn lærlinger. Disse medlemmer merker seg at regjeringen foreslår å øke tilskuddet, men mener dette ikke er nok. Disse medlemmer vil at opplæring i bedrift skal verdsettes likt som yrkesfaglig opplæring i videregående skole når det gjelder tilskudd, og viser til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet foreslo å øke hvert enkelt lærlingtilskudd med 12 500 kroner mer enn regjeringen og å øke bevilgningen til lærlingtilskudd med 125 mill. kroner.

Fagskolene

Disse medlemmer vil understreke at for å gjøre yrkesfagene mer attraktive er det viktig at det finnes gode, tilgjengelige og synlige utdanningsveier videre. Fagskolene vil spille en stadig viktigere rolle i å fylle samfunnets kompetansebehov. Fagskole er også et viktig tilbud for fagarbeidere som er arbeidsledige som følge av høy ledighet i bransjer knyttet til petroleumssektoren, og gjennom videre utdanning gis både fagarbeidere og samfunnet en mulighet til å komme styrket ut av situasjonen. Disse medlemmer etterlyser en satsing på fagskolene, og viser til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 10 mill. kroner til en opptrappingsplan for

1 000 nye fagskoleplasser, med 300 flere plasser i 2016.

Høyere utdanning og forskning

Disse medlemmer mener en sterk universitets- og høyskolesektor legger grunnlaget for fremtidig velferd, vekst og verdiskaping. Kvaliteten i forskning og høyere utdanning er avgjørende for hvor godt Norge vil lykkes i omstillingen med å utvikle og ta i bruk ny kunnskap, skape nye næringer og utvikle offentlig og privat sektor. Disse medlemmer vil understreke at kunnskap må være drivkraften i all samfunnsutvikling, og det er avgjørende at satsingen på norsk forskning og høyere utdanning ikke blir for snever, men får gode ramme faktorer som kan ta hele samfunnet inn i fremtiden og sikre at vi får det beste ut av hele befolkningens evner og talent. Disse medlemmer viser til at Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning og Forskningsmeldingen er grunnlagsdokumentene for satsing på forskning og høyere utdanning i statsbudsjettet. I begge dokumenter fremheves næringslivsrettet forskning, globale utfordringer og forskningsbaserte velferds- og helsetjenester. Likevel gjenspeiles ikke disse føringene i regjeringens forslag til statsbudsjett. Disse medlemmer vil understreke at regjeringen ikke følger opp forskning knyttet til omstilling i offentlig sektor, klima, miljø og miljøvennlig energi og bedre helse- og velferdstjenester.

Disse medlemmer mener det er bra med satsing på de spisse fagmiljøene, men mener det også er nødvendig å sikre gode rammevilkår for bredden av forskningsmiljø som blant annet skal gi god utdanning til lærere, sykepleiere og ingeniører over hele landet. For å styrke velferdsstatens yrker og forskningen på profesjonene, spesielt sett i sammenheng med innføring av femårig lærerutdanning og oppfølgingen av Stortingsmelding Meld. St. 13 (2011–2012) Utdanning for velferd, foreslår disse medlemmer å bevilge 65 mill. kroner til å opprette et program for profesjonsforskning i Forskningsrådet. Videre viser disse medlemmer til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet foreslo å øke bevilgningen til rekrutteringsstillinger innen profesjonsfagene med 39 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at det aldri har vært flere søkere til høyere utdanning enn i 2015. Samtidig opplever Norge den høyeste arbeidsledigheten på mer enn 20 år, med en enda høyere ledighet for unge arbeidstakere, likevel oppretter regjeringen svært få nye studie plasser. Disse medlemmer vil påpeke at flere studie plasser gir muligheter både for den enkelte og arbeidslivet til å komme styrket ut av utfordrende tider, og for å investere i fremtidens næringer, teknologiutvikling og velferdsstatens profesjoner. Disse medlemmer vil opprette 3 000

nye studieplasser i 2016, 2 595 studieplasser utover regjeringens forslag til statsbudsjett for 2016, med vekt på lærerutdanning, helse- og sosialfag, realfag, samt studieplasser innen teknologi og IKT. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 91 mill. kroner til dette formålet.

Videre foreslår disse medlemmer å opprette et pilotprosjekt med mentorordning for å redusere frafallet i høyere utdanning, og viser til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 10 mill. kroner til dette formålet.

For å sikre en solid og omstillingsdyktig universitets- og høyskolesektor, og for å tiltrekke dyktige studenter og forskere i årene fremover, mener disse medlemmer at god infrastruktur og en tilrettelagt bygningsmasse har stor betydning. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 100 mill. kroner til en satsing på nye kunnskapsbygg i 2016. Disse medlemmer vil også be regjeringen legge frem en plan for det totale investeringsbehovet i sektoren.

Studentvelferd

Disse medlemmer vil understreke at å utdanne kompetente og kunnskapsrike kandidater handler både om kvalitet i utdanningene og rammevilkårene for å være student. Mange studenter er avhengig av hjelp hjemmefra eller ekstrajobb samtidig med studiene. Lik rett til utdanning er en av grunnpillarene i norsk utdanningssystem. Skal dette prinsippet ivaretas, kan det ikke være familiens økonomi som avgjør hvem som får mulighet til å studere. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å innføre 11 måneders studiestøtte og bygge 3 000 studentboliger i 2016, 800 enheter utover regjeringens forslag. Disse medlemmer etterlyser også en plan for opptrapping av studiestøtten, slik Stortinget har bedt regjeringen legge frem.

Disse medlemmer vil påpeke at det er over flere år dokumentert at én av fem studenter opplever psykiske helseproblemer i studietiden, og at studenter er mer utsatt for psykiske helseplager enn befolkningen for øvrig. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet derfor foreslo å bevilge til sammen 15 mill. kroner til å styrke arbeidet

med studenters psykiske helse, 5 mill. kroner av disse foreslås bevilget over Kunnskapsdepartementets budsjett.

Trossamfunn

Disse medlemmer viser til at Den norske kirke forvalter en stor del av vår felles kulturarv i form av kirker og andre verneverdige bygg. Dette er viktige historiske bygg av stor religiøs, kulturell og samfunnsmessig verdi, også for dem som ikke er en del av trossamfunnet. Disse medlemmer er bekymret for at regjeringen ikke satser videre på rentekompensasjonsordningen for kirkebygg, trass milliardetterslep på vedlikehold, men merker seg at Kristelig Folkeparti og Venstre har fått på plass en bevilgning på 0,24 mill. kroner til rentekompensasjon i samarbeidspartienes budsjettavtale. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 0,5 mill. kroner for å videreføre en investeringsramme på 500 mill. kroner for 2016.

Disse medlemmer viser også til at Arbeiderpartiet i finansinnstillingen foreslo å styrke kirkens omstillingsarbeid med 3 mill. kroner til digitale medlemssystemer.

Integrering

Disse medlemmer vil peke på at kunnskap og kompetanse spiller en avgjørende viktig rolle for god integrering av flyktninger. For at integreringen skal starte fra første dag må opplærings- og utdanningssystemet vårt styrkes for å være klart til å håndtere behov for godkjenning av utdanning, språkopplæring, oppdatering av kompetanse og gode rammevilkår for gjennomføring. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge til sammen 30 mill. kroner til å styrke arbeidet med kartlegging av utdanning og kompetanseheving for flyktninger.

Skolen er en viktig arena for integrering for både elever og foreldre, men da må skolen ha kapasitet til å gi flyktninger godt tilpassede opplæringstilbud. Disse medlemmer vil påpeke at Arbeiderpartiet i finansinnstillingen foreslo å styrke kommunenes økonomi med 4 mrd. kroner blant annet for å gjøre kommunene bedre i stand til å løse disse utfordringene.

Satsing	Diff. prop 1
Arbeiderpartiets samlede satsing kunnskapsdepartementets budsjett	818 700
Arbeiderpartiets samlede satsing grunnopplæringen	1 197 800
Arbeiderpartiets samlede kunnskapssatsing	1 697 700
Kunnskapsdepartementets budsjett	
Tidlig innsats – flere lærere i 1.–4. klasse	320 000
Innsats mot mobbing	60 000
Flere forsøk i fellesskolen	30 000
Videreutdanning ikke-kvalifiserte	50 000
Rentekompensasjonsordning for skolebygg og svømmeanlegg	25 000
Pilot flere Arbeidslivsveiledere	1 500
Fortsatt drift sameskolen i Hattfjelldal	3 300
EVU yrkesfaglærere, øremerking	20 000
Hospitering yrkesfaglærere, øremerking	10 000
Pedagogisk kompetanse av IKT i undervisningen, øremerking	15 000
Reversere kutt folkehøyskoler	10 000
Basiskompetanse i arbeidslivet	5 000
Krigsseilerne	1 500
Høgskolesenter Kristiansund	5 000
UH-bygg	100 000
Program for profesjonsforskning	65 000
Rekrutteringsstillinger profesjonsfagene – offentlige institusjoner	32 000
Rekrutteringsstillinger profesjonsfagene – private institusjoner	7 000
Mentorordning – studiegjennomføring	10 000
3000 flere studieplasser – offentlig andel	87 300
3000 flere studieplasser – privat andel	3 700
800 flere studentboliger	15 200
Psykisk helse studenter	5 000
Reversere kutt i tilskudd til opplæring for enslige mindreårige asylsøkere i omsorgsinstitusjon	35 500
Godkjenning av utenlandsk høyere utdanning og fagskoleutdanning	7 000
Veiledning inn i høyere utdanning for flyktninger	5 000
Bruke frivillig sektor til kompetansebygging for flyktninger og asylsøkere	10 000
Bruke folkehøyskolene i integreringsarbeid	5 000
Integreringstiltak i studentsamskipnadene	3 000
Driftsutgifter Utdanningsdirektoratet	-13 500
Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	-20 800
Særskilte driftsutgifter kvalitetsutvikling	-41 200
Strategiske satsinger, Forskningsrådet	-7 800
Omprioriteringer	-45 000

Satsing	Diff. prop 1
Kulturdepartementets budsjett	
IT-system for inn- og utmelding i kirken	3 000
Rentekompensasjonsordning for kirkebygg	500
Kommunaldepartementets budsjett	
Lese, skrive, regnearanti	104 000
Økt lærlingtilskudd	125 000
Utstyr yrkesfag	100 000
Stipend yrkesfaglærere	9 000
300 fagskoleplasser	10 000
Psykisk helse studenter	5 000
En times fysisk aktivitet i skolen	100 000
Frukt og grønt i skolen	100 000
Skolehelsetjenesten, øremerking	200 000
Samiske lærebøker	10 000
Helse og omsorgsdepartementets budsjett	
Psykisk helse studenter	5 000
Mat- og landbruksdepartementets budsjett	
Basisbevilgning til primærinstituttene	2 500
Annen landbruksforskning	6 000
Nærings- og fiskeridepartementets budsjett	
Bioøkonomisatsing i innovasjon Norge	22 500
Mechatronic Innovations Lab (sørlandslabben)	20 000
Klyngeprogram	15 000
Bestandsforskning fisk	30 000
Justis- og beredskapsdepartementets budsjett	
NTNU, Gjøvik: Forskning overgrep mot barn på nett	60 000
Olje- og energidepartementets budsjett	
FME-sentrene (forskningscentre for miljøvennlig energi)	10 000
Utenriksdepartementets budsjett	
Forskning	45 000

2.5 Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti vil bygge samfunnet på det verdigrunnlaget som er nedfelt i vår kristne og humanistiske kulturarv. Dette verdigrunnlaget tar utgangspunkt i hvert enkelt menneskes uendelige verdi, i vårt kollektive og personlige ansvar for hverandre og ønsket om å ta vare på miljø og livsgrunnlag for kommende generasjoner.

Dette medlem vil styrke barn og ungdommers livskvalitet og oppvekstvilkår ved å satse på familiene, barnehage, skole og barnevern. Familien er barnets grunnleggende og viktigste fellesskap og må derfor styrkes. Skolen skal sammen med hjemmet danne og utdanne elevene, og utruste dem for livet. Dette medlem mener at en av de beste investeringene vi kan gjøre, er å investere i barns kunnskap og oppvekst. Norge skal være en ledende kunnskapsnasjon og et godt samfunn å leve i.

Dette medlem viser til avtalen mellom samarbeidspartiene Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, hvor det er enighet om en rekke felles politiske prosjekter og satsinger, og hvor de fire partiene er enige om å forvalte det politiske flertallet i fellesskap.

Grunnoppfølgingen

Dette medlem mener at en god skole er avhengig av gode og mange nok lærere. Skolen preges i dag av større klassestørrelser og flere arbeidsoppgaver for lærerne, og mange lærere opplever å ha for liten tid til hver enkelt elev. Kristelig Folkeparti ønsker en målrettet satsing på tidlig innsats i skolen, gjennom flere lærere til de minste elevene. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i statsbudsjettet for 2015 fikk gjennomslag for å øke lærertettheten i de laveste klassetrinnene gjennom et øremerket tilskudd til flere lærerstillinger på 1.–4. klassetrinn, og er svært tilfreds med at det i budsjettforliket er enighet om å videreføre denne satsingen med et tilskudd på 320 mill. kroner i halvårsvirkning fra skolestart høsten 2016.

Dette medlem mener det er svært viktig med et lavterskeltilbud – som kan fange opp barn og unge med psykiske plager, avdekke mobbing, vold og overgrep mot barn – slik skolehelsetjenesten og helsestasjonene i kommunene er. Dette medlem viser til at det i dag mangler over 1 000 stillinger i skolehelsetjenesten for at tjenesten skal kunne karakteriseres som forsvarlig. Dette medlem mener at det trengs en styrking av skolehelsetjenesten og helsestasjonene, og viser til budsjettforliket, hvor det settes av 100 mill. kroner som øremerkes til dette formålet.

Dette medlem viser til at mobbing i skolen er et omfattende problem. Dette medlem mener systematisk og langsiktig arbeid med læringsmiljøet

er viktig for å forebygge og håndtere mobbing, og at lokale tiltak for å skape gode læringsmiljøer er avgjørende for å bekjempe mobbingen. Dette medlem ønsker derfor å videreføre ordningen med en pott for lokale tiltak mot mobbing og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det ble foreslått 10 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser til at mange friskoler har store utfordringer knyttet til sin bygningsmasse, slik også mange offentlige skoler har. Manglende støtte til husleie og kapitalutgifter har ført til en veldig økonomisk presset situasjon for disse skolene. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor kapitaltilskuddet ble foreslått økt med 30 mill. kroner.

Dette medlem mener at Sameskolen i Hattfjelldal er viktig for å bevare og utvikle det sørsamiske språket, som er et språk som står på UNESCOs liste over sterkt truede språk. Dette medlem mener det er viktig å beholde dette tilbudet, og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det ble foreslått å ikke legge ned Sameskolen.

Dette medlem viser til at Teknisk Senter, Flekkefjord, gir plass og muligheter til å styrke unges kreativitet, bidra til rekruttering til næringslivet, øke interessen for yrkesfagene og stimulere til økt interesse for realfagene. Dette medlem mener det er viktig med et godt samarbeid mellom skole og næringsliv, og ønsker derfor å styrke dette arbeidet. Dette medlem viser til budsjettforliket mellom samarbeidspartiene, hvor det til Teknisk Senter, Flekkefjord, settes av 0,75 mill. kroner.

Dette medlem mener at de kommunale kulturskolene er svært viktige for å styrke kulturkompetansen hos barn og unge, for deres opplevelse av kunst og kultur og for rekruttering av kulturutøvere både til amatørfeltet og på profesjonelt nivå. Dette medlem er tilfreds med at det i budsjettforliket ble funnet rom for 3 mill. kroner i utviklingsmidler til Kulturskolerådet for å understøtte arbeidet med å implementere ny rammeplan i kulturskolene.

Dette medlem viser til at Signo grunn- og videregående skole gir et viktig skoletilbud til barn og unge med hørselshemninger i kombinasjon med andre funksjonshemninger, men at det er flere som har behov for et slikt tilbud enn det elevtallet skolen har anledning til å ta inn. Dette medlem er derfor tilfreds med at det i budsjettforliket ble enighet om 2 mill. kroner til flere internatplasser ved denne skolen.

Dette medlem viser til at frafall i videregående skole er et alvorlig problem, og at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett foreslo å etablere en pott på 10 mill. kroner for fordeling til lokale tiltak for å redusere frafallet.

Dette medlem viser til at gratisprinsippet er et grunnleggende prinsipp i norsk skole og utdan-

ning, og mener det er viktig å bevare dette prinsippet. Mange steder i Norge må man reise ut av kommunen for å ta videregående opplæring. Dette medlem mener at regjeringens forslag om behovsprøving av bostipendet vil føre til at færre lærlinger har mulighet til å flytte dit læreplassene er, og viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett for 2016, hvor det ble foreslått å beholde dagens ordning.

Dette medlem viser til at mange lesesvake elever, deriblant elever med synshemninger, har god hjelp av lydbøker i undervisning, og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det ble foreslått å fjerne gebyret for lydbøker.

Dette medlem viser til at NLA Høgskolen er Norges eneste private lærerutdanning, og til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, hvor det ble foreslått et tilskudd på 5,7 mill. kroner for å gi institusjonen anledning til å etablere en privat lærerutdanning i Oslo-regionen. Kristelig Folkeparti foreslo også å innlemme Musikkteaterhøgskolen i statsbudsjettet, med et tilskudd på 4 mill. kroner.

Dette medlem viser til at regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016) foreslår å redusere satsen for opplæring av enslige mindreårige asylsøkere i omsorgssentre. Dette medlem støtter ikke dette forslaget og mener det vil kunne føre til mindre tilrettelegging for denne sårbare gruppen. Dette medlem viser til budsjettforliket, hvor dette kuttet på 35,5 mill. kroner reverseres.

Dette medlem mener det er behov for å styrke satsingen på yrkesfagene for å sikre nok fagarbeidere, motvirke frafall og sikre at flest mulig kommer ut i arbeidslivet. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det ble foreslått å øke lærlingtilskuddet med 5 000 kroner per kontrakt.

Dette medlem viser videre til budsjettforliket mellom samarbeidspartiene, hvor lærlingtilskuddet økes med 2 500 kroner per kontrakt.

Dette medlem mener Stiftelsen Arkivet tilbyr et viktig opplæringstilbud om fred og menneskerettigheter for barn og unge. Dette medlem viser til at det arbeides med å etablere et register over norske krigsseilere, og er tilfreds med at det i budsjettforliket ble satt av en bevilgning på 1,5 mill. kroner til dette arbeidet.

Utdanning under voksenopplæringsloven

Dette medlem mener kompetanse er mer enn studiepoeng. Kompetanse og læring handler om å utvikle hele mennesker, og her har folkehøgskolene en svært viktig rolle. Dette medlem ønsker å ha et bredt folkehøgskoletilbud og er tilfreds med at det i budsjettforliket er enighet om å reversere det foreslåtte kuttet til folkehøgskolene på 10 mill. kroner.

Dette medlem mener frivillighet er en av bærebjelkene i det sivile samfunn og en viktig forutsetning for et aktivt kultur- og organisasjonsliv rundt om i hele landet. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det ble foreslått å øke tilskuddet til studieforbundene med 15 mill. kroner.

Høyere utdanning

Dette medlem mener det er positivt at regjeringen foreslår å opprette 238 nye rekrutteringsstillinger innenfor hovedsakelig realfag, teknologi og sykepleie. Dette medlem mener imidlertid at universitetene i Stavanger, Agder, Nordland og Høgskolen i Sørøst-Norge og i Oslo og Akershus får for få rekrutteringsstillinger ut fra regjeringens fordeling. Dette medlem mener det er viktig at også disse universitetene får flere rekrutteringsstillinger.

Dette medlem viser til at Høgskolesenteret i Kristiansund har som formål å fasilitere og utvikle utdanningstilbud på høgskolenivå i Kristiansund og på Nordmøre. Høgskolesenteret spiller en viktig rolle for regionen, og i 2015 er det registrert 330 studenter. Dette medlem mener dette er et viktig tilbud, og at Høgskolesenteret i Kristiansund bør styrkes utover regjeringens forslag. Dette medlem viser til budsjettforliket, hvor det er enighet om 4 mill. kroner til Høgskolesenteret i Kristiansund.

Dette medlem viser til at SEARCH ved NMBU Høyland skal styrke det biologiske og medisinske fagområdet gjennom forskning og opplæring ved at senteret skal fremme innovasjon og utdanning innenfor helse- og veterinærpersonell. Dette medlem viser til at SEARCH nå trenger fasiliteter, og viser til budsjettforliket, hvor det ble satt av 8 mill. kroner til nybygg ved SEARCH ved NMBU Høyland.

Dette medlem viser til at Høgskolen i Østfold fra januar 2015 tilbyr et toårig masterstudium i scenografi, og at dette er det første i sitt slag i Skandinavia. Dette medlem viser videre til at dette er et pilotprosjekt, og at Høgskolen i Østfold ønsker å etablere fem studieplasser på dette programmet studieåret 2017/2018. Dette medlem viser videre til budsjettforliket, hvor det settes av 560 000 kroner til opptaksprøver og studieplasser i master i scenografi ved Høgskolen i Østfold høsten 2016.

Dette medlem mener det er positivt at regjeringen foreslår å bygge 2 200 nye studentboliger i 2016. Dette medlem viser til at stadig flere studerer, og mener det er viktig å trappe opp byggingen ytterligere for å nå en nasjonal dekningsgrad på 20 pst.

Trossamfunn

Dette medlem mener kirkepolitikken skal støtte opp under kirkens eget mål om å være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

Dette medlem viser til at et økende antall nordmenn velger å bo i utlandet i lengre eller kortere perioder, og at Sjømannskirken har stor betydning som et kirkelig, kulturelt og sosialt møtested for mange av disse. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det ble foreslått å øke bevilgningen til Sjømannskirken med 7,5 mill. kroner, og budsjettforliket, som innebærer en økning på 2 mill. kroner.

Dette medlem viser til at kirken får overført en rekke nye oppgaver når den i 2017 skilles fra staten. Dette gjelder blant annet forvaltningsoppgaver, arbeidsgiveransvar og ansvar for økonomiforvaltning. Dette medlem viser til at nye systemer skal kunne settes i drift så snart skillet er realisert. Dette medlem viser til at Den norske kirke har behov for omstillingsmidler for å kunne ivareta de nye oppgavene Den norske kirke vil få ansvar for. Dette medlem viser videre til budsjettforliket mellom samarbeidspartiene, hvor det settes av 6 mill. kroner i omstillingsmidler til Den norske kirke.

Dette medlem mener trosopplæring er en av kirkens viktigste oppgaver, men tilskuddet til trosopplæring har ikke fått en økning som tilsvarer lønnsveksten. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det ble foreslått å øke tilskuddet til trosopplæring med 20 mill. kroner.

Dette medlem viser til at kirkebygg er historiske bygninger med stor kulturminneverdi, som bør bevares også for fremtidige generasjoner. Dette medlem viser til at en stor andel av norske kirker har behov for vedlikehold og rehabilitering, og i tillegg er det behov for blant annet brannsikring. Dette medlem mener derfor at innsatsen for å vedlikeholde og sikre disse byggene bør trappes opp, og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett for 2016, hvor det foreslås en egen tiltakspakke mot arbeidsledighet på Sør- og Vestlandet på 160 mill. kroner, og hvor 120 mill. kroner av disse skal gå til vedlikehold og rehabilitering, samt at det foreslås en ny investeringsramme på 750 mill. kroner til rentekompensasjonsordningen for kirkebygg. Dette medlem viser videre til budsjettforliket, hvor det er enighet om en investeringsramme på 650 mill. kroner til rentekompensasjonsordningen for kirkebygg. Dette medlem mener også det er viktig at private kirkesamfunn får midler til drift av sine bygg.

2.6 Senterpartiet

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag,

med forslag om å bevilge netto 674,4 mill. kroner mer over rammeområde 16 enn regjeringens budsjettforslag. I tillegg inneholder Senterpartiets alternative budsjettforslag forslag om 600 mill. kroner mer til å styrke oppvekst, skole og barnehage via Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett (rammetilskudd til kommuner og fylkeskommuner). Til sammen gir dette en økning på ca. 1,26 mrd. kroner utover regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016) til grunnopplæringen. I tillegg til dette tilkommer en betydelig styrking av forskning på andre departementers budsjettområder.

Dette medlem viser til at kommunesektoren er gitt ansvar for våre viktigste velferdsytelser, som skole, omsorg, sosiale tjenester og hoveddelen av samferdsel og kulturtiltak. Dette medlem vil understreke at det er kommunene og fylkeskommunene som er skoleeiere. Derfor er det de økonomiske rammene som Stortinget vedtar for kommunesektoren, som i første rekke er styrende for drift, investeringer og styrkingstiltak i skolen, både i grunnskolen og i videregående opplæring. Dette medlem viser til at Senterpartiet legger opp til en kraftfull satsing på kommuner og fylkeskommuner i sitt alternative budsjett. Samlet sett ble overføringene til kommunesektoren økt med 6 mrd. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Det er svært viktig at kommuner og fylker nå får tilstrekkelig god økonomi til å opprettholde gode velferdstilbud, legge til rette for ny vekst og utvikling og til å finne gode løsninger på flyktningssituasjonen – også når det gjelder skolens mulighet til å ta imot flykninger som har behov for norskopplæring og skolegang. Dette medlem viser i denne forbindelse til at Senterpartiet foreslo til sammen 1,9 mrd. kroner til integreringstiltak og bosetning utover regjeringens forslag.

Dette medlem mener kommunesektoren er underfinansiert med tanke på de oppgaver den er pålagt. I tillegg representerer flyktningkrisen en stor utfordring for kommunesektoren. Dette medlem mener derfor at rammeoverføringene til kommunene og fylkeskommunene må styrkes vesentlig. Dette er nødvendig for å sikre en finansiering av velferdstilbudet til innbyggerne, herunder grunnskole, videregående opplæring og en del fagskoleutdanninger.

Dette medlem vil understreke at kunnskap og kompetanse er viktig for enkeltmenneskets liv, velferdsproduksjon og utviklingen av nærings- og samfunnsliv.

Dette medlem mener det er et paradoks at de fleste barn starter motiverte og forventningsfulle på skolen som seksåringer, men at mange mister motivasjonen for videre læring på slutten av ungdomsskolen. Senterpartiet er bekymret over frafallet i videregående skole, særlig på yrkesfag. Det er bekymringsfullt at skolen i for liten grad forbereder elevene

på det varierte yrkeslivet og i for sterk grad fokuserer på et akademisk yrkesliv.

Dette medlem vil understreke at alle selvsagt må lære å lese, skrive og regne godt som et grunnlag for å fullføre utdanningsløpet. Men motivasjon for å lære er også en forutsetning for å nå vedtatte læringsmål.

Dette medlem mener skolen og samfunnet for øvrig må i sterkere grad kommunisere overfor elever og foreldre at det er mange veier til målet i opplæringsløpet dersom en skal oppnå at flere elever skal fullføre skolegangen. Senterpartiet mener det å legge til rette for økt motivasjon, særlig på ungdomsskolen, er en av nøklene. For mange elever vil det å få anerkjennelse og utløp for sine praktiske ferdigheter være en viktig motivasjon for å lære.

Grunnskoleopplæring

Dette medlem mener regjeringens budsjettforslag viser at det såkalte lærerløftet ikke er mer enn en framtidig visjon, og at regjeringens prioriteringer ikke vil løse hovedutfordringene i skolen. Senterpartiet lytter til hva lærere opplever som viktigst for å få en god skole, nemlig behovet for flere lærere og tid til å møte behovene til den enkelte elev i klasserommet. Det kan bare realiseres gjennom å sette skoleeierne økonomisk i stand til å øke lærertettheten ved den enkelte skole gjennom en bedre kommuneøkonomi, slik Senterpartiet foreslo i sitt budsjettforslag. Dette medlem mener det er viktigere å øke antall lærere enn å øke antall timer for å heve kvaliteten i undervisningen. Derfor går Senterpartiet imot regjeringens forslag om å innføre en time ekstra i naturfag og foreslår i stedet 1 000 nye lærerårsverk for å øke lærertettheten i hele grunnskolen.

Dette medlem deler regjeringens ønske om videreutdanning av lærere. Vi mener regjeringen for ensidig prioriterer midler til videreutdanning og neglisjerer behovet for andre nødvendige tiltak for å bedre kvaliteten i skolen og lærernes arbeidsforhold. Derfor vil Senterpartiet omprioritere noen av disse midlene til blant annet å øke antall lærerstillinger.

Dette medlem viser til at Stortinget tidligere i år vedtok endringer i opplæringsloven og privatskoleloven som blant annet innebar å heve kravene til undervisningskompetanse også for de lærerne som allerede er ansatt i skolen. Kun Senterpartiet gikk imot forslaget fra regjeringen.

Dette medlem vil understreke at Senterpartiet er enig i behovet for å heve fagkompetansen i skolen, men frykter at denne endringen vil medføre at skolen tappes for verdifull kompetanse.

Dette medlem mener at en lærer med lærerutdanning som har undervist i et fag i kanskje flere tiår, har en realkompetanse som er like verdifull – om ikke mer – enn nyutdannede lærere med flere studie-

poeng. Det å underkjenne erfarne læreres grunnutdanning i fag der de har lang erfaring, er ikke bare dårlig personalpolitikk og seniorpolitikk, men det kan svekke den faktiske kompetansen ved skolen. I tillegg til de alvorlige konsekvensene dette vil få for disse lærerne, mener dette medlem at det vil gi skolene ytterligere utfordringer for å oppfylle opplæringsloven og føre til nedleggelse av skoler. Dette medlem fremmer derfor forslag om å reversere lovendringen, jf. omtale og forslag under kap. 226.

Dette medlem viser til at Senterpartiet ønsker at alle elever skal få delta på leirskole i løpet av grunnskolen uten at det skal komme i konflikt med gratis skoleprisnippet. Derfor foreslo Senterpartiet å bevilge 100 mill. kroner for å styrke den offentlige finansieringen av leirskoleopphold for elever i grunnskolen.

Videregående opplæring

Dette medlem viser til at Senterpartiet gjennom en rekke tiltak i partiets alternative budsjett vil sette skoleeier økonomisk i stand til å gjennomføre et reelt løft for yrkesfagene. Dette gjelder blant annet muligheten til å tilby vekslingsmodeller og andre alternative opplæringsløp som kan bedre elevenes mulighet til å fullføre utdanningen. Det er fortsatt en utfordring å få tilstrekkelig antall læreplasser og lærebedrifter. I en situasjon med konjunkturedgang og der mange bedrifter og næringer opplever nedgang i oppdrag og bestillinger, mener dette medlem det er nødvendig med ytterligere tiltak for å forhindre at læreplasser blir nedprioritert i næringslivet og stimulere til at flere bedrifter tar imot lærlinger. Derfor foreslår dette medlem å redusere arbeidsgiveravgiften for lærlinger med 25 pst. og å gi stimuleringsmidler for å legge til rette for læreplasser for lærlinger og lære kandidater med særskilte behov. For å heve kvaliteten på yrkesfagutdanningene mener dette medlem at det er et stort behov for å oppgradere utstyr i yrkesfaglige utdanningsprogram, særlig innen de ressurskrevende yrkesfagprogrammene.

Dette medlem viser til at Senterpartiet også ville styrke fagskoleutdanningene i dette budsjettet.

Dette medlem viser til at Senterpartiet har lang tradisjon for å forsvare foreldreretten, det vil si foreldrenes rett til å velge et alternativt utdanningstilbud til den offentlige skolen. Kjernen i foreldreretten er, etter dette medlems oppfatning, foreldrenes rett til å kunne velge et innholdsmessig alternativ til det offentlige tilbudet, ikke et tilbud som opprettes i direkte konkurranse med det offentlige. Dette medlem viser til at Stortinget i juni 2015 vedtok en ny privatskolelov, der regjeringen fikk gjennomslag for å utvide godkjenningsgrunnlaget for private videregående skoler til også å gjelde opplæring i yrkesfaglige utdanningsprogram og såkalte profilskoler.

Dette medlem viser til at Senterpartiet gikk imot denne endringen, og mener at dette vil kunne gi uheldige konsekvenser for den desentraliserte tilbudsstrukturen i videregående opplæring. Dette medlem mener godkjenningen av slike skoler må være restriktiv, og foreslo derfor en lavere bevilgning til slike tilbud enn i regjeringens forslag.

Stipend i videregående opplæring

Dette medlem er svært kritisk til regjeringens forslag om å behovsprøve bostipendet mot lærlingelønnen, noe som vil ramme de lærlingene som er nødt til å bo på hybel for å kunne ta fagbrev. Dette vil spesielt ramme ungdom i distriktene og er det motsatte av et lærlingløft. Dette medlem går derfor imot forslaget. I det alternative budsjettforslaget ville Senterpartiet også reversere behovsprøvingen av grunnstipendet mot begge foreldrenes økonomi, slik regjeringen har gjennomført inneværende år. Dette medlem viser til ytterligere omtale av dette under kap. 2410.

Høyere utdanning

Dette medlem er kritisk til regjeringens mangelfulle oppretting av finansieringssystemet i høyere utdanning og mener dette medfører at tidligere skjevheter mellom institusjonene videreføres og sementeres inn i en ny struktur. Dette medlem mener dette vil kunne medføre et ytterligere press på høyskolene og profesjonsutdanningene. Dette medlem viser for øvrig til dette medlems merknader under kap. 260.

Studentvelferd

Dette medlem vil understreke at det til tross for at antall studentboliger er økt de senere årene, fortsatt er et stort, udekket behov ved mange studiesteder. Derfor foreslo Senterpartiet å øke byggingen av studentboliger i 2016 med i overkant av 500 boenheter utover regjeringens forslag. Senterpartiet vil fortsatt arbeide for å innføre 11 måneders studiestøtte fra studieåret 2016/2017 slik at studentene er sikret inntekt i hele semesteret. I tillegg vil dette medlem vise til at Senterpartiet ville trappe opp basisstøtten til 1,2 G slik at studentenes kjøpekraft kommer opp på et nivå som gjør det mulig å studere på heltid.

Kirke og trossamfunn

Dette medlem mener at en levende og tilstedeværende folkekirke må gis bedre rammer i neste års statsbudsjett. Derfor har Senterpartiet i sitt alternative budsjettforslag foreslått en økning av bevilgningen til kirkelige formål med 49,2 mill. kroner, herunder en styrking av trosopplæringen som er en

av kirkens kjerneoppgaver i den enkelte menighet. I tillegg foreslo Senterpartiet å styrke økonomien i Den norske kirke for å gjennomføre nødvendig omstillingsarbeid og tilføring av nye oppgaver som kirken står foran de kommende årene, ikke minst med tanke på IKT-systemer og et oppdatert medlemsregister. Dette medlem viser til at Senterpartiet i det alternative budsjettforslaget gikk imot regjeringens kutt i tilskuddet til tros- og livssynsamfunn, samt at Senterpartiet foreslo økt tilskudd til det viktige arbeidet som Sjømannskirken utfører, jf. merknader under kap. 340. Dette medlem mener det er behov for et kraftig løft for styrking av kirkevedlikeholdet. Dette medlem viser til at Senterpartiet har foreslått et kraftig løft til dette i sitt alternative budsjettforslag, både ved å utvide rentekompensasjonsordningen for kirkebygg (1,5 mrd. kroner), gi statlig bidrag til restaurering av Bergen og Stavanger domkirker og ved å legge fram forslag ved behandlingen av finansinnstillingen om et nytt, nasjonalt bevaringsprogram for særlig viktige, automatisk fredede steinkirker. Dette medlem viser for øvrig til at Senterpartiet også har fremmet forslag om et vedlikeholdsprogram for stavkirkene.

2.7 Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i finansinnstillingen primært foreslo å bevilge 69 363 697 000 kroner til rammeområde 16, som er en økning i forhold til regjeringens forslag på 1 618 300 000 kroner.

Dette medlem viser til at Venstres primære forslag til bevilgning på rammeområde 16 ikke fikk flertall ved behandlingen av finansinnstillingen. Dette medlem viser til at Venstre har inngått en avtale med regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti om statsbudsjettet for 2016. Venstres primære standpunkt, slik det fremgår av Venstres alternative statsbudsjett, er likevel synliggjort i merknader til det enkelte kapittel.

Dette medlem vil påpeke at kunnskap er det viktigste Norge kan satse på, ikke minst fordi Norge i tiden som kommer må gå gjennom et grønt skifte som får konsekvenser for alle samfunnsområder. Norge står overfor store utfordringer knyttet til økende ledighet og til framtidsutsiktene for deler av privat næringsliv særlig knyttet til olje- og gassindustrien. Løsningen er etter dette medlems syn å bruke høykompetent arbeidskraft som nå mister jobben, i det grønne skiftet, og å satse målrettet på utvikling av ny kunnskap og kompetanse. Derfor er Venstres hovedprioriteringer i statsbudsjettet 2016 tiltak som stimulerer til grønn omstilling og grønn vekst.

Dette medlem vil påpeke at kompetanse dermed er det viktigste Norge kan satse på. En slik kunnskapssatsing skal innebære at vi sikrer fremtidig

verdskaping og velferd, og styrker demokrati, frihet og dannelse. Dette forutsetter gode og stabile rammebetingelser for grunnopplæring, voksenopplæring, høyere utdanning og forskning. For dette medlem er det viktig å anerkjenne at kunnskap og dannelse kan erverves og utvikles på mange ulike områder og på mange ulike måter. Dette medlem ønsker å bygge Norge videre som et kunnskapssamfunn tuftet på verdiene om dannelse og folkeopplysning. For dette medlem er det et mål at Norge skal være en førsteklasses kunnskapsnasjon, med et bredt syn på kunnskap og dannelse. Det forutsetter at man sikrer gode og stabile rammebetingelser for grunnopplæring, høyere utdanning og forskning.

Dette medlem er tilfreds med at regjeringen også i år uttrykker høye ambisjoner for Norge som kunnskapsnasjon. Det er etter dette medlems syn i tråd med samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Høyere utdanning og forskning

For dette medlem er det å satse på forskning og høyere utdanning å investere i fremtiden. Dette er sektorovergrepene og av stor samfunnsmessig betydning. Dette medlem påpeker at de globale klimautfordringene er vår største felles utfordring, og at det krever økt forskningsinnsats. Etter dette medlems mening trenger vi mer forskning både på klimaendringer, virkningene av disse og tiltak for å redusere endringene og virkningene. Dette medlem viser til at Stortinget har stilt seg bak regjeringens satsing på klima, miljø og miljøvennlig energi som ett av de seks prioriterte fagområdene i Meld. St. 7 (2014–2015).

For dette medlem er økt satsing på forskning og høyere utdanning også et viktig mål i seg selv, og det har vært en hovedprioritet i Venstres alternative statsbudsjett i lang tid. I en tid med omstilling og behov for nye bedrifter og nye næringer er det etter dette medlems syn åpenbart fornuftig å satse enda mer. Spesielt viktig er det å legge til rette for at mer av den samlede forskningen faktisk blir lønnsom og bidrar til å skape nye og grønne arbeidsplasser. Forskning på miljø- og klimarelaterte løsninger og næringsrettet forskning er derfor spesielt viktig og prioritert i Venstres budsjettforslag for 2016

Dette medlem vil understreke betydningen av at norske forskningsmiljøer settes i stand til å møte internasjonal konkurranse og holde et høyt internasjonalt nivå. Dette medlem er derfor positiv til regjeringens mål om at Norge skal være et av verdens mest innovative samfunn og om å utvikle flere verdensledende fagmiljøer. Dette medlem vil understreke at alle institusjonene må ha mulighet til å bygge opp sterke fagmiljøer, som kan gjøre dem i stand til å kunne rekruttere internasjonale toppforskere. For dette medlem er det viktig å understreke at en satsing på verdensledende forskningsmiljøer alene ikke er med på å gjøre Norge til en forskningsnasjon. Dette medlem mener at vi i tillegg trenger en kraftig opptrapping av basisbevilgningene til universitetene og høyskolene, samt en økt satsing på forskning gjennom institutter og i næringslivet. Dette medlem mener dette gir den bredden som er avgjørende for å styrke Norge som forskningsnasjon.

Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2016 en satsing på universitets- og høyskolesektoren på om lag 436,8 mill. kroner som følger:

Tiltak	Bokført mill. kr
Etablering av høyskolesenter, Hallingdal	1,7
Høyskolesenteret/studiesenter i Kristiansund	2,5
Læremidler til fagskoler	5,0
Lærerutdanning	25,0
Økt basisbevilgning, universiteter og høyskoler	235,2
312 stipendiater (hvorav 100 øremerkes til UiS, UiN og UiA)	122,6
20 kvalif.stipendiater til HiOA og HVB	7,8
100 nye postdoc	37,0
Sum uh-sektoren	436,8

Dette medlem viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett har fremmet forslag for å styrke forskningen som for 2016 vil ha en kostnad på 827,4 mill. kroner. Dette kommer i tillegg til økte bevilg-

ninger til universitets- og høyskolesektoren. Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2016 en samlet satsing på forskning som følger:

Tiltak	Bokført mill. kr
Tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats, SkatteFUNN	40,0
Sentre for fremragende forskning	25,0
Polytech/Uni Research	1,7
Tilskudd til Norwegian Blue Forest Network	3,0
Teknisk-industrielle institutter	15,0
Tilskudd til Mechatronics Innovation Lab	20,0
Miljøforskningsinstituttene	8,0
Grunnforskning	100,0
Forskningsutstyr	50,0
Institutt for strategisk klima- og energiforskning, Bjerknessenteret	5,0
Klima, miljø og miljøvennlig energi – forskning	100,0
Forskning på samlet belastning	10,0
Maroff, Energix og Transport 2025	60,0
Havforskningsinstituttet. Bestandsforskning, forskningstokt, Mareano m.m.	80,0
BIA	50,0
Forsknings- og utviklingskontrakter	50,0
Næringsrettet forskning	75,0
50 nye næringsPhD	9,7
Styrke forskning på muskel- og skjelelettlidelser, psykiske lidelser og legge til rette for kiropraktorutdanning i Norge.	15,0
Forskning, bistand	110,0
Skattefritak for forskningsinstitutt (20 mill. påløpt = 2017-virkning)	0,0
Styrke SkatteFUNN-ordningen (289 mill. påløpt = 2017-virkning)	0,0
Sum forskning	827,4

Studenter

Dette medlem mener det er svært viktig å legge til rette for god studentvelferd og for en bedre hverdag for studentene. Det skal være mulig å være student på heltid, og det er samfunnsøkonomisk lønnsomt at flest mulig av dem som ønsker det får plass på høyskoler og universitet – og gjennomfører studieløpet på tilnærmet normert tid. Et godt utbygd velferdstilbud for studenter og en studiefinansieringsordning som er romslig nok til at alle har mulighet til å gjennomføre studier på normert tid uten å måtte bruke vesentlig tid på å jobbe ved siden av studiene, bidrar til at alle har lik mulighet til å ta høyere utdanning, og er dermed med på å bygge kunnskaps-samfunnet.

Dette medlem mener videre at det er bra om norske studenter velger å studere i andre land og vil legge til rette for at det er mulig for flere. Det er også

viktig at det bygges nok studentboliger i de største universitets- og høyskolebyene, og er fornøyd med denne satsingen i statsbudsjettet. Både regjeringspartiene og Venstre lovet før valget i 2013 å innføre 11 måneders studiestøtte. Dette medlem er fornøyd med at dette realiseres som en følge av enigheten om statsbudsjettet for 2016.

Dette medlem viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett har fremmet forslag for å bedre studentvelferden som for 2016 vil ha en kostnad på 239,1 mill. kroner. Den påløpte effekten er større som konsekvens av forslaget om innføring av 11 måneders studiefinansiering. Dette kommer i tillegg til økte bevilgninger til universitets- og høgskolesektoren. Dette medlem forutsetter at dette er med på å heve studiekvaliteten. Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2016 en samlet satsing på studentvelferd som følger:

Tiltak	Bokført mill. kr
Mer fleksible regler knyttet til dagpenger og utdanning	50,0
11 måneders studiestøtte	0,0
2250 nye studieplasser fra høsten 2016	146,8
Økt studentrabatt, NSB	24,0
Tilrettelegging for internasjonal mobilitet	3,3
Tiltak for å bedre psykisk helse for studenter	15,0
Sum studenter	239,1

Grunnoppfølging og lærere

Dette medlem vil understreke betydningen av en vedvarende og sterk satsing på grunnoppfølgingen. En solid grunnutdanning er et sentralt fundament i et sivilisert samfunn. Skolens samfunnsoppgave er å gi alle elever mulighet til å oppnå sine mål, utvikle sin kunnskap og sitt potensial og for å delta i samfunnet som frie borgere. Skolen skal formidle kunnskap, dannelse, verdier og kulturarv. Dette medlem ønsker å legge til rette for en skole for kunnskap, ferdigheter og like muligheter.

Dette medlem påpeker at en offentlig skole av høyest mulig kvalitet er Venstres førsteprioritet på veien mot kunnskapsamfunnet. Hovedoppgaven i norsk skole er å forbedre kvaliteten i kunnskapsformidlingen. En skole for kunnskap og like muligheter krever faglig sterke lærere, og derfor vil dette medlem gi alle lærere tid og ressurser til faglig påfyll gjennom systematisk etter- og videreutdanning. Dette medlem vil understreke at læreren er den viktigste innsatsfaktoren for elevenes læring, og er derfor fornøyd med at regjeringen følger opp satsin-

gen Lærerløftet i tråd med samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre. Dette medlem mener det er av avgjørende betydning at vi har kompetente og motiverte lærere i grunn- og videregående skole. I et moderne samfunn er det behov for kontinuerlig å oppdatere seg på sitt eget fagfelt, og lærere som yrkesgruppe er intet unntak. Dette medlem vil derfor påpeke at det er nødvendig for lærere i grunn- og videregående skole å ha mulighet til systematisk å fornye og komplettere sin fag- og yrkeskompetanse.

Dette medlem har som utgangspunkt en liberal skolepolitikk som legger til grunn at ingen elever er like, samtidig som vi skal ha ambisjoner for hver eneste elev. Venstre vil gi skolene stor frihet til å legge til rette undervisningen slik at alle elever får den samme muligheten til å utnytte sine evner uavhengig av bosted og sosial og kulturell bakgrunn.

Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2016 en samlet satsing på grunnoppfølging og lærere på om lag 557,6 mill. kroner som følger:

Tiltak	Bokført mill. kr
Utvidet forsøk med gratis deltids plass i SFO/AKS	100,0
Differensiert foreldrebetaling i SFO	75,0
Samarbeid barnevern og skole	15,0
Tilskudd til tiltak mot mobbing	15,0
Tilskudd til leirskoleoppfølging	2,0
Elevkurs for elever med hørselshemming – Statped	1,0
Tilskudd til First Scandinavia, Bodø	2,5
Tilskudd til forsøksordninger i grunnoppfølgingen	40,0
Vitenparken – Campus Ås	5,0
Tilskudd til Oslo by Steinerskole	2,1
Videreutdanning av lærere	100,0
Videreutdanningsløft, ikke-kvalifiserte	200,0
Sum grunnskole og lærere	557,6

Dette medlem vil gjøre yrkesopplæringen mer attraktiv. Det er nødvendig med en rekke tiltak: forsterket rådgivning i ungdomsskolen, tilrettelegging for at flere ungdommer kan få et realistisk møte med arbeidslivet, stimulere arbeidslivet til å ta inn flere lærlinger og lære kandidater, og sørge for at en yrkesfaglig utdanning gir studiekompetanse til flere studier. Dette medlem understreker at utdanning

og arbeid er samfunnets viktigste tiltak for å forebygge fattigdom og utvikling av nye sosiale skillelinjer i befolkningen. Venstre vil derfor ha et bredt tilbud til voksne mennesker som trenger grunnutdanning, omskolering og/eller relevant arbeidstrening.

Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2016 en samlet satsing på videregående skole på om lag 153,3 mill. kroner som følger:

Tiltak	Bokført mill. kr
Landslinje for ski i Sirdal	2,0
Sameskolen for Midt-Norge, Hattfjelldal	3,3
Støtte til skoler som driver opplæring i små og verneverdige fag for voksne uten ungdomsrett	5,0
Økt tilskudd til NTG Lillehammer og NTG Tromsø	5,0
Nybygg, samisk videregående skole i Kautokeino	30,0
Kapitaltilskudd til friskoler	10,0
Økt lærlingtilskudd, 5 000 kr per kontrakt	98,0
Sum videregående opplæring	153,3

I tillegg viser dette medlem til en rekke andre forslag i Venstres alternative budsjett som har relevans for grunnutdanningen, men som teknisk sett ligger under andre rammeområder enn rammeområde 16. Dette gjelder bl.a. forslag om økt lærlingtilskudd og en fireårig satsing for å øke antallet helseøstre og spesialpedagoger i norsk skole, samt forslag om å gjøre alle skolebygg universelt utformet innen 2025.

Folkehøgskoler og voksenopplæring

Dette medlem mener at kunnskap er makt, og at makt skal spres. Det finnes mange måter å til egne seg kunnskap på og mange som kan dele sin kunnskap med andre. Studieforbundene og folkehøgskolene bidrar på en særegen måte til å styrke Norge som kunnskapsnasjon, og videreføre den folkeopplysningstanken Norge som nasjon ble tuftet på.

Dette medlem viser til at studieforbundene har som hovedoppgave å tilby opplæring ubundet av pensum og eksamener, men også å gi formell kompetansegivende utdanning som supplement og alternativ til det offentlige utdanningssystemet. Deres viktigste fortrinn er å være en åpen og tilgjengelig læringsarena for alle.

Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2016 innebærer en økning på 10,0 mill. kroner til folkehøgskoler og voksenopplæring.

2.8 Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener lik rett til utdanning til alle

er en forutsetning for samfunn med like muligheter. Utdanning gir større frihet for enkeltmennesket og er en kilde til økt innsikt, forståelse og dannelse. For samfunnet er utdanning et verktøy for utjamning, inkludering og verdiskaping. Kunnskap er makt, og lik rett til utdanning til alle er derfor også viktig for et levende folkestyre. Derfor er utdanning en hovedprioritet for Sosialistisk Venstreparti, fra barnehage og grunnskole til forskning og etter- og videreutdanning gjennom et langt yrkesliv.

Dette medlem mener en større andel av samfunnets ressurser må brukes på utdanning. I en situasjon der Norge skal gjennom en omfattende omstilling av nærings- og arbeidslivet som følge av de globale klimaproblemene og oljekrisen i norsk økonomi, er dette viktigere enn noen gang. Vi vet ikke nøyaktig hva Norge skal leve av i framtiden, men det kommer i stadig mindre grad til å være olje. En høyt kompetent befolkning og høy innovasjonsgrad kommer til å bli enda viktigere. I en slik situasjon vil investeringer i utdanning, forskning og innovasjon være helt nødvendige, og bedre og mer langsiktige enn investeringer i skatteutt. Investeringer i forskning og utdanning legger grunnlaget for framtidens verdiskaping og nasjonalformue.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, som bygger på prinsippet om lik rett til utdanning. Budsjettforslaget verner om gratisprinsippet i skolen og tar utgangspunkt i at alle elever skal gis opplæring med utgangspunkt i sine forutsetninger. Gjennom tidlig innsats og flere lærere på 1.–4. trinn skal elever få bedre hjelp til å

mestre opplæringen, slik at de får faglig grunnlag og motivasjon til å fullføre utdanningsløpet.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett satsset på hele det brede utdanningsløpet – fra barnehager for alle og fram til den frie grunnforskningen. Barnehagen styrkes gjennom flere plasser, to opptak og lavere pris. Grunnskolen styrkes gjennom flere lærere, omfattende forsøk med skolelekser og et folkehelseløft med skolemat, mer fysisk aktivitet og flere stillinger i skolehelsetjenesten. Yrkesfagene prioriteres gjennom økte utstyrsstipend. Studentene prioriteres gjennom elleve måneders studiestøtte og en satsing på psykisk helse. Rundt 400 mill. kroner øremerket oljeforskning flyttes til fri grunnforskning og strategiske satsinger under Norges forskningsråd. Muligheten til livslang læring styrkes blant annet gjennom en økt satsing på ordningen Basiskompetanse i arbeidslivet.

3. Merknader til kapitler under Kunnskapsdepartementet

Under Kunnskapsdepartementet behandles i denne innstillingen alle forslag fra regjeringen, unntatt programkategori 7.30 Barnehager, som blir behandlet i Innst. 14 S (2015–2016) fra familie- og kulturkomiteen (kap. 231).

4. Administrasjon

Programkategori 7.10 Administrasjon gjelder lønns- og driftsutgifter i Kunnskapsdepartementet, herunder utredning, IKT og utgifter til den norske UNESCO-kommisjonen.

Kap. 200 Kunnskapsdepartementet

Det foreslås en bevilgning på kr 268 360 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å redusere bevilgningen med 25 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016).

5. Grunnopplæring

Programkategori 7.20 Grunnopplæringen finansierer nasjonale tiltak for å styrke kvaliteten i grunnskolen og den videregående opplæringen, jf. særlig kap. 226. Enkelte særskilte skoler og frittstående

skoler som er godkjent etter friskoleloven, finansieres også her.

Grunnopplæringen blir i all i hovedsak finansiert gjennom de frie inntektene til kommunene og fylkeskommunene (dvs. rammetilskudd og skatteinntekter), jf. kap. 571 og 572 under Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Regjeringens forslag om et engangstilskudd til vedlikehold og rehabilitering av skoler og omsorgsbygg i kommunene er omtalt i budsjettproposisjonen for sistnevnte departement. Den kulturelle skolesekken foreslås fra 2016 organisert under Kulturdepartementet ved Rikskonsertene. Ressursbruken i grunnopplæringen er omtalt under del III kap. 6 i proposisjonen for Kunnskapsdepartementet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, tar utgangspunkt i skolens brede samfunnsmandat. Elevene skal utvikle kunnskap, ferdigheter og holdninger for å kunne mestre sine liv og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Elevene skal lære å tenke kritisk og handle etisk, oppleve medansvar og ha rett til medvirkning. Skolen skal forberede elevene på en framtid vi ikke vet hvordan blir, til et arbeidsmarked i voldsom endring. Det vi vet er at vi må omstille samfunnet vårt til et nullutslippssamfunn, og at høy kompetanse og kreativitet vil være enda viktigere enn i dag. I tillegg vet vi at utdanning bidrar til å redusere sosiale forskjeller og forebygge sosiale problemer. Flertallet mener dette må ha konsekvenser for statsbudsjettet: En større andel av samfunnets ressurser må brukes på utdanning enn i dag. Å styrke og utvikle den offentlige fellesskolen er det viktigste vi kan gjøre for å møte framtidens utfordringer.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til samarbeidsavtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre og regjeringserklæringen, som slår fast at et av regjeringens hovedprosjekter er å realisere kunnskapssamfunnet. Kunnskap gir fremtidsmuligheter for den enkelte, uansett bakgrunn, og danner grunnlaget for sosial mobilitet i samfunnet. Dette flertallet vil understreke at kunnskap er avgjørende for å styrke norsk konkurransekraft og bygge landet for fremtiden, og at forslaget til statsbudsjett og budsjettforliket av 23. november 2015 sørger for en markant satsing på skolen, utdanningsinstitusjonene, studentene og forskningsmiljøene.

Dette flertallet viser til at budsjettet styrker skolen ved å gjennomføre et lærerløft. I budsjettforliket økes bevilgningene til flere lærere på 1.–4.

trinn. Satsingen på videreutdanning av lærere fortsetter. I løpet av to år har regjeringen nesten tredoblet antall plasser i videreutdanning. Over 5 000 lærere vil få tilbud om videreutdanning i 2016. Dette flertallet viser til at regjeringen foreslår 93 mill. kroner til Yrkesfagløftet. Midlene skal gå til tiltak for rekruttering av og kompetanseheving for yrkesfaglærere, etablering av et godkjenningsorgan for personer med utenlandsk fagutdanning og økt lærlingtilskudd. I budsjettforliket av 23. november 2015 økes lærlingstilskuddet med 2 500 kroner ut over regjeringens forslag til økning. Videre peker dette flertallet på realfagsstrategien som et viktig arbeid for å styrke norske elevers realfagsferdigheter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at ordinær drift av barneskoler og videregående skoler ikke finansieres over Kunnskapsdepartementets budsjett, men direkte av skoleeierne gjennom bevilgninger finansiert over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Det innebærer at antall elever per lærer, størrelsen på vikarbudsjetten, rekruttering av kvalifiserte lærere og bruk av ulike styrkingstiltak i undervisningen, herunder muligheten til bruk av tolærerordning, avhenger av nivået på kommuneøkonomien. Disse medlemmer mener derfor at en styrking av kommuneøkonomien er avgjørende for å sikre en reell styrking av skolesektoren. En solid kommuneøkonomi danner grunnlaget for hvorvidt kommunene kan ansette lærere og satse på tiltak som styrker skolesektoren.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo å øke overføringene til kommunene og fylkeskommunene med 4 mrd. kroner ut over regjeringens forslag. Disse medlemmer viser også til at Arbeiderpartiet har lovet å bevilge 1 mrd. kroner til tidlig innsats i løpet av denne stortingsperioden, og at dette er fulgt opp i Arbeiderpartiets forslag i finansinnstillingen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet i partiets alternative budsjettforslag foreslo en kraftfull satsing på kommuner og fylkeskommuner ved å samlet sett øke overføringene til kommunesektoren med 6 mrd. kroner sammenlignet med regjeringens forslag i Prop. S 1 (2015–2016).

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett hvor rammeoverføringene til

kommuner og fylkeskommuner foreslås økt med 5,8 mrd. kroner ut over regjeringens forslag.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der den offentlige fellesskolen ble styrket gjennom innføringen av en nasjonal lærernorm for 1.–4. trinn. En slik norm vil sikre at det ikke er mer enn 15 elever per lærer for de minste elevene. Ressursene skal tildeles på skolenivå, slik at skolene selv kan avgjøre hvordan ressursene brukes best. Til sammen ville Sosialistisk Venstrepartis forslag bety 1 814 nye lærere på barnetrinnet. Økt lærertetthet på de laveste trinnene vil gi mer tid til møtet mellom lærer og elev og bedre lærernes mulighet til å tilpasse undervisningen. Slik tidlig innsats er avgjørende for å følge opp elever som sliter med å lære å lese, skrive og regne. Det er også en forutsetning for å kunne gi elever med spesielle talenter nye utfordringer. På sikt vil Sosialistisk Venstreparti utvide en slik norm til å gjelde hele grunnskolen.

Dette medlem mener økt lærertetthet må være første skritt i retning av heldagsskolen – en utvidet og mer variert skoledag med større rom for ulike måter å lære på. Heldagsskolen er en reform for læring, utjevning og folkehelse. I Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett ble det tatt viktige skritt i retning av en slik skoledag. Det ble foreslått gratis frukt og grønt i hele grunnskolen, og et brødmåltid på ungdomstrinnet. I tillegg ble det foreslått en halv time daglig fysisk aktivitet på 1.–7. trinn. Det ble tilført 100 mill. kroner til satsingen på skolehelsetjenesten, samtidig som hele satsingen (300 mill. kroner) ble øremerket. Videre ble det foreslått å innføre en pott på 100 mill. kroner til et omfattende, nasjonalt forsøk med skolelekser. Forskning tyder på at hjemmelekser kan ha negativ læringseffekt og gi lavere motivasjon for elever som sliter på skolen. Det er stor forskjell på hva slags oppfølging elevene får hjemme. Dette medlem mener mer av det viktige øvingsarbeidet i skolen bør legges inn i skoledagen, som skolelekser med lærer til stede. Det er gjort gode erfaringer i flere prøveprosjekter, og en slik nasjonal forsøkspott vil gjøre det mulig for skoler over hele landet å søke om midler til forsøk. Deler av potten må brukes til følgeforskning og faglig evaluering av forsøkene.

Kap. 220 Utdanningsdirektoratet

Det foreslås en bevilgning på kr 465 530 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen understreker Utdanningsdirektoratets viktige funksjon for å sikre implementering av den nasjonale utdanningspolitikken, både gjennom delegerte forvaltningsoppgaver og gjennom å føre tilsyn med virksomheten ved skolene.

Komiteen merker seg at det er gjennomført nasjonale tilsyn der temaet har vært læringsutbyttet til elevene, skolebasert vurdering og forvaltningskompetanse. Komiteen merker seg at tilsynene har avdekt hull både når det gjelder saksbehandlingsprosess knyttet til spesialundervisning og gjennomføring av spesialundervisning i skolen. Komiteen merker seg også tilsynene som er gjennomført ved de frittstående skolene. Komiteen viser i denne sammenheng til Stortingets vedtak 11. juni 2015 om endret friskolelov, der det ble gjort innstramminger i regelverket for å sikre at offentlige penger som gis til friskolene, skal komme elevene til gode. Komiteen merker seg at et flertall av manglene som blir avdekt under tilsynene, rettes opp underveis i tilsynsperioden. Dette viser at tilsynene har effekt. Komiteen vil likevel understreke viktigheten av at alle feil og mangler som avdekkes, følges nøye opp i det videre arbeidet.

Komiteen merker seg en økning i antallet klagesaker knyttet til opplæringsloven § 9a om å sikre det psykososiale miljøet til elevene og forventer at disse blir fulgt opp på forsvarlig måte. Komiteen vil i denne sammenheng trekke frem anbefalingene fra NOU 2015: 2 Å høre til, og ser frem til oppfølgingen av disse.

Komiteen merker seg økning i bevilgningen til arbeid med realfagsstrategi og kompetanseutvikling for yrkesfaglærere.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å redusere bevilgningen til Utdanningsdirektoratet med 13,5 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å redusere bevilgningen på denne posten med 100 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016) og å omprioritere midlene til å øke lærertettheten, jf. merknad under kap. 226 post 63.

Kap. 221 Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene

Det foreslås en bevilgning på kr 13 960 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen mener et velfungerende skole-hjem-samarbeid er viktig for å sikre elevene et godt læringsmiljø og gode forutsetninger for utvikling. Komiteen viser blant annet til at dette trekkes frem i Djupedalutvalgets anbefalinger i arbeidet med å bekjempe mobbing i skolen. Foreldreutvalgene kan spille en viktig rolle i så måte.

Komiteen vil peke på at Foreldreutvalget for grunnsopplæringen har en viktig funksjon og rolle overfor myndighetene for å ivareta foreldreperspektivet i utformingen av nasjonal skolepolitikk.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, mener foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene utfører et veldig verdifullt arbeid og er en ressurs i arbeidet med å forbedre hjem-skole-arbeidet. Foreldreutvalget for grunnsopplæringen er en viktig ressurs for foreldre og foresatte som har behov for støtte og veiledning i kontakten med skolen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets forslag i finansinnstillingen om å sette av 60 mill. kroner til arbeid mot mobbing, og at deler av denne satsingen var øremerket prosjekter for å styrke skole-hjem-samarbeidet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti peker på at Foreldreutvalgene for grunnskolen og barnehagene er svært viktige høringsinstanser og rådgivningsorganer for myndighetene, og en ressurs for å få flere foreldre engasjert i skolens og barnehagens arbeid. Regjeringen foreslår å føre bevilgningen til Foreldreutvalgene for grunnskolen og barnehagene på samme nivå som i fjor, noe som reelt sett betyr en ressursnedgang.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke bevilgningen med 0,5 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016) for både å reversere kuttet fra inneværende år og å øke Foreldreutvalget for grunnsopplæringens økonomiske mulighet til å videreutvikle sitt arbeid.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det ble foreslått å øke bevilgningen til FUG med 0,5 mill. kroner.

Kap. 222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat

Det foreslås en bevilgning på kr 90 225 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen understreker at målet med støtten til Sameskolen i Hattfjelldal og til de samiske videregående skolene i Karasjok og Kautokeino er å bidra til å holde oppe, utvikle og styrke samisk identitet,

språk og kultur. Den norske samepolitikken er forankret i Grunnloven § 108, og i en rekke internasjonale konvensjoner som Norge har forpliktet seg til å følge. Det pålegger derfor norske myndigheter å legge til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Komiteen viser til at regjeringen foreslår å legge ned Sameskolen i Hattfjelldal og se på alternative løsninger for den videre samiskundervisningen til de norske elevene som har mottatt samisk fjernundervisning ved skolen.

Komiteen viser til at undervisningstilbudet ved Sameskolen er ett av få i sørsamisk språk og kultur og er en bidragsyter for at Norge skal oppfylle sine internasjonale forpliktelser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, understreker at den statlige utdanningspolitikken spiller en viktig rolle for å ivareta språk og kultur, og at dette er særlig viktig for språklige og kulturelle minoriteter. Sameskolen for Midt-Norge har hatt stor betydning for å bygge opp og spre kompetanse om sørsamisk, som står på UNESCOs liste over sterkt truede språk. Kompetansemiljøet ved skolen og språksamlingene som skolen tilbyr, er av stor verdi og kan ikke uten videre overføres til andre skoler. Dette er viktig for at den sørsamiske befolkningen skal kunne beholde sin kultur, sitt språk og sin identitet.

Flertallet viser til at skolen de siste årene, i samråd med staten ved Fylkesmannen, har lagt om driften fra å ha faste elever til å tilby fjernundervisning, og at dette er en medvirkende årsak til at skolen ikke har hatt faste elever, hvilket brukes som argument for avvikling. Flertallet viser videre til Prop. 17 S (2015–2016), der det framgår at salgsinntektene for fjernundervisning ved skolen øker statens inntekter med 5,1 mill. kroner mer enn budsjettet for 2015. Dette overstiger den foreslåtte reduksjonen på 3,3 mill. kroner som følger av en avvikling, og det viser også at satsingen på fjernundervisning har vært vellykket.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til disse partienes alternative budsjettforslag i finansinnstillingen om å videreføre driften ved Sameskolen i Midt-Norge ved å øke bevilgingen på posten med 3,3 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Socialis-

tisk Venstreparti er sterkt uenig i regjeringens forslag om å nedlegge skolen. Disse medlemmer frykter at regjeringens forslag til nedleggelse av sameskolen i Midt-Norge bidrar til at det sårbare kompetansemiljøet pulveriseres, noe som ikke bare vil ramme de elevene som får verdifull språkundervisning fra skolen, men hele det sørsamiske miljøet, i både Norge og Sverige.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at elevenes rett til opplæring av samisk språk og kultur fortsatt vil bli ivarettatt. Sameskolen i Midt-Norge er en av flere aktører som gir fjernundervisning i sørsamisk. Disse medlemmer forventer at Fylkesmannen i Nordland, som har ansvaret for å utvikle og samordne sørsamisk fjernundervisning, vil bidra til å finne aktuelle løsninger, herunder alternative fjernundervisningstilbud, for de elevene som ikke lenger kan få et fjernundervisningstilbud ved skolen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker primært videre drift av skolen, og ønsker at regjeringen tar initiativ til å vurdere saken på ny i lys av utviklingen i budsjettalderingen for 2015. Disse medlemmer forutsetter at regjeringen går i dialog med Sametinget om hvordan oppgaver knyttet til fjernundervisning og samlinger kan overtas av andre ved en avvikling, for eksempel dersom det etableres et kompetansemiljø ved Saemien Sijte som kan ta over oppgavene.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av involvering av de partene det angår i den videre prosessen.

Komiteen viser til at staten som skoleeier har ansvar for bygging av ny Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino. Skolebygget fra 1957 er angrepet av muggsopp, og senest i mai anbefalte bedriftshelsetjenesten å stenge skolen på grunn av helsefare. Komiteen er kjent med at Statsbygg planlegger å oppføre nytt skolebygg. Komiteen ber regjeringen sikre den nødvendige framdrift for å realisere ny samisk videregående skole.

Kap. 223 Sametinget

Det foreslås en bevilgning på kr 41 501 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen viderefører tilskuddene til utdanningsformål i Sametinget

på samme nominelle nivå som tidligere for andre året på rad. Dette til tross for økende mangel på samiske lærere og samiske læremidler, herunder spesialpedagogiske læremidler, og et stort behov for utvikling av læreplaner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 10 mill. kroner til samiske læremidler.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at forslaget til bevilgninger til Sametinget ikke er fullt ut pris- og kostnadsjustert og mener dette er uheldig. Det vises til Senterpartiets alternative budsjett hvor bevilgningene på kap. 560 post 50 er økt med 3 860 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at konsekvensen av den politikken som føres, er en svekkelse av samiske språk og kultur, direkte i motstrid med Grunnloven § 108, hvor det står:

«Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.»

Dette medlem kan heller ikke se at regjeringens ulike satsinger innen utdanning de siste to årene har vært fulgt opp med tilsvarende satsing på det samiske, og stiller spørsmål ved hva som er bakgrunnen for regjeringens konsekvente forskjellsbehandling.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der bevilgningene til Sametinget ble økt med 40 mill. kroner for å dekke opp for regjeringens forskjellspolitikk.

Kap. 224 Senter for IKT i utdanningen

Det foreslås en bevilgning på kr 82 898 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen vil peke på at digitale ferdigheter er en av de grunnleggende ferdighetene i Kunnskapsløftet, og vil derfor understreke viktigheten av at alle elever gis mulighet til å beherske denne ferdigheten. Komiteen er opptatt av at IKT i skolen skal være et viktig verktøy for økt læringsutbytte og utvikling av læringsstrategier. God kompetanse hos ansatte i skolen, infrastruktur og tilgjengelighet er avgjørende forutsetninger for å lykkes med dette.

Komiteen ønsker å understreke at det pedagogiske personalet på skolen er den viktigste faktoren for elevenes læring. Det er derfor viktig at læreren har den nødvendige kompetansen for å undervise

med digitale hjelpemidler og i digitale ferdigheter. Komiteen mener det i denne sammenheng er positivt at det kan vises til en stor økning av lærere og skoleledere som har deltatt på kurs og andre tilbud ved senteret.

Komiteen vil henlede oppmerksomheten til internasjonal forskning som viser at når digital læring og læringsanalyse brukes på pedagogikkens premisser, bidrar det til å tilpasse undervisningen etter elevens behov samt redusere unødig tidsbruk for læreren. Norge har et godt utgangspunkt for både å utvikle og ta i bruk den nye teknologien; vi har en velutviklet IKT-infrastruktur på skolene og en voksende norsk edtech-næring som kan brukes til å utvikle smarte digitale læremidler på skolens premisser. Samtidig er det utfordringer, som for sterkt fokus på maskinpark, for liten vekt på pedagogisk bruk av IKT og for lav kompetanse blant lærere til å ta i bruk hjelpemidlene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at i Danmark og flere andre land ser utdanningsministrene mulighetene og fører tydelige nasjonale strategier for å fornye læringsarbeidet ved bruk av ny teknologi. I Norge er regjeringen i motsetning passiv.

Disse medlemmer mener det er på tide at Norge lærer av satsingene i våre naboland og ber regjeringen forberede en nasjonal IKT-strategi for utdanningen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det er nødvendig med en satsing på digital pedagogisk kompetanse for lærere og lærerstudenter. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets forslag i finansinnstillingen om å øremerke 15 mill. kroner innenfor rammen av «Kompetanse for kvalitet» til en satsing på IKT-kompetanse for lærere.

Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen

Det foreslås en bevilgning på kr 1 876 617 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Driftsutgifter (post 1)

Komiteen registrerer at andelen eksamenssvar som leveres elektronisk gjennom Prøvegjennomføringssystemet (PGS) er om lag 65 pst., men at det i mange fag er over 90 pst. som leveres elektronisk. Komiteen vil påpeke at det er et mål å øke denne andelen ytterligere som ledd i forenkling og for å gjøre eksamensavviklingen enda mer effektiv. Komiteen merker seg at den foreløpige evalueringen av forsøk med tilgang til Internett på eksamen i enkelte

fag våren 2014 viser positive resultater for tredje år på rad. Elevene oppgir at de har hatt nytte av tilgang til Internett, uavhengig av faglig nivå. Komiteen viser allikevel også til en noe mer delt oppfatning blant lærerne og sensorene og ser derfor positivt på at forsøket ble videreført våren 2015 og skal evalueres.

Landslinjer (post 60)

Komiteen har merket seg at departementet foreslår å øke bevilgningene på posten samlet med 2,9 mill. kroner, noe som innebærer en økning på 2,2 mill. kroner til våreffekt av VG1 og oppstart av VG2 på landslinje for natur- og miljøfag på Rjukan videregående skole samt 650 000 til økt kapasitet til landslinja for skiidrett på Meråker videregående skole.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Sogn jord- og hagebruksskule representerer den eneste landbruksutdanningen som er 100 pst. økologisk basert. For å styrke denne utdanningen viser dette medlem til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke bevilgningen til skolen med 2,5 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016).

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Norges Skiskytterforbund har pekt på Sirdal videregående skole som en prioritert offentlig skole for sine skiskyttere, at skolen har en godt utbygd infrastruktur for løyper og skyteanlegg, samt at det ikke finnes offentlige landslinjer i skiskyting sør for Meråker. Dette medlem mener at landslinjetilbudet bør utvides, og viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble foreslått 2 mill. kroner for å etablere en slik landslinje ved Sirdal videregående skole.

Dette medlem viser videre til arbeidet med å få etablert en landslinje for skiskyting ved Stryn vidaregåande skule. Med sterke tradisjoner og fagmiljø kan skolen være en egnet vertsskole for et slikt tilbud, og dette medlem imøteser den videre prosessen.

Opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge (post 64)

Komiteen merker seg at bevilgningene til denne posten øker med 317,5 mill. kroner grunnet en ventet økning i antallet barn og unge som søker opphold i Norge.

Komiteen minner om at den ekstraordinære flyktnings situasjonen også vil få konsekvenser for utdanningssektoren. Målet om rask integrering av dem som får opphold, gjør det viktig å tilby utdanning som gjør flyktningene i stand til å ta del i norsk ar-

beids- og samfunns liv. Språkopplæring er særlig viktig. Men det er også slik at en rekke flyktninger har med seg kompetanse fra hjemlandet, også fra høyere utdanning, som er verdifull for det norske samfunnet.

Komiteen mener at enslige mindreårige asylsøkere er en særlig sårbar gruppe som i mange tilfeller vil ha behov for tilrettelegging i opplæringen. Komiteen mener det er viktig at kommunene har ressurser til å gjøre denne tilretteleggingen og gi barna et godt opplæringstilbud.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket om at bevilgningen skal økes med 35,5 mill. kroner. Dette betyr at foreslått kutt i opplæringstilskuddet for enslige mindreårige asylsøkere ikke blir vedtatt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å reversere kuttet på 35,5 mill. kroner i norskopplæring av enslige mindreårige asylsøkere slik at satsen forblir uendret.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke bevilgningen til opplæring til barn og unge som søker opphold i Norge med 35,5 mill. kroner utover regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016) Tillegg 1.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det ble foreslått å reversere kuttet i satsen for norskopplæring av mindreårige asylsøkere, samt en ekstrabevilgning for å gjøre NOKUT bedre i stand til raskt å behandle utdanningen til nyankomne flyktninger.

Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg (post 65)

Komiteen vil påpeke viktigheten av et godt læringsmiljø for elevene i grunnskolen og den videregående skolen, og at denne ordningen stimulerer til dette på en positiv måte. Komiteen viser til at rundt 700 mill. kroner av den økede rammen for 2015 ikke vil bli benyttet ifølge Husbanken. Videre viser komiteen til at departementet på denne bakgrunn foreslår å redusere rammen med 0,5 mrd. i nysalderingen av budsjettet for 2015, og at det dermed fases inn 1,5 mrd. kroner i budsjettet for 2016.

Komiteen er positiv til at Husbanken har satt i verk tiltak for at kommuner og fylker skal redusere mindreforbruket av denne ordningen. Komiteen er opptatt av at et godt læringsmiljø også er en forut-

setning for en inkluderende skole med høyt læringstrykk, og er derfor tilfreds med at et eventuelt mindreforbruk i 2015 overføres til 2016.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at alle skoler skal utformes på en måte som tar hensyn til trygghet, helse, trivsel og læring til elevene. Rentekompensasjonsordningen har siden den ble innført i 2002, bidratt til en generell standardheving og styrking av elevenes og lærernes arbeidsmiljø. På tross av dette viser rapporten «Norges tilstand 2015» at ca. 1/3 av den kommunale bygningsmassen fortsatt har omfattende oppgraderings- og rehabiliteringsbehov. Dette understrekes av kartlegginger fra blant annet Bergen kommune, der 22 skoler i 2015 ikke var inneklimageodkjente, og Oslo kommune, der rehabiliteringsbehovet for skolebygg anslås å være på vel 10 mrd. kroner. Disse medlemmer mener det er nødvendig med en fortsatt offensiv satsing på opprusting av skolebygg.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets forslag i finansinnstillingen om å styrke rentekompensasjonsordningen med 25 mill. kroner (investeringsramme på 5 mrd. kroner).

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslo å innføre universell utforming av alle skoler over 10 år med en bevilgning på 270 mill. kroner for 2016, og viser til nærmere omtale under Venstres merknader til rammeområde 18.

Leirskoler (post 66)

Komiteen viser til at tilskuddsordningen til leirskoleopplæring skal stimulere kommunene til å gi alle elever et leirskoleopphold i løpet av skoletiden. Komiteen er opptatt av at leirskolene og tilbud som «Hvite busser» er gode pedagogiske tilbud som det er viktig at elevene får mulighet til å ta del i.

Komiteen er kjent med at GSI-tallene viser at 9,4 pst. av elevene i grunnskolen planla å reise på leirskole forrige skoleår. Komiteen er imidlertid gjort oppmerksom på at det er avdekket feilkilder i dataene som GSI-tallene bygger på, og at departementet har iverksatt ny elektronisk registrering for å kvalitetssikre tallene. I tillegg viser tall fra Norsk Leirskoleforening at tendensen til å sende elever på leirskole er synkende, og at kommunene bidrar i svært ulik grad i finansieringen av dette.

Komiteen merker seg også departementets oppfølging av anmodningsvedtak 273 av 11. desem-

ber 2014 ved å gjennomgå praktisering av gratisprinsippet i leirskoleoppholdet.

Komiteen mener at leirskoleopplæring er viktig, ikke bare ved at det gir elevene andre og unike erfaringer, men også ved at et opphold på leirskole bidrar positivt til elevmiljøet og elevenes sosiale kompetanse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, vil i tillegg påpeke at leirskole er en verdifull arena for å forebygge fordommer og fremmedfrykt, styrke tverrkulturell forståelse og knytte nye vennskapsbånd. Det å bo og leve sammen en uke gir helt andre muligheter enn en vanlig skoleuke. I sum viser dette at bevilgninger til leirskoleopphold er en samfunnsøkonomisk god investering som kan forebygge mobbing, forbedre elevmiljøet og lette integreringen av barn og unge.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at alle elever bør gis anledning til et leirskoleopphold i løpet av grunnskolen.

Dette flertallet merker seg Norsk Leirskoleforenings gjennomgang, som viser at over 10 000 elever er rammet av leirskolekutt, utelukkende begrunnet i kommuneøkonomi. Det innebærer at mellom 15 og 20 pst. av elevene ikke lenger får tilbud om leirskoleopphold. Ifølge Norsk Leirskoleforening er det i Vestfold en nedgang på 60 pst. i antall elever som får dra på leirskole, og det er flere kommuner som velger bort leirskole for sine elever. Dette flertallet viser til at denne situasjonen har flere uheldige konsekvenser som usikkerhet og uro i skolene og kommunene omkring håndtering av det å sende elever på leirskole, manglende forutsigbarhet for økonomien i ordningen og press på foreldregrupper for økonomiske bidrag på kant med lovverket. Dette flertallet vil gjenta det vi tidligere har påpekt om at dagens praksis er uoversiktlig og gir grobunn for konflikter i forsøket på å holde seg innenfor gratisskoleprinsippet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener leirskole er et godt tilbud for elevene, og mener at det kommunale ansvaret for dette tilbudet fungerer godt. Disse medlemmer ber regjeringen undersøke om det er feilkilder i registreringen av antall deltakere på leirskole, og på egnet måte orientere Stortinget om hvordan man kan sikre korrekt datainnsamling dersom feilkilder avdekkes.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke bevilgningen med 100 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016). Bevilgningen skal gå til tilskudd til reise- og oppholdsutgifter i forbindelse med leirskoleopphold, slik at flere skoler kan sende elevene på leirskole i 2016.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at de fleste elevene i grunnskolen får tilbud om leirskole i løpet av grunnskolen, og mener at det viser at modellen med kommunalt ansvar for å finansiere leirskoleoppholdet i hovedsak fungerer godt. Dette medlem mener det likevel er riktig med en søknadsbasert tilskuddsordning for å dekke kommunale utgifter i forbindelse med opplæringsopplegget til leirskoleopphold, blant annet for å sikre kvaliteten. Dette medlem mener at rammen for denne tilskuddsordningen burde være høyere, og viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble foreslått en økning på 2 mill. kroner til dette formålet.

Yrkesfag, lærlinger og lærekandidater (post 70)

Komiteen er fortsatt bekymret over det høye frafallet innenfor yrkesfaglige utdanningsprogram. Mange unge trenger særskilt tilrettelegging for å kunne gjennomføre videregående opplæring helt eller delvis. Komiteen registrerer at det har vært en vekst i antall søknader, og at departementet foreslår en økning i bevilgningene på 6 mill. kroner for å håndtere den økte søknadsmengden.

Komiteen viser til utfordringen i yrkesfagopplæringen med å skaffe tilstrekkelig antall læreplasser – og bedrifter for elever som følger det ordinære løpet med fag- eller svennebrev som sluttkompetanse. For elever som av ulike årsaker har problemer med å følge et ordinært undervisningsopplegg, er utfordringene spesielt store. I en tid med konjunkturedgang, og der mange bedrifter av økonomiske årsaker vegrer seg for å ta opplæringsansvaret for elever i videregående opplæring, er det ekstra viktig med et økonomisk bidrag for å redusere kostnadene forbundet med å gi elever innpass i bedriften.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet for å imøtekomme utfordringen for lærlinger og lærekandidater med særskilte behov og å kunne gi flere elever mulighet til å oppnå en delkompetanse, i sitt alternative budsjettforslag foreslo å øke bevilgningen på post 71 med 25 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016). Dette medlem viser i tillegg til forslaget i Senterpartiets alternative budsjettforslag om å redusere arbeidsgiveravgiften for lærlinger med 25 pst. fra 1. august 2016 med en provenyvirkning på 100 mill. kroner i 2016.

Kunst og kulturarbeid i opplæringen (post 71)

Komiteen mener at de kommunale kulturskolene er svært viktige for å styrke kulturkompetansen hos barn og unge, for deres opplevelse av kunst og kultur og for rekruttering av kulturutøvere både til amatørfeltet og på profesjonelt nivå.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, er opptatt av at skolen skal bygge på et bredt kunnskapssyn, og mener kunst og kultur har en naturlig plass i skolen. Det å få utfolde seg kreativt gir glede og mestring, og vi vet også at kreative evner bidrar til bedre læring i andre fag. Flertallet mener interessen for å delta i musikk- og kulturskolen, de økede forventninger om utvikling av nye fagtilbud og betydningen av musikk- og kulturskolen som ressurs for skole og kulturliv, viser behovet for en større satsing på musikk- og kulturskolene. Flertallet mener musikk- og kulturskoler ikke skal være et eksklusivt tilbud for de få, men et tilbud for de barn og ungdommer som ønsker å forfølge sine interesser og evner innen ulike kulturuttrykk.

På samme måte mener flertallet at kunst og kultur i skolen må få større oppmerksomhet og prioritet, ikke minst gjelder det de praktisk-estetiske fagenes posisjon. Flertallet har merket seg utsagn om at norsk skole har det laveste tilbudet av kreative aktiviteter av alle PISA-land. Det bekymrer at disse fagene ikke verdsettes på lik linje med andre fag. Flertallet viser i den forbindelse til Australia, som har fastsatt ny læreplan der kunstfagene har styrket sin stilling. Også i Finland satses det på de praktisk-estetiske fagene.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket, hvor det foreslås 3 mill. kroner i utviklingsmidler til Kulturskolerådet for å understøtte arbeidet med å implementere ny rammeplan i kulturskolene.

For å øke kvaliteten i kulturskolen og arbeidet med kunst og kultur i grunnopplæringen viser komiteens medlem fra Senterpartiet til at Senterpartiet i sitt alternative forslag til statsbudsjett foreslo å øke bevilgningen på post 71 med 3 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016).

Internasjonalisering (post 72/73)

Komiteen anser det som verdifullt å tilrettelegge for skolegang og studieopphold i utlandet, både for elever og for lærere. I en globalisert verden mener komiteen at tilrettelegging for norsk deltakelse i internasjonale utdanningsprogram er viktigere

enn noen gang. På denne måten kan vi oppnå økt internasjonalisering av norsk utdanning, å styrke den europeiske dimensjonen og å sikre at norsk utdanning holder høy kvalitet.

Komiteen viser for øvrig til proposisjonen.

Organisasjoner (post 74)

Komiteen viser til at departementet vil prioritere organisasjoner som prioriterer bekjempelse av mobbing og organisasjoner som bidrar til å styrke grunnleggende ferdigheter hos elevene. Komiteen vil i tillegg trekke frem viktigheten av organisasjoner som arbeider med seksuell helse og økt forståelse for seksuelt mangfold, som et viktig supplement til dagens seksualundervisning. Komiteen mener det er viktig at disse sikres forutsigbare rammer fremover.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, mener det er viktig at det legges til rette for kontakt mellom skolen og frivillige organisasjoner. Samarbeidsprosjekter mellom skolen og organisasjoner kan i mange tilfeller styrke undervisningen i fag og emner. Organisasjonene bidrar også til kompetanseheving, bevisstgjøring og refleksjon om temaer som seksualitet, rus, inkludering og mobbing.

Flertallet vil understreke viktigheten av at det finnes prosjekter som bidrar til økt LHBT-kompetanse blant lærerne i skolene. Flertallet mener dette bidrar til å trygge lærere i utfordrende situasjoner, men også at det er en god metode å bruke i antimobbebehandling og arbeid med økt livskvalitet for en sårbar ungdomsgruppe. Flertallet mener at gode prosjekter i så måte er organisasjonen Sex og politikk prosjekt «Uke Sex», LLHs prosjekt «Rosa kompetanse skole» og Restart, Skeiv Ungdoms skoleinformasjonsprosjekt rettet mot skoleelever.

Flertallet mener at frivillige og ideelle organisasjoner og stiftelser sammen med skolene kan bidra svært positivt i arbeidet med å redusere mobbingen i skolen, og til å styrke det helhetlige forebyggende arbeidet for å bygge opp ungdoms selvtillit, mestringsfølelse og evne til å ta vare på seg selv og de rundt seg. Slikt arbeid skaper tryggere og mer inkluderende miljø, som igjen vil kunne bidra til økt læringsutbytte. I denne sammenheng ønsker flertallet å peke på stiftelsen MOTs positive resultater på dette området.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Djupedalutvalget, som konkluderte med at det er behov for en mer uavhengig klageinstans for mobbing i skolen. Disse

medlemmer mener at inntil en nasjonal, uavhengig klageinstans er på plass, er det viktig å sikre organisasjonene som driver bistand til mobbeofre til strekkelig støtte.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke bevilgningen over kap. 225 post 74 med 6 mill. kroner sammenlignet med Prop. 1 S (2015–2016).

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble foreslått å etablere en egen tilskuddsordning for tiltak mot mobbing med 15 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det ble foreslått bevilget 2 mill. kroner til Rosa kompetanse, 1 mill. kroner til Restart og 0,4 mill. kroner til Skeiv Ungdoms sommerleir. Videre vises det til forslag om å øke bevilgningene til antimobbebehandling i sivilsamfunnet med 3 mill. kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener vitensentrene er et viktig bidrag til å sikre økt interesse og forståelse for matematikk, naturvitenskap og teknologi. I den forbindelse viser flertallet til budsjettforliket, som sikret 750 000 kroner til senter for realfag på Lister/Flekkefjord over kap. 225 post 74.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at om lag 230 000 elever i 2015 deltar på ett eller flere lese-tiltak i regi av Foreningen !les. Dette er et viktig arbeid for å nå målene om økt lesekompetanse hos barn og unge. Lesing har både en viktig verdi i seg selv og som et grunnleggende redskap for å tilegne seg kunnskap i andre fag. Flertallet ber om at Foreningen !les får forutsigbare rammer til å planlegge arbeidet over tid, og oppfordrer regjeringen til å legge til rette for at lesesatsingen kan utvides til å gjelde hele skoleløpet.

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen

Det foreslås en bevilgning på kr 3 119 263 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen vil understreke at kvalitetsarbeidet i skolen i all hovedsak er skoleeiers ansvar og en selvfølgelig del av den løpende driften av skolene og føl-

gelig finansiert gjennom kommunenes frie inntekter. Det er en forventning fra nasjonale utdanningsmyndigheter at skoleeier arbeider systematisk med skoleutvikling og kvalitetsarbeid i tråd med lokalt definerte behov, samt for å følge opp nasjonale føringer. Komiteen viser til at bevilgninger over dette kapitlet skal bidra til å forsterke kvalitetsarbeidet innen definerte satsingsområder og nasjonale strategier, samt støtte lokal kvalitetsutvikling.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettavtalen, som innebærer forslag om å redusere kap. 226 post 21 med 15 mill. kroner knyttet til videreutdanning for ansatte i PP-tjenesten. Flertallet vil gi departementet anledning til å vurdere alternativ innretning av denne reduksjonen innen postens rammer.

Flertallet ber regjeringen om å utrede hvordan retten til opplæring i dagliglivets aktiviteter (ADL) for svaksynte og blinde elever best ivaretas uten å gå ut over ordinær undervisning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at også samarbeidspartiene i avtalen om budsjettforlik har foreslått å kutte 5 mill. kroner i bevilgningen til Ungdomstrinn i utvikling og 15 mill. kroner i bevilgningen til videreutdanning for PP-tjenesten. Disse medlemmer vil påpeke at det ikke er gjort rede for konsekvensene av disse kuttene eller gitt mulighet til å stille departementet spørsmål om disse. Derfor er disse medlemmer bekymret for både de langsiktige og kortsiktige konsekvensene av kuttene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til departementets arbeid med strategien for etter- og videreutdanning for ansatte i PP-tjenesten. Disse medlemmer har merket seg at det er behov for mer kunnskap om hvilke behov hørselshemmede elever med talespråk har i barnehage og skole, og å utvikle tunghørtpedagogikk rettet mot disse elevene.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke post 21 med 1 mill. kroner til dette formålet.

Gratis deltidsplass i SFO (post 21)

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket, der det er enighet om å bevilge 20 mill. kroner til utvidet forsøk med gratis deltidsplass i SFO.

Flertallet viser til at forsøk med gratis plass i skolefritidsordning/aktivitetsskole har vært vellykket, og at det er grunnlag for å utvide ordningen til å omfatte flere skoler i flere byer. Flertallet er enige om at dette bør gjelde Drammen, Stavanger, Trondheim og Oslo.

Fleksible modeller i yrkesopplæringen (post 21)

Komiteen viser til proposisjonen, der det opplyses at ordningen med vekslingsmodell i yrkesfaglige utdanningsprogram som alternativ til hovedmodellen 2+2 er utvidet i 2014 til å gjelde flere fag og fylker. Komiteen merker seg at med 21 prøveprosjekter er det fortsatt kun et fåtall av skolene som har tatt i bruk denne modellen, til tross for at flere bransjeorganisasjoner og skoler har etterspurt en slik modell.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil påpeke at bruk av vekslingsmodeller har bred støtte både fra Stortinget, utdanningssektoren og arbeidslivet. I vekslingsmodeller ligger muligheter for bedre å utnytte de ulike kvalitetene som ligger i arbeidsplassen og skolen som læringsarenaer gjennom hele utdanningsløpet. Flertallet mener en slik modell også styrker relevansen i utdanningen både sett fra elevens, skolens og arbeidslivets perspektiv. Eleven ser bedre sammenhengen mellom læring og yrkesidentitet, og skolen og arbeidslivet får en bedre plattform for hospiteringsordninger. Flertallet vil påpeke at flere skoler nå har iverksatt vekslingsmodeller, og at regjeringen har et uttalt mål om at bruken av vekslingsmodeller skal utvides til stadig flere skoler. Flertallet vil understreke at vekslingsmodeller er en viktig faktor i yrkesfagløftet, og må ses i sammenheng med yrkesretting av fellesfagene, praksisbrevordning, hospiteringsordning, den betydelige økningen av læringstilskuddet og andre tiltak i yrkesfagløftet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at yrkesfagelevne må møtes av et system som bedre ivaretar elevenes ulike behov og forutsetninger for å gjennomføre videregående opplæring enn det som er tilfellet i dag. Disse medlemmer viser til at et samlet storting våren 2013 sluttet seg til de tiltakene som den rød-grønne regjeringen la fram en stortingsmelding om og som var en evaluering og justering av Kunnskapsløftet. Et av tiltakene var å åpne for større fleksibilitet i fagopplæringen, blant annet ved å la elevene komme raskere ut i praksis og få tidlig kjennskap til sitt fag. Den rød-grønne regjeringen foreslo derfor innføring av «vekslingsmodeller» der elevene gis mulighet for

å veksle mellom opplæring ute i bedrift og i skole allerede fra det første året på videregående. Disse medlemmer er overrasket over at regjeringen, til tross for at både bransjeorganisasjoner og skoler i flere år har etterspurt en slik fleksibel modell, etter to år ikke har sørget for at flere enn 24 skoler i landet tilbyr vekslingsmodell for sine elever.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener regjeringen burde ha lagt inn kompensasjon til fylkeskommunene for den merkostnaden det påløper skolene å drifte ulike modeller og parallelle kostnader for opplæringen i bedrift og i skole. Dette medlem er bekymret for at manglende kompensasjon til fylkeskommune fører til at skoler vegrer seg for å tilby vekslingsmodellen som alternativ til hovedmodellen. Dette bekreftes også av Kommunenes Sentralforbund i sitt svar i etterkant av budsjettforhøringen i komiteen, der Kommunenes Sentralforbund uttrykker at det er stor vilje til utprøving, men at vekslingsmodellen er krevende å administrere og følge opp for fylkeskommunene, og at en utvidelse vil kreve mer ressurser. Dette medlem viser for øvrig til nærmere omtale av temaet under Senterpartiets hovedmerknad i punkt 2.6.

Dette medlem viser til at Senterpartiet tidligere har lagt inn økte midler til formålet både i budsjettet for 2015 og i revidert nasjonalbudsjett for 2015. I Senterpartiets forslag til alternativt budsjett for 2016 ble det foreslått å øke rammeoverføringene til fylkeskommunene for blant annet å gi rom for å tilby vekslingsmodell på flere skoler.

Videreutdanning for lærere og skoleledere (post 22)

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å videreføre antallet plasser i videreutdanningsstrategien Kompetanse for kvalitet i 2016 både for stipendordningen og vikarordningen. Komiteen mener det er nødvendig å følge med på om volumet på ordningen er tilpasset kapasiteten og det reelle behovet i sektoren.

Komiteen har merket seg at regjeringen vil prioritere plasser i stipendordningen slik at flere fagarbeidere gis mulighet til å ta videreutdanning for å oppnå formell kompetanse som yrkesfaglærere. Komiteen støtter dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil understreke at læreren er den viktigste innsatsfaktoren for elevenes læring, og er derfor fornøyd med at regjeringen følger opp satsingen Lærerløftet i tråd med samarbeidsavtalen mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre. Flertallet mener det er av avgjørende betydning at vi har kompetente og motiverte

lærere i grunn- og videregående skole. I et moderne samfunn er det behov for kontinuerlig å oppdatere seg på sitt eget fagfelt, og lærere som yrkesgruppe er intet unntak. Flertallet vil derfor påpeke at det er nødvendig for lærere i grunn- og videregående skole å ha mulighet til systematisk å fornye og komplettere sin fag- og yrkeskompetanse. Flertallet er derfor glade for budsjettforliket av 23. november 2015, hvor de fire samarbeidspartiene sikrer økte bevilgninger til etter- og videreutdanning av lærere. Flertallet registrerer at regjeringen vurderer dimensjoneringen av videreutdanningsordningen som tilstrekkelig for at skoleeierne skal kunne oppfylle de nye kompetansekravene i løpet av en tiårsperiode.

I tillegg er flertallet glade for at kompetansehevingsløftet for ikke-kvalifiserte lærere i grunnskolen er ytterligere styrket i disse fire partienes enighet om statsbudsjett for 2016 med 100 mill. kroner i helårsvirkning. Av ca. 9 000 ikke-kvalifiserte lærere i grunnskolen har om lag halvparten bare grunnskole eller videregående opplæring, og alle mangler pedagogisk kompetanse. Flertallet mener alle barn skal ha like muligheter i utdanningsløpet og dermed må ha like godt kvalifiserte lærere.

Flertallet viser til tilsagnsfullmakten til kap. 226 post 22, jf. romertallsvedtak III, og foreslår at denne økes med 50 mill. kroner i tråd med forslaget i budsjettforliket om 50 mill. kroner til videreutdanning for ikke-kvalifiserte lærere.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at det er et stort behov for flere kvalifiserte yrkesfaglærere. Disse medlemmer mener yrkesfaglærere bør sikres bedre muligheter til etter- og videreutdanning enn i dag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener satsing på etter- og videreutdanning av lærere er en god investering for fremtiden. Disse medlemmer vil understreke at kompetanseutviklingen av lærere må være forankret i lokale behov i den enkelte kommune og fylkeskommune, på den enkelte skole og hos den enkelte lærer. Et godt samspill mellom utdanningstilbydere, skoleeiere, statlige myndigheter og arbeidstakerorganisasjonene er en forutsetning for å få til en god etter- og videreutdanning. Disse medlemmer mener det er behov for å styrke videreutdanningstilbudet for lærere som i dag underviser i skolen, men som mangler formell kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets forslag i fi-

nansinnstillingen om å styrke videreutdanningstilbudet for ikke-kvalifiserte i skolen med 50 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett og foreslår derfor at yrkesfaglærerne i større grad enn i dag skal prioriteres innen satsingen på etter- og videreutdanning av lærere. Disse medlemmer mener yrkesfaglærerne og instruktører må sikres bedre muligheter til å hospitere på skolen og i praksisfeltet. Disse medlemmer mener det bør settes av 10 mill. kroner til flere hospiteringsordninger for yrkesfaglærere og instruktører.

Disse medlemmer viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å omprioritere 45 mill. kroner til etter- og videreutdanningstiltak særlig rettet mot yrkesfaglærere.

Komiteens medlem fra Senterpartiet deler regjeringens ønske om å styrke kvaliteten i opplæringen, herunder tilrettelegge for videreutdanning av lærere. Men dette medlem mener regjeringen for ensidig prioriterer midler til videreutdanning og neglisjerer behovet for andre nødvendige tiltak for å bedre kvaliteten i skolen og lærernes arbeidsforhold. Dette medlem mener det er nødvendig å avpasse volumet i videreutdanningen i tråd med hva både skolene reelt sett har behov for, anledning til å benytte seg av og ikke minst kapasiteten ved de universitetene og høyskolene som tilbyr videreutdanning. Derfor vil Senterpartiet omprioritere noen av disse midlene for å øke antall lærerstillinger i grunnskolen med 1 000 nye lærere i skoleåret 2016/2017 og på denne måten gi elevene i grunnskolen bedre oppfølging og lærerne en bedre arbeidssituasjon.

Dette medlem viser i den forbindelse til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å omprioritere 120 mill. kroner fra post 22 til post 63, som ble foreslått styrket med 320 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble foreslått en bevilgning på ytterligere 100 mill. kroner til videreutdanning av lærere, både for å øke gjennomføringstakten og sikre kvaliteten i utdanningen som gis, og der det ble foreslått 200 mill. kroner til det særskilte videreutdanningsløftet for ikke-kvalifiserte lærere.

Etter dette medlems mening er mangelen på lærere en av de største utfordringene norsk skole står overfor i årene som kommer. Dette medlem viser i denne sammenheng til Dokument 8:9 S (2014–2015) om økt rekruttering av lærere og redusert skolebyråkrati. Dette medlem mener at dette representantforslaget og regjeringens lærerstrategi må følges opp ved de kommende budsjettbehandlingene.

Dette medlem mener at staten, kommunene, fylkeskommune og lærerorganisasjonene må gå sammen om å redusere skolebyråkratiet, og å etablere gode ordninger som øker rekrutteringen til læreryrket og får flere til å bli værende lenger i skolen.

Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsett på 1.–4. trinn (post 63)

Komiteen viser til at det er en omforent holdning til betydningen av tidlig innsats i skolen for å øke læringsutbyttet for alle elever og avhjelpe læringsproblemer så tidlig som mulig. Tall fra Grunnskolens informasjonssystem (GSI) viser at det til tross for stor oppmerksomhet om betydningen av tidlig intervensjon er nesten tre ganger så mange som får spesialundervisning på 10. trinn som på 1. trinn. Andelen elever med spesialundervisning øker jo eldre elevene blir.

Komiteen vil understreke at tidlig innsats innebærer både innsats tidlig i et barns liv og å gripe inn tidlig når problemer oppstår eller avdekkes. Komiteen viser til Meld. St. 18 (2010–2011) Læring og fellesskap, som omhandler hvordan skolen og barnehagen skal bli bedre til å fange opp og følge opp de som trenger hjelp og støtte. Komiteen vil påpeke viktigheten av god kontakt mellom skole og foreldre i arbeidet med tidlig innsats.

Komiteen vil påpeke at konkret satsing på vellykket tidlig innsats må gjøres gjennom å satse på læreren. Ingenting betyr mer for elevenes læring enn lærerens kompetanse og evne til å lære bort.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen og de fire partiene har vist vilje og evne til å gjennomføre et lærerløft, og at bevilgningene til etter- og videreutdanning av lærere er historisk høye.

Flertallet viser også til en fortsatt opptrapping av bevilgningene til universitets- og høyskolesektoren som bidrar til at utdanningsinstitusjonene har kapasitet til å gjennomføre kompetansetiltakene for lærere i årene fremover. Dette gir langsiktighet og forutsigbarhet i satsingen på kompetanse, kvalitet og tidlig innsats i skolen.

Flertallet viser videre til budsjettforliket, der det ble satt av 320 mill. kroner til tidlig innsats gjennom økt lærertetthet i 1.–4. trinn på barneskolen. Flertallet mener det er viktig å sikre elevene tilstrekkelige basiskunnskaper tidlig i skoleløpet, og mener denne bevilgningen kan bidra til dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at det å sette inn flere ressurser til tidlig innsats ved å øke lærertettheten på

1.–4. trinn i kommuner med lav lærertetthet, slik Stortinget vedtok i budsjettet for inneværende år, og som videreføres i forslaget for 2016, er et viktig tiltak for å snu trenden og oppfylle målet om tidlig innsats. Disse medlemmer viser til at flere forskningsrapporter og forskningsgjennomganger, deriblant OECDs Education at a Glance 2014, konkluderer med at økt lærertetthet er av stor betydning for elevenes læring på de laveste klassetrinnene.

Disse medlemmer viser til flere forskningsstudier, deriblant den store amerikanske undersøkelsen «Does Class Size Matter?» (National Education Policy Center, 2014), som tyder på en tydelig positiv sammenheng mellom klassestørrelse og læring. Erfaringer fra lærere og elever bekrefter dette. Forskningen er særlig tydelig på at redusert gruppestørrelse er bra for faglig svake elever. I tillegg vet vi at gode lærer-elev-relasjoner fremmer trivsel, tilhørighet, motivasjon og faglig framgang. Nøkkelen til god læring ligger i møtet mellom læreren og eleven. Disse medlemmer mener derfor et hovedmål i skolepolitikken må være å skaffe bedre tid til dette møtet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets forslag til alternativt budsjett, der det ble foreslått å øke bevilgningen til tidlig innsats med 392 mill. kroner, noe som gir rom for en økning på 1 000 nye lærere kommende skoleår.

Komiteens medlem fra Venstre ønsker også et videreutdanningsløft for ansatte i barnehagene, slik at det er barnefaglig og pedagogisk kvalifisert personale som stimulerer barna til lek og læring i hverdagen. Dette medlem ønsker videre å forbedre den økonomiske situasjonen til lavinntektsfamilier gjennom blant annet å innføre differensiert foreldrebetaling i SFO etter samme modell og inntektsgrenser som for barnehager, utvide forsøkene med gratis deltids plass i SFO/AKS, og å utvide inntektsgrensen for gratis kjernetid i barnehager samt å utvide denne til å gjelde treåringer.

Dette medlem viser til nærmere omtale av disse tiltakene under Venstres merknader til rammeområdene 2, 6, 15 og 18.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det foreslås 562 mill. kroner til en ressursnorm for lærertetthet på maks 15 elever pr. lærer på 1.–4. trinn, fordelt på skolenivå. En slik ressursnorm ville betydd 1 814 flere lærere på småtrinnet og gitt lærerne bedre mulighet til tilpasset opplæring og styrket innsats for de elevene som trenger ekstra oppfølging de første skoleårene.

Frafall

Komiteen er opptatt av å redusere frafallet i skolen, både gjennom forebyggende tiltak og gjennom å fange opp de elevene som er i ferd med å falle fra. Komiteen understreker at tidlig innsats innebærer målrettet faglig satsing og tilpasset opplæring, men påpeker at det også må bety at vi tar tak i barnas ulike utfordringer så tidlig som mulig. Komiteen mener at dette må gjøres ved å ta i bruk en rekke ulike virkemidler.

Komiteen er bekymret over at det hvert år er ca. 28 000 elever, eller 44 pst. av et årskull, som ikke fullfører grunnopplæringen på normert tid. Rundt halvparten av disse fullfører og består aldri grunnopplæringen. Mye tyder på at elever som faller fra videregående opplæring, har falt av allerede i grunnskolen. Komiteen merker seg at det i flere år har vært stor bevissthet og oppmerksomhet rundt tidlig innsats som begrep i skolen. På tross av dette vet vi at hjelpetiltak ofte settes i gang for sent. Komiteen viser i denne sammenheng til den siste PIRLS2011-undersøkelsen fra 2012, som viser at 24 pst. av 4.-klassingene har et lavt mestringsnivå i lesing. Dette understreker behovet for nye grep for å sikre tidlig innsats i skolen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å redusere tilskuddet til kommuner og fylkeskommuner med 20,8 mill. kroner for å prioritere andre målrettede tiltak mot frafall.

Disse medlemmer mener det bør være et mål at elevene går ut av 2. klasse med tilfredsstillende leseferdigheter. Det bør etableres en ordning som sikrer at alle elever som scorer lavt på kartleggingsprøvene fra 1.–3. trinn, tilbys ekstra tilrettelagt intensivopplæring, slik at de raskt kan tilegne seg de grunnleggende ferdighetene. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo å bevilge til sammen 424 mill. kroner utover regjeringens budsjett til tidlig innsats, hvorav 320 mill. kroner ble foreslått bevilget til flere lærere i 1.–4. klasse og 104 mill. kroner foreslått til innføring av en lese-, skrive- og regnegaranti. Disse medlemmer merker seg at tidlig innsats hadde liten prioritet i regjeringens forslag til statsbudsjett, men er tilfreds med at Kristelig Folkeparti og Venstre har fått endret dette i forliket mellom samarbeidspartiene.

Barnevern

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, understreker behovet for flere tiltak for å styrke samarbeidet mellom barnevern og skole.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til Prop. 82 L (2014–2015) Endringer i opplæringslova og privatskolelova, og forslaget fra Kunnskapsdepartementet om at barnevernstjenesten blant annet kan samtykke til sakkyndig vurdering, spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp for barn som er under omsorg fra barnevernet. Endringene som trådte i kraft 1. august 2015, vil medvirke til å gi barn og unge med barnevernstiltak en bedre tilpasset skolegang.

Disse medlemmer viser også til at det med basis i Prop. 1 S (2013–2014) har vært arrangert dialogkonferanser for ansette i barnevernet og skolesektoren i alle fylkene. Konferansene er en del av satsingen på bedre tilpasset skolegang for barn og unge i barnevernet. Målet er å få mer helhetlige og samordnede tilbud og tjenester for å styrke samarbeidet mellom barnevern, psykisk helse og skole.

Disse medlemmer viser også til at Høyre og Fremskrittsparti-regjeringen er den første som fra 2014 innførte en egen skoleansvarlig i statlige barnevernsinstitusjoner. Satsingen på samarbeid mellom barnevern og skole sikrer at flere barn i barnevernet får utnyttet potensialet sitt og fullfører skolegangen. Ordningen med skoleansvarlige trer også i kraft i private institusjoner fra april 2016.

Regjeringen har gjennom Bufdir og Utdanningsdirektoratet laget en veileder som skal hjelpe de ansatte med å fange opp og hjelpe dem som sliter på skolen.

Disse medlemmer er positive til at regjeringens arbeid med å styrke samarbeidet mellom barnevern, psykisk helse, skole og helseansvarlige fortsetter, blant annet for å sikre nødvendig og forsvarlig helsehjelp til barn i barnevernet.

Kvalitet/forsøk

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil understreke at en god offentlig fellesskole er avhengig av kontinuerlig kvalitetsutvikling og rom for å prøve ut nye ideer. Å gjennomføre gode, kunnskapsbaserte forsøk i skolen spiller en viktig rolle både for kvalitetsutvikling og nyskaping i skolen. Disse medlemmer er kritiske til en utvikling i skolen der utprøving av nye ideer og modeller først og fremst overlates til private skoler. Disse medlemmer mener den offentlige fellesskolen bør være ledende når det gjelder å prøve ut nye undervisningsmetoder, nye arbeidsmåter, organisering av innhold i fag og rammene rundt undervisning, læring og skolens innretning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, hvor Ar-

beiderpartiet foreslo å sette av 30 mill. kroner til flere forsøk i den offentlige skolen.

Disse medlemmer vil påpeke at slikt forsøksarbeid i hovedsak bør være en del av det løpende kvalitetsutviklingsarbeidet i skolen finansiert gjennom driftsbudsjettene til kommunene som skoleeiere.

Disse medlemmer og vil derfor understreke betydningen av å sikre at skoleeierne sikres en økonomi som muliggjør en slik aktiv skoleeierfunksjon der forsøk og tilpasning av metode og undervisningsformer er en selvfølgelig del av oppdraget.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser i denne forbindelse til Senterpartiets alternative budsjettforslag der det ble foreslått å øke de samlede overføringene til kommunesektoren med 6 mrd. kroner utover regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Komiteens medlem fra Venstre er opptatt av at det skal være mulig å drive forskningsbaserte forsøksordninger i grunnsopplæringen, og viser i denne sammenheng bl.a. til Hedmark fylkeskommunes ønske om å etablere en prøveordning med X-class. Dette medlem er svært bekymret for at 9,7 pst. av elevene i grunnskolen gikk ut av grunnskolen med karakteren 1 eller «ikke vurdert» i ett eller flere fag, og viser til Danmark, der et frivillig skoleår etter grunnskolen har økt elevenes kunnskapsnivå og redusert frafallet. Dette medlem er også opptatt av skolens frihet til å organisere skolehverdagen, og at det er behov for forsøk med løsninger for det som etter hvert kan bli en mer helhetlig skoledag hvor SFO, lekser, ekstraundervisning, fysisk aktivitet, kulturskole og andre tilbud ses i sammenheng. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble foreslått 40 mill. kroner til tilskudd til forsøksordninger i grunnsopplæringen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti peker på at flere studier tyder på at ordningen med hjemmelekser bidrar til å forsterke de sosiale forskjellene i skolen. SSB-forsker Marte Rønning analyserte matematikk- og naturfagresultatene til over 8 000 norske fjerdeklassinger og fant at elever med lav sosioøkonomisk bakgrunn som får mye lekser, gjør det dårligere enn elever med tilsvarende bakgrunn som får mindre lekser. Også andre studier viser at hjemmelekser kan bidra til svakere motivasjon, særlig hos de yngste elevene. Øvingsarbeidet er noe av det viktigste i skolen, men i dag er store deler av dette arbeidet skjøvet ut av skoletiden og inn i hjemmet. En undersøkelse fra 2012 viste at én av tre foreldre iblant kommer til kort når de skal hjelpe barna med leksene, i tillegg til at mange opp-

lever leksestresset på kveldstid som svært negativt. Dette medlem mener derfor det er nødvendig å arbeide fram bedre og mer læringsfremmende måter å organisere øvingsarbeidet i skolen på, og ønsker å sette i gang et omfattende nasjonalt forsøk med skolelekser. Skolelekser innebærer at øvingsarbeidet gjøres i skoletiden, med lærer til stede. Flere skoler har allerede gjennomført slike forsøk, med gode resultater. Dette medlem mener imidlertid et mer omfattende og systematisk forsøk er ønskelig, og mener interesserte skoler over hele landet skal kunne søke om å delta i et slikt utviklingsarbeid. Det skal settes av midler til underveisevaluering og følgeforskning, for å sikre høy kvalitet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det ble satt av 100 mill. kroner til et slikt nasjonalt forsøk med skolelekser.

Yrkesfag

Komiteen vil også trekke frem det gode arbeidet som et samlet storting støttet opp om under den forrige regjeringen. Kunnskapsdepartementet inviterte høsten 2010 alle fylkeskommuner og Oslo kommune til å delta i partnerskapet Ny GIV – Gjennomføring i videregående opplæring. Alle kommuner, fylkeskommuner og Nav ble invitert til å etablere et forpliktende samarbeid for å øke gjennomføringen i videregående opplæring. Komiteen påpeker at tiltakene i Ny GIV fortsetter med dagens regjering, i Program for bedre gjennomføring.

Komiteen viser også til regjeringens varslede gjennomgang av innholdet i yrkesfagene gjennom fem fagutvalg som har som mål å sikre at yrkesutdanningene er mest mulig relevant, at arbeidslivet får den kompetansen som trengs, og at ungdommene får jobber i tråd med utdannelsen. Forslag til endringer skal foreligge senest i 2017.

Komiteen vil videre vise til at Kunnskapsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet i 2014 dannet 0–24-samarbeidet for å styrke kommunenes og fylkeskommunenes arbeid med utsatte barn og unge under 24 år. 0–24-samarbeidet skal avdekke felles utfordringer og komme frem til felles tiltak og strategier for bedre oppfølging av utsatte barn og unge. Det overordnede målet for samarbeidet er at flere unge gjennomfører videregående opplæring og kommer i arbeid. Komiteen viser i denne sammenheng også til den varslede stortingsmeldingen om utenforskap og livslang læring som vil følge opp tiltak rettet mot denne gruppen.

Komiteen vil også vise til tilskuddsordningen Oppfølgings- og losfunksjon for ungdom, som ble etablert i 2014 og retter seg mot ungdom mellom 14 og 23 år som befinner seg i en vanskelig livssituasjon.

Målet med ordningen er å styrke ungdommenes skoletilknytning, trivsel og mestring og på den måten bidra til bedre skoleprestasjoner og øke gjennomføringen i den videregående skolen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil understreke viktigheten av god kontakt mellom skole, arbeidsliv og foreldre. Flertallet vil påpeke at en rekke konkrete tiltak er iverksatt på dette området, blant annet i regjeringens ungdomspakke og i yrkesfagløftet. Flertallet viser til ordningene med praksisnære opplæringsprogrammer i bedriftene, utvidet praksisbrevordning, yrkesretting av fellesfagene på yrkesfaglige utdanningsprogrammer og styrket mulighet for yrkesfagelever til å veksle mellom opplæring i skole og bedrift. Flertallet viser også til at Lektor 2-ordningen og ordningen med hospitering i bedrift for lærere vil styrke samarbeidet mellom skole og arbeidsliv.

Flertallet viser til at det er tre hovedmål for yrkesfagløftet: tettere samarbeid mellom skole og arbeidsliv, mer fleksible løp i fag- og yrkesopplæringen og bedre kvalitet og relevans i opplæringen.

Flertallet viser til budsjettavtalen mellom de borgerlige partiene, som ytterligere styrker tilskuddssatsen til lærlinger. Dette medfører at lærlingtilskuddet er økt med totalt 15 000 kroner per kontrakt siden budsjettet i 2013. Flertallet viser i denne sammenheng også til yrkesfaglærerløftet, som sammen med de øvrige tiltakene i yrkesfaglærerløftet og strengere krav til lærlinger i offentlige anbud i 2016 representerer et taktskifte i satsingen på yrkesutdanning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det må legges bedre til rette for gode samarbeidsrelasjoner mellom skolen og arbeidslivet. Disse medlemmer mener det bør prøves ut en ordning med arbeidslivsveiledere i skolen. En arbeidslivsveilederfunksjon kan bidra til at skolene får et mer systematisk samarbeid med arbeidslivet. Dette er nødvendig for å gi elevene erfaringer og kompetanse for fremtidig utdannings- og yrkesvalg, samt at det muliggjør en tettere kobling mellom undervisningen på skolen og praksisfeltet. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo å sette av 1,5 mill. kroner til et pilotprosjekt med arbeidslivsveiledere i skolen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at en satsing på yrkesfaglæreren er en satsing på yrkesfagene. Kartleggingen av status og behov for yrkesfaglærere

i Norge som er gjennomført av Høgskolen i Oslo og Akershus og NTNU på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, viser at det vil være et stort behov for flere yrkesfaglærere de neste årene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo å sette av 9 mill. kroner mer enn regjeringen til stipendordningen for å få flere yrkesfaglærere.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til partiets engasjement for praktiske fag generelt og yrkesfagenes stilling i utdanningssystemet spesielt gjennom mange år. Dette medlem er derfor tilfreds med at et bredt flertall nå deler Senterpartiets bekymring for fagopplæringen og anerkjenner behovet for å iverksette tiltak for å styrke kvaliteten i yrkesfagene og øke rekrutteringen til disse viktige utdanningene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til evalueringen av Kunnskapsløftet som påpekte at reformen ikke hadde hatt den ønskede virkningen på yrkesfagene. Derfor ble da også utfordringene knyttet til fagopplæringen særlig adressert i Meld. St. 20 (2012–2013) der regjeringen Stoltenberg I initierte en rekke tiltak som oppfølging av evalueringen. Disse medlemmer vil minne om at i den påfølgende behandlingen av stortingsmeldingen i juni 2013 ga Stortinget sin tilslutning til blant annet å gi rett til påbygging med studiespesialisering etter avlagt fagbrev, å tilby flere TAF-løp, kombinere studiespesialisering med yrkesfag, at fellesfagene skulle praksisrettes, å tilby flere vekslingsmodeller, å gjennomgå tilbudsstrukturen i samarbeid med partene i arbeidslivet og å gjøre praksisbrevet til en ordinær del av tilbudsstrukturen.

Disse medlemmer hadde derfor forventet at regjeringen ville ha fulgt opp dette mer med sterkere innsats i løpet av de drøye to årene som har gått etter regjeringsskiftet. Imidlertid er det med skuffelse disse medlemmer registrerer at en rekke av punktene i Innst. 432 S (2012–2013) ennå ikke er iverksatt i hele yrkesopplæringen.

Disse medlemmer mener det er grunn til å uttrykke utålmodighet over regjeringens manglende oppfølging av viktige tiltak og satsingsområder som Stortinget ga sin tilslutning til våren 2013. Ikke minst gjelder dette intensivering av arbeidet med å skape fleksibilitet i yrkesfagopplæringen.

Disse medlemmer mener retten til læreplass er avgjørende for å sikre elever på yrkesfag en fullverdig utdanning. Mangelen på læreplasser er et stort problem for elevene på yrkesfaglige linjer, men

også et stort samfunnsproblem; samfunnet har et stort behov for kompetente fagarbeidere, og nok læreplasser er en forutsetning for å nå dette målet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo å sette av 125 mill. kroner mer enn regjeringen til en økning av lærlingtilskuddet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser for øvrig til Senterpartiets alternative budsjettforslag for 2016, der Senterpartiet foreslo en markant økning av bevilgningene både på Kunnskapsdepartementets budsjett og Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett for å iverksette et reelt yrkesfagløft i alle fylkeskommuner og gjennom nasjonale tiltak.

Dette medlem viser til at det fortsatt er en mangel på læreplasser og tilgang på lærebedrifter innen flere utdanningsprogrammer. Årsaken til dette er sammensatt. Dette medlem mener det er positivt at lærlingtilskuddet er hevet, men vil understreke at utfordringen med å rekruttere nye lærebedrifter og beholde eksisterende læreplasser må møtes gjennom flere virkemidler. Ikke minst vil det være behov for dette i kommende budsjettår på grunn av konjunkturedgangen som rammer mange næringer og bedrifter som er viktige for fagopplæringen. Et tiltak i så måte vil være å redusere kostnadsulempen som bedriftene har, ved å påta seg opplæringsansvaret for lærlinger gjennom å redusere arbeidsgiveravgiften per læreplass.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å redusere arbeidsgiveravgiften for lærlinger med 25 pst. fra 1. august 2016 med en provenyvirkning på 100 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det ble satt av 100 mill. kroner til flere læreplasser, gjennom økte overføringer til fylkeskommunene.

Arbeidslivsaget

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at den rød-grønne regjeringen innførte faget arbeidslivsag som en prøveordning. Mange elever har etterspurt et mer praktisk alternativ til det andre fremmedspråket, og mange lærere og skoler har ønsket å gi elevene et slikt tilbud. I løpet av forsøksperioden for faget har hele 133 skoler i 82 kommuner deltatt. Flertallet viser til at hovedfunnene i evalueringen er udelt positive. Flertallet synes

det er bra at regjeringen har gjort faget permanent fra høsten 2015, men er samtidig kritisk til at det skal være opp til den enkelte skole om de vil tilby faget eller ikke. Flertallet mener det er uheldig at elevenes mulighet til å velge arbeidslivsfag skal gjøres avhengig av prioriteringene ved den enkelte skole. Flertallet mener at alle elever må få anledning til å velge seg et praktisk rettet alternativ der de får en forsmak på yrkesfagene. Dette vil etter flertallets oppfatning bidra til at flere elever bevarer motivasjonen for skolen og minsker sjansene for drop-out.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at arbeidslivsfaget ble gjort til et permanent fag i fag- og timefordelingen fra og med skoleåret 2015/2016. Dette flertallet understreker at dette gir skolene muligheten til å tilby elevene et mer praktisk tilbud enn fremmedspråk.

Videre mener komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre at det er viktig at den enkelte skole skal ha friheten til å vurdere om faget er hensiktsmessig å tilby sine elever fremfor andre fag, og at dette ikke pålegges fra Stortinget som et nytt obligatorisk fag i en tid hvor skolene etterlyser mer tillit og handlefrihet fra sentrale og lokale myndigheter.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet i Dokument 8:67 S (2014–2015) fremmet forslag i Stortinget om å gjøre arbeidslivsfaget til et obligatorisk tilbud i ungdomsskolen, slik at alle elever har mulighet til å velge dette som et alternativ til andre fremmedspråk.

Utstyr i yrkesopplæringen

Komiteen vil understreke at et reelt yrkesfagløft ikke kun dreier seg om økt volum og gjennomstrømning, men først og fremst om kvaliteten i utdanningen. En god fagopplæring betinger at skolene gir elevene en relevant opplæring, både når det gjelder faglige mål og oppdatert kunnskap om de arbeidsmetoder og utstyr som elevene vil møte i bedriftene i læretida og etter oppnådd fagbrev. Komiteen er kjent med at utstyrssituasjonen er krevende ved mange videregående skoler, spesielt innen ressurskrevende yrkesprogram.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til den pågående kartleggingen av utstyrssituasjonen på yrkesfag som er igangsatt av regjeringen, og som vil bli fulgt opp på egnet måte så snart oversikten foreligger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er behov for å styrke yrkesfagene utover det regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2015–2016). Det er godt dokumentert at behovet for fagarbeidere vil øke frem mot 2030. Statistisk sentralbyrås (SSBs) framskrivninger fra 2014 viser at det ligger an til et stort underskudd av personer med yrkesfaglig videregående utdanning. Disse medlemmer mener derfor det haster med tiltak for mer motiverte elever, flere læreplasser og et løft for yrkesfaglærerne.

Disse medlemmer viser til at Stortinget i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 20 (2012–2015) På rett vei, vedtok en gjennomgang av utstyrssituasjonen i skolen. Disse medlemmer etterlyser regjeringens oppfølging av denne.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hva det reelle utstyrsbehovet er ved skolene for å ivareta samtlige læreplanmål og relevansen i yrkesopplæringen med sikte på å innføre en toppfinansiering av særlig ressurskrevende utdanningsprogram.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser for øvrig til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo å sette av 100 mill. kroner til en utstyrs pakke på de yrkesfaglige linjene.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått en bevilgning på 40 mill. kroner i 2016 i en ny tilskuddsordning for ressurskrevende yrkesfag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det ble satt av 107,9 mill. kroner til økt utstyrtipend for yrkesfag.

Realfag og vitensentre (post 71)

Komiteen vil understreke den positive betydningen til kunnskapskonkurranser innenfor yrkesfag og realfag. Komiteen mener det er svært viktig at personer som vinner nasjonale yrkesfagkonkurranser og realfagskonkurranser også får mulighet til å delta i internasjonale konkurranser.

Komiteen viser til at alle som skal delta i de internasjonale realfagskonkurransene, i dag får midler gjennom Norges forskningsråd. Forskningsrådet ivaretar de formelle sidene ved utlysning, tildeling mv. som en del av sitt formidlingsprogram. Komiteen viser til at det i budsjettet foreslås å utvide summen slik at også geofagene innlemmes i ordnin-

gen. Komiteen viser videre til at innen yrkesfag er deltakerne på landslaget finansiert gjennom Worldskills for deltakelse på internasjonale konkurranser. Komiteen vil understreke viktigheten av at det fortsatt legges til rette for at Norge skal kunne sende deltakere til internasjonale kunnskapskonkurranser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket av 23. november 2015, hvor flertallet vil sikre ytterligere 2,5 mill. kroner i tilskudd til First Scandinavia Bodø for å gi dette helårseffekt i tråd med intensjonen med tilsvarende bevilgning i revidert nasjonalbudsjett for 2015. Flertallet mener dette er et godt tiltak for å inspirere barn og unge til å lære mer om teknologi og naturvitenskap.

Flertallet er tilfreds med at enigheten mellom de fire partiene sikrer 3 mill. kroner til Vitenparken Campus Ås, slik at denne blir en del av vitensenterordningen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er positive til å åpne for flere vitensentre for å øke interessen for realfag. Dette medlem forutsetter at innlemming av nye sentre i tilskuddsordningen finansieres fullt ut med friske midler, slik at dette ikke går på bekostning av tilskuddet til de allerede etablerte sentrene.

Mobbing

Komiteen understreker at trygghet og trivsel i skolen er en forutsetning for god læring. Alle elever har rett til å føle seg trygge på skolen, og det er skolens ansvar å sørge for at rettigheten oppfylles. Komiteen merker seg elevundersøkelsen som viser at 20 000 elever opplever mobbing hver uke. Å bli utsatt for mobbing får alvorlige konsekvenser, både på kort og lang sikt.

Komiteen viser til Djupedalutvalget, som ble nedsatt av regjeringen Stoltenberg II for å ta en grundig gjennomgang av hvordan vi jobber for å bekjempe mobbing. I vår la utvalget frem sin utredning med 100 forslag for et bedre psykososialt miljø i skolen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til Djupedalutvalgets rapport og hørings svarene på denne. Flertallet viser til at det er en prioritert oppgave for regjeringen å utforme en ny og bedre politikk for å forebygge og håndtere mobbesaker. Flertallet mener at utredningen fra Djupedalutvalget er et viktig grunnlag for dette arbeidet.

Flertallet vil understreke at vi alle har et ansvar – hver dag – for å bekjempe mobbing i vårt nærmiljø, enten som medelev, som lærer, som forelder eller som vanlig samfunnsborger.

Videre vil et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vise til regjeringsplattformen, som slår fast at skolen skal være en trygg arena for læring og mestring, og at alle elever skal sikres et godt læringsmiljø gjennom et kontinuerlig arbeid for å forebygge og bekjempe mobbing.

Dette flertallet vil påpeke at kompetanse hos lærerne er en viktig faktor i antimobbe arbeidet. Gjennom lærerløftet gjennomføres det nå effektive og kvalitetshevende tiltak. Dette flertallet mener at dyktige og motiverte lærere er nøkkelen til en god skole, og at lærerløftet på sikt bidrar til å utdanne mer kvalifiserte og faglig sterkere lærere, noe som er avgjørende både for læringsmiljø og læringstrykk i skolen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det haster med å komme i gang med oppfølging og implementering av disse tiltakene. Disse medlemmer mener det må etableres flere beredskapsteam mot mobbing i alle kommuner. Mange kommuner har allerede gode erfaringer med å etablere slike team. Hensikten er å samle ekspertisen de allerede har i kommunen, til å sikre at alvorlige mobbesaker kan håndteres raskt. Disse medlemmer mener det også bør ansettes flere sosialrådgivere og miljøarbeidere på skoler med høyest mobbetall. I tillegg må det settes av ressurser til kompetanseheving på skolene og prosjekter for et bedre skole-hjem-samarbeid.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen og Arbeiderpartiets forslag om å sette av 60 mill. kroner mer enn det som er foreslått i proposisjonen til å bekjempe mobbing.

Fysisk aktivitet og folkehelse

Komiteen mener skolen bør spille en aktiv rolle i arbeidet for forebygging og folkehelse. Forskning viser også en klar sammenheng mellom fysisk aktivitet og læring. Komiteen mener kommunene og skolene bør utnytte det lokale handlingsrommet, bl.a. gjennom å organisere skoledagen på en måte som gir elevene større mulighet til å være fysisk aktive. Slik aktivitet kan tilrettelegges både i skolens utemiljø og i gymsaler eller andre egnede fellesrom innendørs. Komiteen vil også peke på at det i mange fag kan være naturlig å inkludere undervisningsmetoder som innebærer undervisning ute, der

elevene kan kombinere faglige aktiviteter med fysisk aktivitet.

Komiteen viser til at valgfaget «Fysisk aktivitet og helse» er det mest populære av samtlige valgfag på ungdomsskolen. Komiteen viser videre til at Kunnskapsdepartementet samarbeider med Helse- og omsorgsdepartementet om hvordan man best mulig kan legge til rette for at skolene sikrer elevene daglig fysisk aktivitet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til Sundvolden-erklæringen, der målet er å få mer fysisk aktivitet i skolen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at skolen er en sentral arena i arbeidet med å utvikle holdninger og gode aktivitetsvaner og med å jevne ut sosiale forskjeller i levevaner og helse. Disse medlemmer merker seg at forskning viser at det er en klar sammenheng mellom fysisk aktivitet, riktig ernæring og god læring.

Disse medlemmer merker seg forskning som viser at en liten økning i inntak av frukt og grønt i skolen raskt blir samfunnsøkonomisk lønnsomt, som følge av bedret folkehelse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets forslag i finansinnstillingen, der det ble satt av 100 mill. kroner til å gjeninnføre frukt og grønt-ordningen som regjeringen Solberg fjernet i 2013.

Disse medlemmer merker seg at det er gode erfaringer fra en rekke lokale prosjekter der skolen har lagt til rette for at elevene får daglig fysisk aktivitet. Disse medlemmer mener det må legges til rette for at flere elever får anledning til å være daglig fysisk aktive. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen og Arbeiderpartiets forslag om å sette av 100 mill. kroner til flere samarbeidsprosjekter mellom skolen og frivillig sektor for å sikre elevene daglig fysisk aktivitet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener skolen er en svært god arena for folkehelseiltak, fordi den når alle barn og unge uavhengig av sosial og kulturell bakgrunn. Vi vet stadig mer om hvor viktig kostholds- og livsstilsvaner i oppveksten er for helsen gjennom livet, og en satsing på folkehelseiltak i skolen er derfor både positivt for den enkelte og for samfunnet som helhet. Investeringer i folkehelse og oppvekstvilkår betaler seg i form av lavere helseutgifter i framtiden.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at forskning påviser sammenheng mellom gode skolerresultater og fysisk aktivitet og ernæring.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternativt budsjettforslag, der det ble foreslått stimuleringsmidler slik at skolene kan utvikle egne opplegg for å realisere én time fysisk aktivitet i løpet av skoledagen. I tillegg vil Senterpartiet starte opptrappingen mot innføringen av et skolemåltid gjennom å etablere en tilskuddsordning for skoler som legger til rette for skolemåltid. Dette medlem viser til at det i Senterpartiets alternative budsjettforslag ble foreslått å bevilge 50 mill. kroner til disse formålene i 2016.

Dette medlem viser for øvrig til Senterpartiets alternative budsjettforslag der det er foreslått å gjeninnføre en ordning med gratis frukt og grønt til elever og utvide denne til å gjelde alle elever i grunnskolene gjennom å gi rom for 150 mill. kroner til dette gjennom økt rammetilskudd til kommunene.

Dette medlem viser til at forskning påviser sammenheng mellom gode skolerresultater og fysisk aktivitet og ernæring. Derfor vil Senterpartiet gjeninnføre tilskuddet til gratis frukt og grønt som ble avviklet i 2014, og utvide ordningen til å gjelde alle barne- og ungdomsskoler.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått stimuleringsmidler, slik at skolene kan utvikle opplegg for å realisere én time fysisk aktivitet i løpet av skoledagen. I tillegg vil Senterpartiet starte opptrappingen mot innføringen av et skolemåltid gjennom å etablere en tilskuddsordning for skoler som legger til rette for skolemåltid. Dette medlem viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjettforslag foreslo å bevilge 50 mill. kroner til disse formålene i 2016.

Dette medlem viser for øvrig til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å gjeninnføre en ordning med gratis frukt og grønt til elever og utvide denne til å gjelde alle elever i grunnskolene gjennom å gi rom for 150 mill. kroner til dette gjennom økt rammetilskudd til kommunene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det gjennomføres et folkehelseløft for grunnskolen. Det foreslås gjeninnført gratis frukt og grønt i hele grunnskolen, og i tillegg innført et brødmåltid på ungdomstrinnet. Det foreslås en halv time daglig fysisk aktivitet på 1.–7. trinn, til beste for både læring og folkehelse. Det er satt av 100 mill. kroner til en satsing på skolehelsetjenesten, samtidig som hele satsingen (300 mill. til sammen) øremerkes. En satsing på skolehelsetjenesten er en viktig del av en helhetlig innsats mot mobbing og for et bedre psykisk helsetilbud for barn og ungdom.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det ble foreslått å utvide forsøket med økt fysisk aktivitet og kroppsøving til også å gjelde 30 barneskoler, og å bevilge 10,0 mill. kroner til dette. Dette medlem viser til Venstres merknader til rammeområde 15 for nærmere omtale.

Skolehelsetjenesten

Komiteen mener at skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom er viktige arenaer for å forebygge helseplager, psykiske lidelser og andre utfordringer den enkelte kan møte i barne- og ungdomsårene. Disse tilbudene skal være et lett tilgjengelig lavterskeltilbud for barn og ungdom.

Komiteen viser til at Folkehelseinstituttet anslår at rundt en femtedel av barn og unge i Norge har psykiske plager som påvirker dem i løpet av hverdagen. Vi vet også at elever med psykiske plager har større risiko for å droppe ut av videregående opplæring. Komiteen merker seg også tall som viser at om lag 50 pst. av befolkningen en eller annen gang i livet opplever å få en psykisk lidelse. Komiteen mener at psykiske lidelser må forebygges gjennom tidlig innsats. Større oppmerksomhet rundt disse temaene i skolen er derfor viktig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, hvor det ble satt av 100 mill. kroner til dette formålet, som øremerkede midler, utover en styrking av det forebyggende helsearbeidet for barn og unge på 200 mill. kroner i kommunenes frie inntekter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen og Arbeiderpartiets forslag om å øremerke 200 mill. kroner til en styrket skolehelsetjeneste.

Komiteens medlem fra Venstre ønsker å opprette 250 nye stillinger på helsestasjonene og 250 nye helsesøsterstillinger i skolene for at faglærte voksne omsorgspersoner skal kunne ta tak i barnas helse- og sosialutfordringer tidlig, samt en satsing på videreutdanning av skolehelsepersonell, og viser til nærmere omtale av dette under Venstres merknader til rammeområde 18.

Kompetansekrav for undervisning

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Stortinget i 2015 vedtok endringer

i opplæringsloven og privatskoleloven som blant annet innebar å heve kravene til undervisningskompetanse også for de lærerne som allerede er ansatt i skolen.

Flertallet vil understreke at de er enige i behovet for å heve fagkompetansen i skolen, men frykter at denne endringen vil medføre at skolen tappes for verdifull kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er positive til at lærere skal ha utdanning i fagene de underviser i. Derfor innførte den rød-grønne regjeringen i 2012 kompetansekrav for nyutdannede lærere. I Prop. 82 L (2014–2015) ble det vedtatt at kompetansekravene skal gjelde alle lærere som underviser i bestemte fag. Disse medlemmer er bekymret for noen av de negative konsekvensene dette kan få for lærere og skoleeiere. Disse medlemmer merker seg tall fra Kunnskapsdepartementet som viser at det er rundt 38 000 lærere i skolen som i dag ikke oppfyller de nye kompetansekravene. Disse medlemmer mener vi på en god måte må legge til rette for at også disse lærerne oppfyller kravene. Men det må ikke gjøres på en måte som gir signaler om at lærere med lang erfaring og betydelig kompetanse ikke lenger er kvalifisert for undervisning. Det må heller ikke gjøres på en måte som skaper usikkerhet rundt lærernes lønns- og ansettelsesforhold. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets forslag i Dokument 8:11 S (2015–2016), der regjeringen bes om å redegjøre for konsekvensene av innføringen av nye kompetansekrav for alle lærere, og på bakgrunn av dette komme med en plan for hvordan kompetansekravene kan innføres uten utilsiktede og negative konsekvenser for lærere og skoleeiere. Disse medlemmer mener lærere i større grad bør kunne anerkjennes ut fra sin realkompetanse, enn det som det legges opp til i Prop. 82 L (2014–2015).

Disse medlemmer viser for øvrig til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å omprioritere 41,2 mill. kroner til andre kvalitetsutviklings tiltak under kap. 226 og post 21.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at en lærer med lærerutdanning som har undervist i et fag i kanskje flere tiår, har en realkompetanse som er like verdifull – om ikke mer – enn nyutdannede lærere med flere studiepoeng. Det å underkjenne erfarne læreres grunnutdanning i fag der de har lang erfaring, er ikke bare dårlig personalpolitikk og seniorpolitikk, men det kan svekke den faktiske kompetansen ved skolen. I tillegg til de alvorlige konsekvensene dette vil få for disse lærerne, mener disse medlemmer at det

vil gi skolene ytterligere utfordringer for å oppfylle opplæringsloven og føre til nedleggelse av skoler. Disse medlemmer er kjent med at lærere med universitetsutdanning og pedagogisk utdanning etter endring av loven er blitt avlønnnet ulikt alt etter hvilket fag vedkommende har undervist i, samt at lærere med full undervisningskompetanse fram til våren 2015 nå har møtt problemer med å bytte arbeidssted og ta del i de kommunale videreutdanningstilbudene fordi kommunene vegrer seg for å ansette grunnskolelærere som ikke tilfredsstillende de nye kompetansekravene.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endring av kompetansekravene, slik at lærere med fullført utdanning fra før 2014 fortsatt har full undervisningskompetanse.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti viser til Innst. 352 L (2014–2015) hvor det fremgår at disse representantene gikk imot at lovendringen skulle ha tilbakevirkende kraft. Ved en inkurie fulgte ikke disse partienes representanter innstillingen under votering i salen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til sine merknader i Innst. 352 L (2015–2015) og at kun Senterpartiets representanter stemte imot forslaget fra regjeringen da saken var oppe til behandling 11. juni 2015.

Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler

Det foreslås en bevilgning på kr 140 737 000 under dette kapitlet.

Murmanskskolen (post 60)

Komiteen ser Russland som en viktig samarbeidspartner i nordområdene og et viktig nærmarked for norsk eksport. Derfor er det positivt at departementet legger opp til videre støtte til Murmanskskolen.

Opplæring i Kenya (post 73)

Komiteen merker seg at tilskuddet til opplæring i Kenya fra og med skoleåret 2015–2016 blir avviklet. Komiteen viser ellers til proposisjonen.

Signo (post 74)

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, er opptatt av å sikre elever med nedsatt funksjonsevne et fullverdig un-

dervisningstilbud. I den sammenheng er flertallet glade for at budsjettforliket mellom disse fire partiene sikret en økning til Signo grunn- og videregående skole på 2 mill. kroner. Dette er et tilbud for døvblinde og døve elever med andre tilleggsfunksjonshemninger.

Opplæring i rusinstitusjoner (post 75)

Komiteen vil påpeke at det er viktig at utdanning også er en viktig del av rehabilitering av rusavhengige for å hjelpe flest mulig tilbake til samfunnet. I den forbindelse registrerer komiteen at departementet viderefører støtten på 10 mill. kroner til Tyrilistiftelsen og Fossumkollektivet i Hedmark og Fossumkollektivet i Østfold.

Foreningen Norden (post 76)

Komiteen vil understreke det viktige arbeidet Foreningen Norden gjør for å legge til rette for at nordisk samfunn, kultur og språk får en tydelig plass gjennom hele grunnopplæringen. Komiteen mener det er viktig at Foreningen Norden sikres forutsigbare rammer, slik at de kan fortsette og videreutvikle dette arbeidet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag der det ble foreslått å styrke det nordiske språksamarbeidet gjennom å øke tilskuddet til Foreningen Norden med 1 mill. kroner over kap. 320 post 78.

Lycée International (ny post 77)

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, foreslår en økning på kap. 227 ny post 77 på 2,4 mill. kroner mot en reduksjon på kap. 257 post 70 på 0,7 mill. kroner og en reduksjon på 1,7 mill. kroner på kap. 285 post 53 som tilskudd til den franske skolen i Paris, Lycée International de Saint-Germain-en-Laye.

Flertallet ber om at bevilgningen videreføres, slik at skolen kan fortsette i 2016, og at regjeringen vurderer løsninger slik at skoletilbud som dette kan fortsette videre.

Opplæring i små og verneverdige fag

Komiteen viser til at Stortinget under behandlingen av St.prp. nr. 73 (2005–2006) ratifiserte UNESCOs konvensjon om vern av immateriell kulturarv. Komiteen er opptatt av det ansvaret Norge har for å ivareta håndverkskunnskap og håndverks-tradisjoner. Flere institusjoner driver opplæring i små og verneverdige fag til voksne uten ungdomsrett, og dagens lovverk og finansieringsordninger er i liten grad tilpasset dette.

Komiteen mener det er viktig å ta vare på kompetansen og kunnskapen som de små og verneverdige fagene representerer. Komiteen viser til behandlingen av Prop. 84 L (2014–2015) Endringer i privatskolelova, og følgende forslag fra en samlet komité:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til hvordan en kan sikre rekrutteringen til de små og verneverdige håndverksfagene og finansiering av disse utdanningene.»

Komiteen ser frem til at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med forslag som sikrer både rekruttering og finansiering av de små og verneverdige håndverksfagene.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble foreslått å bevilge 5 mill. kroner til en ny ordning med tilskudd til skoler som driver slik opplæring for voksne uten ungdomsrett.

Kap. 228 Tilskudd til private skoler mv.

Det foreslås en bevilgning på kr 4 085 065 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at lovverket åpner for å etablere og drive private skoler som utgjør et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen. Komiteen viser videre til at endringer i friskoleloven trådte i kraft 1. august 2015. Denne endringen viderefører ordningen med krav til særskilt grunnlag for godkjenning og innfører to nye godkjenningsgrunnlag – profilskoler og skoler som tilbyr videregående opplæring i yrkesfaglige utdanningsprogram. Komiteen viser også til at alle offentlige tilskudd og skolepenger skal komme elevene til gode, og at forbud mot å ta utbytte er tydeliggjort i den nye loven.

Komiteen mener private skoler kan utgjøre et viktig supplement til det offentlige skoletilbudet, og at de bidrar til å oppfylle foreldrenes rett til å velge en oppdragelse og utdanning for sine barn som er i tråd med egen religiøs, moralsk og filosofisk overbevisning. Dette er en rettighet som er forankret i internasjonale konvensjoner som FNs barnekonvensjon, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener det er viktigere å øke antall lærere enn å øke antall timer for å heve kvaliteten i undervisningen. Derfor går Senterpartiet imot regjeringens forslag om å innføre en time ekstra i naturfag, jf. omtale under kap. 226 post 22.

Dette medlem viser i den forbindelse til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å redusere kap. 228 post 70 med 180,5 mill. kroner og post 73 med 12 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Videregående skoler (post 71)

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket, der bevilgningen til musikklinjen, Oslo by Steinerskole (OBS), økes med 2,1 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Flertallet forutsetter at bevilgningen til OBS og Kongshaug musikkgymnas likebehandles i kommende budsjetter. Flertallet ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2016 komme tilbake med en vurdering av konsekvenser av likebehandling for skoler med tilsvarende tilbud.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Stortinget i juni 2015 vedtok en ny privatskolelov der regjeringen fikk gjennomslag for å utvide godkjenningsgrunnlaget for private videregående skoler til også å gjelde opplæring i yrkesfaglige utdanningsprogram og såkalte profilskoler. Dette medlem viser til at Senterpartiet gikk imot denne endringen, og mener at et utvidet godkjenningsgrunnlag vil kunne gi uheldige konsekvenser for den desentraliserte tilbudsstrukturen i videregående opplæring. Dette medlem mener godkjenningen av slike skoler må være restriktiv, og foreslår derfor en lavere bevilgning til slike tilbud enn i regjeringens forslag.

Dette medlem viser i den forbindelse til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å redusere kap. 228 post 71 med 32 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Kompletterende undervisning (post 78)

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at departementet foreslår å avvikle støtten til kompletterende undervisning for elever ved norske og svenske skoler i utlandet. Ordningen avgrenses til å gjelde nettskoler. Flertallet påpeker at dette er årsaken til det foreslåtte kuttet på denne posten. Flertallet mener det er positivt at departementet vil vurdere om tilskuddsordningen er innrettet på best mulig måte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i regjeringens budsjettproposisjon for både 2015 og 2016 gjennom-

føres et kutt i nettbasert kompletterende undervisning. Dette påvirker blant annet tilbudet til Global-skolen, som gir et nettbasert undervisningstilbud om kompletterende undervisning til norske elever i utlandet.

Disse medlemmer viser til at kuttet skyldes at regjeringen har satt et øvre tak for hvor mange elever som kan delta i undervisningen. Disse medlemmer vil påpeke at det med kuttet ikke følger noen begrunnelse eller omtale av hvordan kuttet skal håndteres i praksis, og disse medlemmer er da særlig bekymret for at disse kuttene går ut over elever med familie som har svak økonomi, og at disse vil miste sitt tilbud om kompletterende undervisning som følge.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en utfyllende vurdering av nettbasert kompletterende undervisnings rolle og tilbud, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2016.»

Komiteens medlem fra Venstre viser til at det foreslås en redusert bevilgning til kompletterende undervisning på bakgrunn av at ordningen blir avvirket for elever ved norske og svenske skoler i utlandet. Ordningen skal dermed avgrenses til å gjelde nettskoler. Dette medlem påpeker at kompletterende undervisning kan spare norsk utdanningsvesen for utgifter når norske elever returnerer etter utenlandsopphold, og ber regjeringen komme tilbake til Stortinget om denne saken i revidert nasjonalbudsjett dersom det viser seg at reduksjonen går ut over tilbudet til nettskolene i ordningen. Dette medlem imøteser den varslede gjennomgangen av ordningen.

Toppidrett (post 79)

Komiteens flertall, medlemmene Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at størst mulig grad av likebehandling mellom frittstående skoler er viktig, og viser til at ordningen med et særskilt toppidrettstilskudd for toppidrettsgymnas ble innført i 2007.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre påpeker at det er en stor forskjell i hvordan dette toppidrettstilskuddet slår ut for ulike skoler basert på elevtall. Disse medlemmer ber regjeringen gjennomgå praksisen med sikte på økt likebehandling.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble fore-

slått 5 mill. kroner i økt tilskudd til NTG Lillehammer og NTG Tromsø for å jevne ut noe av denne skjevheten.

Kapitaltilskudd (post 82)

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at bevilgningen til kapitaltilskudd til friskoler videreføres på samme nivå som i 2015. Foreslått bevilgning er 20,9 mill. kroner. Flertallet mener friskolene er et viktig og godt supplement til den offentlige skolen, og at det derfor er viktig å sikre disse skolene gode vilkår. Flertallet viser til at friskolene driver sitt skoletilbud med begrenset offentlig støtte til skolebygg. Manglende støtte til husleie og kapitalutgifter har ført til en økonomisk presset situasjon for noen av disse skolene, og flertallet mener at kapitaltilskudd til friskoler vil bidra til å redusere dette. Flertallet viser til at Stortinget i behandlingen av Prop. 84 L (2014–2015) ba regjeringen utrede hvordan kostnader til bygg bør innlemmes i tilskuddsgrunnlaget, og utrede innlemming av avskrivning av varige driftsmidler i tilskuddsgrunnlaget til friskolene, og er kjent med at regjeringen har satt i gang dette arbeidet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett der det ble foreslått å bevilge 10 mill. kroner til kapital- og husleietilskudd til friskolene, ettersom elevenes skolekostnader som følge av friskolenes rett til å kreve kompensasjon for arealkostnader, ofte er vesentlig høyere enn de 15 pst. som friskoleloven legger opp til.

Kap. 229 Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører

Det foreslås en bevilgning på kr 24 404 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen viser til at Veia – statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører både har tilbud på videregående skoles nivå og fagskoleutdanning. Komiteen mener denne blandingen er en styrke både for elevmiljøet og den faglige utviklingen, ved at den fører til en tett kopling mellom utdanningsinstitusjonen og bransjene innen gartner- og blomsternæringen.

Komiteen er kjent med at skolen har et godt renommé i grønt-bransjen, og at det er etterspørsel i markedet etter den fagkompetansen som utdanningene ved skolen gir.

Komiteen merker seg at regjeringen varsler en stortingsmelding om fagskoleutdanning i løpet av 2016, og at tilbudet og eierskapet til Veia – statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører vil bli nærmere vurdert i meldingen.

Kap. 230 og 3230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem

Det foreslås en bevilgning på kr 707 081 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016), der inntektskapitlet også er justert.

Komiteen mener at skolen skal være en trygg arena for læring, for alle. Komiteen vil i denne sammenhengen understreke Statped's viktige rolle for å gi barn og unge med særskilte behov et fullverdig og godt opplæringstilbud. Komiteen merker seg at Statped er i slutfasen av en større omorganisering. Komiteen mener det er vesentlig at Statped ivaretas som et tilgjengelig og sterkt kompetansemiljø, med spisskompetanse på de spesialpedagogiske fagområdene. Komiteen forutsetter at det føres en god dialog med brukerorganisasjonene i den videre omorganiseringen av tjenesten.

Komiteen merker seg høringsinnspill som påpeker uheldige forsinkelser ved produksjon av tilrettelagte læremidler for elever med spesielle behov. Komiteen forutsetter at tidsfristene for produksjon av læremidler holdes, og at elevene får utlevert læremidlene tidnok, slik at de kan få et godt utbytte av undervisningen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket av 23. november 2015, der bevilgningene på post 1 ble redusert med 5 mill. kroner. Flertallet forutsetter at endringer ikke reduserer tilbudet til brukerne.

Flertallet mener at skolen skal være en trygg arena for læring. I den forbindelse er det en forutsetning at tilrettelagte læremidler for elever med spesielle behov er tilgjengelige. Flertallet er positive til at regjeringen reduserer kommunenes kostnader tilknyttet gebyr til lydbøker. Flertallet støtter regjeringens intensjon om å redusere gebyrene slik at kommuner og fylkeskommuner på sikt kun skal dekke formidlingskostnader.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at samarbeidspartiene i avtalen om budsjettforlik vil kutte 5 mill. kroner i bevilgningen til Statlig spesialpedagogisk støttesystem; kuttet kommer i tillegg til et kutt på 2,1 mill. kroner i regjeringens forslag i Tillegg 1 til statsbudsjettet. Disse medlemmer vil påpeke at det ikke er gjort rede for konsekvensene av disse kuttene. Derfor er disse medlemmer bekymret for både de langsiktige og kortsiktige konsekvensene av kuttet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke bevilgningen på post 1 med 5 mill. kroner utover forslaget i Prop. 1 S (2015–2016), herunder en økning på 4 mill. kroner øremerket produksjon av læremidler for blinde og svaksynte elever for kunne tilby disse elevene læremidler ved oppstart av skoleåret, og en økning på 1 mill. kroner øremerket elevkurs for tunghørte elever.

Dette medlem mener det er uheldig at staten pålegger gebyr ved utlån av nødvendige og tilrettelagte læremidler for elever med nedsatt funksjonsevne. Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det er foreslått å fjerne gebyret for lydbaserte læremidler for lesesvake elever ved å redusere inntektene under post 2 med 8 mill. kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at det er rundt 2 500 hørselshemmede barn og unge, hvorav mange følges opp av Statped. Flertallet peker på Statped's satsing på elevkurs, som gir et sosialpedagogisk tilbud til elever med hørselshemming.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble foreslått å bevilge 1 mill. kroner for å styrke disse elevkursene.

6. Voksenopplæring m.m.

Programkategori 7.50 Voksenopplæring m.m. omfatter tilskudd til å delta i Erasmus+, som er EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett i 2014–2020, tilskuddsordninger for folkehøyskoler, studieforbund, nettskoler, studiesentre og voksenopplæringsorganisasjoner, samt drift av Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk og tilskudd til ulike freds- og menneskerettssentre. Videre gis overførbare tilskudd til Program for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA), som skal bidra til å styrke grunnleggende ferdigheter blant voksne arbeidstakere og arbeidssøkere.

Kap. 252 EUs utdannings- og ungdomsprogram

Det foreslås en bevilgning på kr 513 780 000, vesentlig kontingent til deltakelse i utdanningsprogrammet Erasmus+ 2014–2020 gjennom EØS-avtalen.

Komiteen viser til at Norge gjennom EØS-avtalen deltar i EUs program for utdanning, ungdom og idrett, Erasmus+. Programperioden er 2014–2020. Norge dekker også sine forpliktelser i prosjekter un-

der livslang læring (LLP) som ikke er avsluttet fra programperioden 2007–2013.

Komiteen viser til at samarbeidet med land utenfor EU, EFTA/EØS-landene og EUs kandidatland i større grad vil bli integrert i Erasmus+ enn i tidligere program, og at norsk deltakelse dermed vil gi norske skoler, universiteter, høyskoler og andre aktører tilgang til et omfattende nettverk av samarbeidspartnere av høy kvalitet. Programmet omfatter både mobilitet, institusjonssamarbeid, samarbeid med arbeids- og næringsliv og politikktutforming.

Komiteen vil fremheve at det er av stor betydning for Norge at institusjoner, elever, lærlinger, studenter og ansatte tilegner seg internasjonal språkkompetanse og kulturforståelse. Dette er kunnskap som arbeidslivet har stort behov for i et globalisert marked. Internasjonalt samarbeid om utdanning og opplæring er viktig for ytterligere å styrke kvaliteten, relevansen og attraktiviteten til det norske utdanningssystemet og arbeidsmarkedet.

Komiteen vil i denne sammenheng vise til rapporteringen for 2014 som presenterer en reduksjon i antallet institusjoner, elever, lærlinger, studenter og ansatte som har deltatt på programmer under Erasmus+. Selv om en del av reduksjonen kan tilskrives økte kvalitetskrav og overgang fra gammel planperiode, er det svært viktig med systematisk arbeid for å gjøre ordningen godt kjent for aktuelle brukere og dermed sikre at tiltakene når ut til flest mulig.

Kap. 253 Folkehøyskoler

Det foreslås en bevilgning på kr 787 064 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen vil fremheve betydningen folkehøyskolene har i utdanningssystemet. Komiteen mener folkehøyskolene har vært og fortsatt skal være viktige arenaer for kunnskap, kultur, folkeopplysning, egenutvikling og danning. Komiteen mener at folkehøyskolene bidrar til livslang læring med grunnlag i at mange lærer best når de er sammen med andre, og at folkehøyskolene gir et variert og verdifullt tilbud til ungdom. Komiteen er opptatt av å bevare skoleslagets egenart.

Komiteen mener det er viktig å legge til rette for at det kan utvikles nye og nyskapende tilbud på folkehøyskolene. Komiteen merker seg i den forbindelse at det foreslås å øke bevilgningen for tilskudd til folkehøyskolene med bakgrunn i at SKAP – kreativ folkehøyskole i Mandal kan godkjennes for oppstart høsten 2016, og mener at dette gir et positivt tilskudd til opplæringstilbudet i Norge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk

Venstreparti, viser til at folkehøyskolene, gjennom fellessammenslutningen Folkehøgskolerådet, var svært raskt ute med å tilby sine ressurser og er positive til å være med i en nasjonal dugnad for å ta imot flyktninger som kommer til Norge. Flertallet viser til at folkehøyskolene selv har foreslått å stille elevplasser til disposisjon for unge asylsøkere, at de kan delta aktivt som møteplass for flyktninger på mottak, arrangere aktuelle kortkurs og stille ledige boliger til disposisjon for flyktninger i samarbeid med kommunene. Flertallet ser det som svært positivt at folkehøyskolene har stilt seg til disposisjon på denne måten i den situasjonen vi nå er i, og mener bidragene herfra vil være et godt og viktig supplement både i en akutt situasjon og på lengre sikt.

Flertallet mener folkehøyskolene er et verdifullt supplement til resten av utdanningssystemet. Et år på folkehøyskole er et modningsår som har gitt mange unge mennesker ny kunnskap, ny mestring og nye perspektiver. Ikke minst har et år på folkehøyskole gitt mange tilbake motivasjonen for videre utdanning. Folkehøyskolene bidrar dessuten til å fremme viktige samfunnsverdier som internasjonal solidaritet, økologisk bærekraft og inkludering. Flertallet mener folkehøyskolene må sikres stabile og forutsigbare rammebetingelser, slik at de kan gi elevene et best mulig tilbud.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket, der det er enighet om å sette av 10 mill. kroner i økt bevilgning sammenlignet med regjeringens tilleggsnummer til statsbudsjettet. Dette betyr at kutt i bevilgningene til kortkurs ved folkehøyskoler ikke foreslås vedtatt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er kritisk til at støtten til kortkurs i regjeringens forslag ble redusert med hele 10 mill. kroner. Kortkursene er viktige for den totale driften av folkehøyskolene, og reduksjonen representerer derfor en vesentlig svekkelse av tilbudet. Videre er det bekymringsfullt at regjeringen, i en tid hvor det kommer svært mange unge mennesker på flukt til Norge, ikke ser at folkehøyskolene kan spille en viktig rolle som arena for inkludering og integrering.

Disse medlemmer konstaterer at regjeringen tilsynelatende ikke ser ut til å ville benytte folkehøyskolene som ressurser i integreringsarbeidet, og stiller seg spørrende til dette.

Disse medlemmer viser til at disse partier i sine alternative budsjettforslag foreslo å øke bevilg-

ningen med 10 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag i tilleggsproposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti mener at det er viktig å legge til rette for at det kan utvikles nye og nyskapende tilbud blant folkehøgskolene i samarbeid med Folkehøgskolerådet. Disse medlemmer er blant annet kjent med forslagene om å etablere freds- og menneskerettighetsskolen Eresfjord folkehøgskole i Nesset kommune, om å etablere Sjunghatten folkehøgskole i Fauske kommune, rettet mot ungdom med funksjonsnedsettelse og andre utfordringer, og om å etablere Tustna folkehøgskole i Aure kommune med særlig vekt på havet og kysten som profil. Disse medlemmer mener disse tilbudene kan være positive tilskudd til opplæringstilbudet i Norge.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre påpeker at bevilgningen til SKAP kreativ folkehøgskole ikke reflekterer sedvanen med at nye skoler blir tildelt for fullt elevtall de tre første år, og ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for å rette opp dette, i samsvar med tradisjonen for nye skoler.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det i tillegg til økningen på 10 mill. kroner til folkehøgskoler ble foreslått 1,1 mill. kroner til folkehøgskolen SKAP i Mandal.

Dette medlem viser til Fauske kommunes søknad om opprettelse av Sjunghatten folkehøgskole. Skoleprosjektet skiller seg ut fra alle andre folkehøgskoler fordi tilbudet retter seg særskilt mot ungdom med funksjonsnedsettelse og andre utfordringer. På grunn av denne særskilt tilrettelagte innretningen på tilbudet har prosjektet falt mellom flere stoler, og det har vært vanskelig å sikre finansiering gjennom eksisterende ordninger for folkehøgskolene. Dette medlem mener prosjektet er et meget godt bidrag til det norske utdanningstilbudet og møter et viktig behov blant ungdom med funksjonsnedsettelse.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for etablering av folkehøgskolen Sjunghatten i Fauske kommune.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil påpeke at Genève skolen har hatt sin plass på statsbudsjettet i en årrekke og fikk også offentlige tilskudd før det. Skolen er et nordisk samarbeidsprosjekt som har eksistert siden 1931, hvor tusenvis av tillitsvalgte fra hele fagbevegelsen i de fem nordiske land har hatt muligheten til å lære om internasjonale faglige og politiske spørsmål. Disse medlemmer viser til at tilskuddet ble fjernet fra statsbudsjettet i 2014, og regjeringens eneste grunn for å fjerne tilskuddet var at skolen ikke er en godkjent folkehøgskole etter folkehøgskoleloven. Folkehøgskolebegrepet ble knyttet til Genève skolen lenge før folkehøgskoleloven ble vedtatt, og viser til skolens pedagogiske tilnærming og internattilværelse i Genève. Disse medlemmer var og er uenige i at dette er en begrunnelse for å fjerne det offentlige tilskuddet til skolen.

beidsprosjekt som har eksistert siden 1931, hvor tusenvis av tillitsvalgte fra hele fagbevegelsen i de fem nordiske land har hatt muligheten til å lære om internasjonale faglige og politiske spørsmål. Disse medlemmer viser til at tilskuddet ble fjernet fra statsbudsjettet i 2014, og regjeringens eneste grunn for å fjerne tilskuddet var at skolen ikke er en godkjent folkehøgskole etter folkehøgskoleloven. Folkehøgskolebegrepet ble knyttet til Genève skolen lenge før folkehøgskoleloven ble vedtatt, og viser til skolens pedagogiske tilnærming og internattilværelse i Genève. Disse medlemmer var og er uenige i at dette er en begrunnelse for å fjerne det offentlige tilskuddet til skolen.

Kap. 254 Tilskudd til voksenopplæring

Det foreslås en bevilgning på kr 221 136 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at studieforbundene har som hovedoppgave å tilby opplæring ubundet av pensum og eksamener, men også å gi formell kompetansegivende utdanning som supplement og alternativ til det offentlige utdanningssystemet. Deres viktigste fortrinn er å være en åpen og tilgjengelig læringsarena for alle. Komiteen viser til at frivillige organisasjoner gjennom studieforbundene bidrar med samfunnsnyttig innsats og kompetanseheving rettet mot voksne, mot målgrupper med spesielle behov, som for eksempel funksjonshemmede, og for å hindre utenforskap, for eksempel blant asylsøkere og nyankomne til Norge. Komiteen mener studieforbundene blant annet driver et uvurderlig arbeid når det gjelder demokratiopplæring, å skape møtesteder, inkludere og ta vare på kultur, tradisjoner og mangfold. Komiteen vil fremheve at studieforbundene på en ubyråkratisk måte støtter opp om det opplæringsarbeidet som foregår i frivillig sektor, og at denne egenarten må ivaretas.

Komiteen viser til at det har utviklet seg nye muligheter for voksne som vil ta utdanning, og at utvikling av nettbaserte utdanningstilbud innebærer både muligheter og utfordringer for livslang læring. Komiteen mener det er viktig å bidra til at det fins et godt utbygd norskspråklig undervisningstilbud på Internett.

Komiteen mener studieforbundene tradisjonelt har vært gode på å inkludere grupper i utenforskap, og det at de mange medlemsorganisasjonene er til stede i hele landet gir dem et potensial for å nå ut til folk som offentlige myndigheter ikke når.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, registrerer imidlertid at gjen-

nomsnittsdeltakerne på kurs i regi av studieforbundene har høyere utdanning enn befolkningen ellers, og oppfordrer studieforbundenes medlemsorganisasjoner til å benytte den kompetansen og kapasiteten de har i en felles dugnad for å nå bredere grupper.

Komiteen mener det er viktig å prioritere læring for voksne gjennom livslang læring. Komiteen viser til voksenopplæringsloven og de overordnede målene for studieforbundenes aktivitet, som er å bidra til å vedlikeholde og styrke demokratiet og legge grunnlag for bærekraftig utvikling ved å engasjere og utvikle aktive medborgere. Komiteen registrerer at departementet i samarbeid med Vox og Voksenopplæringsforbundet har arbeidet med hvordan ordningen kan utvikles til å bedre ivareta målene i loven for å stimulere til inkludering og forhindre utenforskap. Komiteen er positiv til at det legges til rette for dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at studieforbundene kan være en stor og viktig ressurs i arbeidet med integrering av flykninger. Studieforbundene har 475 medlemsorganisasjoner og opplæringstiltak i så godt som alle norske kommuner, det gir dem en unik tilstedeværelse i hele landet. Disse medlemmer vil understreke at studieforbundenes primære aktivitet ikke er særlig rettet mot arbeid med integrering og norskopplæring, og at slike aktiviteter forutsetter at studieforbundene tilføres ressurser til dette arbeidet. Disse medlemmer viser til at mange studieforbund har relevant erfaring med for eksempel språktrening og kulturutveksling, og at Voksenopplæringsforbundet melder at deres medlemmer er rede til å gjøre en innsats for å styrke integreringsarbeidet.

Komiteen medlemmer fra Arbeiderpartiet mener studieforbundene bør tilføres ressurser slik at deres medlemmer kan få midler til for eksempel språktrening og integreringsformål, og viser til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 10 mill. kroner til dette arbeidet, i tillegg til 5 mill. kroner til å styrke Basiskompetanse i arbeidslivet.

Øremerking av tilskudd (post 70)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, mener at det er viktig at studieforbundene, i likhet med andre deler av frivillig sektor, får beholde sin egenart og får utvikle seg på egne premisser, innenfor gjeldende lovverk for studiefor-

bund. Flertallet vil understreke betydningen av å beholde tilskudd til studieforbund som en forutsigbar, fri og fleksibel tilskuddsordning tilpasset et mangfold av ulike forbund som hver oppfyller ulike deler av lovens formål for studieforbundene. Det er viktig å opprettholde prinsippet om brukerstyring og at behov og ønsker for hvilke kurs som skal tilbys, defineres lokalt, fritt for statlig overstyring.

Flertallet støtter arbeidet for hvordan ordningen kan utvikles til å bedre ivareta målene i loven for å stimulere til inkludering og forhindre utenforskap, men mener at regjeringens forslag om å øremerke 10 pst. av tilskuddet til slike tiltak først og fremst vil skape mer byråkrati og administrasjon, sette større krav til dokumentasjon og rapportering og skape vesentlige utfordringer for personvernet. Flertallet frykter at resultatet blir større barrierer for både arrangører og deltakere, og mindre ressurser til aktivitet og mangfold. Flertallet mener derfor at en slik øremerking er lite hensiktsmessig, og ønsker ikke dette innført.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, ber regjeringen gå i dialog med studieforbundene og komme tilbake til Stortinget med en modell for hvordan tilskuddene til studieforbund kan utformes, slik at de når nye grupper og ivaretar målene om flere tilbud rettet mot inkludering og integrering.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er kritiske til regjeringens forslag om å øremerke 10 pst. av opplæringstilskuddet og knytte det til mål om inkludering og utenforskap. I dag er tilskuddsordningen til opplæringsaktiviteter og kurs i regi av studieforbundene fleksibel og ubyråkratisk. Disse medlemmer frykter at en regel om øremerking vil skape økt byråkrati og administrasjon og binde opp ressurser som ellers ville vært brukt direkte til voksenopplæring – også av de gruppene regelendringen er ment å tilgodese.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fortsatt gi opplæringstilskuddet til voksenopplæring som frie midler, som beskrevet i dagens finansieringsordning.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at partiet i sitt alternative budsjett foreslo å øke tilskuddet til studieforbundene med 15 mill. kroner for å styrke sektorens arbeid med å fremme inkludering og motarbeide utenforskap.

Nettskoler og studiesentre (post 71/72)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at tilskudd til utviklingsprosjekt ved nettskoler ble avvirket fra og med 2015 med henvisning til at slike kostnader bør gå over ordinær drift. Slike utviklingsprosjekter kan for eksempel innbefatte videreutvikling av studietilbud med stadig mer utviklet teknologi, evalueringssystemer og metodikk for elektronisk møtekommunikasjon. Flertallet påpeker at slik utvikling vil ha positive ringvirkninger langt utover nettskolene. Digital læring brukes både i videregående skole, i høyere utdanningsinstitusjoner, ved fagskoler – for eksempel helsespesialisering – og ved etter- og videreutdanning på mange nivå.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at ordningen ikke traff godt nok slik den var innrettet til 2015, og ber regjeringen vurdere en generell utviklingsordning for digitale læringsformer som også andre læringsinstitusjoner kan ha nytte av.

Komiteen understreker at omstillings- og kompetansehevsbehovene er store i hele landet, og at det derfor også er et behov for fleksible utdanningstilbud som gjør utdanning mer tilgjengelig der folk bor. Her spiller utdanningssentrene en viktig rolle gjennom sine desentraliserte tilbud om grunnutdanning og etter- og videreutdanning over hele landet. Likevel er sentrenes rolle i det norske utdanningslandskapet høyst uklart. Det er stor variasjon når det kommer til tilknytning, finansiering og hvilke aktører som er involvert i driften. Komiteen mener derfor det er behov for et nasjonalt initiativ, både for å klargjøre roller og for å utløse potensialet som ligger i studiesentrene.

Komiteen fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en sak om studiesentrenes rolle i det fremtidige utdanningssystemet.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, er opptatt av at det skal være så lav terskel som mulig for å ta utdanning eller etterutdanning, og mener Studiesenteret.no er en spennende modell for å øke kompetansenivået utenfor de store campusbyene, også for voksne som allerede er i jobb. Studiesenteret.no organiserer 42 studiesentra i 16 fylker og samarbeider med syv ulike høyskoler og universiteter for å tilby livslang læring.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til fjorårets avvikling av tilskuddet til både nettskoler og Studiesenteret.no. I en tid med økt interesse og behov for fleksible utdannings- og videreutdanningstilbud stiller dette medlem seg undrende til at regjeringen har redusert innsatsen på dette området. Dette medlem viser til at Senterpartiet vil styrke satsingen på fjernundervisning og desentralisert undervisning, både i regi av nettskoler og studiesentre.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å gjeninnføre tilskuddene til Studiesenteret.no AS med 6,5 mill. kroner og nettskoler med 10 mill. kroner ved å øke postene 71 og 72 med til sammen 16,5 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det ble bevilget 1 mill. kroner i støtte til Studiesenteret.no.

Voksenopplæringsforbundet (post 73)

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet ber departementet gi Voksenopplæringsforbundet et oppdrag som del av tilskuddet i 2016, der forbundet skal komme med konkrete innspill til hvordan dagens tilskuddsordning for studieforbund kan endres slik at man bedre når målet om å stimulere til inkludering og forhindre utenfor-skap.

Kap. 255 Tilskudd til freds- og menneskeretts-sentre

Det foreslås en bevilgning på kr 99 595 000 under dette kapitlet.

Komiteen er glad for at det de siste femten år har vært en tverrpolitisk enighet om å satse på freds- og menneskerettighetssentre. Sentrene dekker ulike temaer, men har til felles at de skal minne oss om viktige nasjonale lærdommer og verdier med utgangspunkt i hendelser fra vår nære historie gjennom forskning, dokumentasjon og formidling. Spesielt i en tid med økende fremmedfrykt, antisemittisme og rasisme er det viktig med kunnskap og innsikt i erfaringene fra annen verdenskrig, kunnskap om norsk krigshistorie, holocaust og den nasjonalsosialistiske ideologien. Freds- og menneskerettighetssentrene fremstår som viktige læringsarenaer og utgjør et verdifullt bidrag til dette arbeidet.

Komiteen viser til at syv sentre i dag mottar støtte over statsbudsjettet. Komiteen mener det er viktig at sentrene har stor grad av frihet i valg av innhold, arbeidsmetoder og arbeidsform, og at de sikres forutsigbare rammebetingelser. Sentrene er uavhengige stiftelser, men gjennom tilskuddene de mottar

fra staten, er de underlagt visse føringer. I denne sammenheng vil komiteen gjøre oppmerksom på Stortingets vedtak, jf. Innst. 21 S (2015–2016), hvor følgende beslutning ble fattet:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi for statens innsats hva gjelder freds-, dokumentasjons- og formidlingsarbeidet, samt retningslinjer for statens finansielle bidrag til stiftelsene som arbeider med dette og mottar støtte.»

Komiteen viser til at minnelandskapet Falstad med bevarte levninger etter det nazistiske leirsystemet er unikt i nasjonal sammenheng og en del av en felleseuropeisk og flerkulturell kulturarv. Når vitnene fra andre verdenskrig og holocaust snart er borte, blir de autentiske stedene enda viktigere som læringsarenaer for undervisning om andre verdenskrig, holocaust, menneskerettigheter og demokrati for nye generasjoner. Komiteen påpeker at temaene også berører dagsaktuelle og framtidige utfordringer knyttet til flyktningstrømmene i Europa.

Komiteen er kjent med at stiftelsen Falstadsenteret har utarbeidet en helhetlig plan for minnelandskapet på Falstad, som skal realiseres i flere faser. Målet er å styrke og utvide det pedagogiske tilbudet og å gi besøkende en sterkere opplevelse. Det er viktig at det i denne sammenheng drøftes tiltak, inkludert eventuelle enkle rekonstruksjoner, som kan få fram den historiske sammenhengen for ettertiden.

Komiteen viser til at Falstadsenteret er en statlig eiendom med stor kulturhistorisk verdi, og at kulturmiljøet er del av Landsverneplanen for statlige eiendommer. Komiteen imøteser videre arbeid med realisering av utviklingsplanene.

Krigsseilere

Komiteen er orientert om arbeidet med å etablere et Norsk senter for krigsseilerhistorie ved Stiftelsen Arkivet. Senteret vil lansere et krigsseilerregister hvor hver enkelt krigsseiler får sin egen hjemmeside. Registeret blir et åpent tilgjengelig digitalt monument som hedrer krigsseilernes betydningsfulle innsats i de alliertes kamp under andre verdenskrig.

Komiteen mener historien om krigsseilerne er en viktig del av vår nære historie. Et krigsseilersenter som formidler forskningsbasert kunnskap, dokumentasjon og krigsseilerinformasjon vil være viktig kunnskap for kommende generasjoner og etterkommere av krigsseilerne.

Komiteen viser til at den norske handelsflåten og de mer enn 35 000 krigsseilerne gjorde en uvurderlig innsats gjennom å frakte store mengder olje og bensin, våpen og ammunisjon og mat for den allierte krigsmakten. Komiteen viser til at Stiftelsen Arkivet helt siden oppstarten har formidlet kunnskap om krigsseilerne, og at nasjonale myndigheter har et

vesentlig ansvar for å gi kommende generasjoner mulighet til å bli kjent med denne viktige delen av Norges historie. Arbeidet med å utbre kunnskap og respekt for krigsseilerne styrkes med opprettelsen av det nasjonale registeret.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket, der det bevilges 1,5 mill. kroner til Stiftelsen Arkivet for å etablere et nasjonalt register over krigsseilerne. Flertallet er svært positive til opprettelsen av det digitale registeret. Flertallet fremmer forslag i tråd med forliket.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 1,5 mill. kroner for å realisere dokumentasjonssenteret for krigsseilere.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der det ble bevilget 1,5 mill. kroner for å realisere dokumentasjonssenteret for krigsseilere.

Kap. 256 Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk

Det foreslås en bevilgning på kr 64 706 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen vil understreke viktigheten av arbeidet Vox gjør for å øke deltakelsen i samfunns- og arbeidsliv gjennom å heve kompetansenivået for voksne, og viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å redusere post 1 med 10 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Kap. 257 Program for basiskompetanse i arbeidslivet

Det foreslås en overførbar bevilgning på kr 168 829 000 under dette kapitlet om utvidelse av programmet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen viser til at svake grunnleggende ferdigheter innen lesing og tallforståelse gir økt risiko for å falle ut av arbeidsmarkedet. En av fem arbeidstakere behersker ikke data, og svake leseferdigheter er tredje viktigste årsak til utstøting fra

arbeidslivet, etter alder og helse. Komiteen støtter derfor en videre utvikling av programmene for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) og basiskompetanse i frivilligheten (BKF).

Komiteen viser til at BKA- og BKF-ordningen har som prioritert mål å nå voksne med svake grunnleggende norsk muntlig-, lese- og skrive-, samt regne- og IKT-ferdigheter. Spesielt utvidelsen med norsk muntlig fra 2014 har som mål at også minoritetsspråklige og arbeidsinnvandrere skal sikres grunnleggende språkferdigheter i tilknytning til opplæring i øvrige grunnleggende ferdigheter.

Komiteen peker på at det er viktig å fortsette arbeidet med å få på plass gode modeller for samarbeid mellom Nav, fylkeskommuner, næringslivets organisasjoner, enkeltbedrifter og frivillige, et samarbeid som må gjøre tilbudet tilgjengelig for flere arbeidssøkere og nye grupper ansatte med lav eller manglende utdanning i lesing, skriving, regning og IKT.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket av 23. november 2015, hvor bevilgningene til programmet for basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) foreslås redusert med 5 mill. kroner. Flertallet viser til at bevilgningene til BKA har blitt økt betydelig i statsbudsjettet for 2014 og 2015. Flertallet vil understreke betydningen av at voksne som har behov for å styrke sine grunnleggende ferdigheter og på denne måten få en sterkere tilknytning til arbeidslivet, får mulighet til å delta på slike kurs.

Flertallet viser til omtalen under kap. 227 post 77 og foreslår i tillegg å redusere bevilgningen på kap. 257 post 70 med 0,7 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 227 post 77.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er kritiske til at samarbeidspartiene i avtalen om budsjettforlik foreslår å kutte Basiskompetanse i arbeidslivet (BKA). Disse medlemmer vil understreke at BKA har en viktig rolle i det norske utdanningssystemet, særlig når det gjelder muligheter for voksne flyktninger til å kvalifisere seg for arbeidslivet, derfor fremstår dette kuttet som underlig sett i lys av dagens situasjon.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo å styrke bevilgningene til basiskompetanse i arbeidslivet med 5 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener ordningen Basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) vil bli enda viktigere som følge av økt tilstrømming av flyktninger som vil trenge opplæring for å kunne mestre arbeidslivet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der bevilgningene til Basiskompetanse i arbeidslivet ble styrket med 5 mill. kroner.

Kap. 258 Tiltak for livslang læring

Det foreslås en bevilgning på kr 128 656 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen viser til at den menneskelige kapitalen er Norges viktigste ressurs og utgjør ca. 80 pst. av nasjonalformuen. Det er godt dokumentert at personer som ikke har fullført videregående opplæring, har større risiko for å falle ut av både utdanning og arbeidsliv. I Statistisk sentralbyrås framskrivning av kunnskapsbehovet i arbeidslivet fremkommer det at behovet for ufaglært arbeidskraft vil bli kraftig redusert i fremtiden. I tillegg endres innholdet i etablerte yrker, og stadig utvikling av nye arbeidsmetoder krever at mange må tilegne seg nye ferdigheter. Verden er i stadig utvikling, og livslang læring og kompetanseutvikling er derfor en nødvendighet innen alle utdanningsnivåer og de fleste typer yrker. For å utnytte befolkningens kompetanse best mulig er det viktig med en koordinert og målrettet innsats for livslang læring.

Komiteen har merket seg at regjeringen våren 2016 skal legge frem en stortingsmelding om livslang læring og utenforskap. Komiteen har videre merket seg at det arbeides med å utvikle et effektivt verktøy for å kartlegge voksnes grunnleggende ferdigheter, som skal gi bedre muligheter for videre opplæring og en varig tilknytning til arbeidslivet.

Komiteen har merket seg de utfordringer og anbefalinger som presenteres i OECD Skills Strategy-rapporten, «Diagnose av den norske kompetansepolitikken». Komiteen har videre merket seg at det er satt i gang flere tiltak for å styrke livslang læring. Komiteen ser også behov for å følge anbefalingene fra rapporten og slutter seg til forslagene som fremkommer i saken. Komiteen vil særlig fremheve at Kunnskapsdepartementet nå er i gang med å utarbeide en nasjonal strategi for kompetansepolitikken. Målet for strategien skal være å medvirke til god kompetanse i arbeidslivet gjennom tilgang på kvalifisert arbeidskraft og målrettet læring i arbeidslivet.

Komiteen har merket seg at departementet følger opp komiteens merknad i Innst. 12 S (2013–2014) om å utvikle et helhetlig system for rådgivningstjeneste og karriererettledning.

7. Høyere utdanning og fagskoleutdanning

Programkategori 7.60 omfatter universiteter og høyskoler, samt fellestiltak for disse. Videre inngår studentvelferd og -boliger samt fagskoleutdanning.

Kap. 260 Universiteter og høyskoler

Det foreslås en bevilgning på kr 32 610 881 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Komiteen mener universitetene og høyskole-ene har som hovedoppgave å legge grunnlaget for fremtidig velferd, vekst og verdiskaping gjennom å utdanne folk til et framtidig arbeidsliv som krever høy kompetanse, samt utføre fri forskning basert på nysgjerrighet og trang til å finne ny kunnskap.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil understreke at satsing på kunnskap er en forutsetning for en vellykket omstilling, og merker seg at regjeringen har prioritert forskning og høyere utdanning høyt i budsjettet for neste år. En sterk satsing på kunnskap skal hjelpe oss på veien mot et mer konkurransedyktig næringsliv, grønne arbeidsplasser og flere verdensledende fagmiljøer. Flertallet merker seg at Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning følges opp med om lag 885 mill. kroner.

Flertallet er tilfreds med den økte satsingen på høyere utdanning, der bevilgningene til både bachelorstudier, masterstudier og rekrutteringsstillinger øker. Flertallet viser til at disse partier i flere år har etterlyst en sterkere satsing på kunnskap, utdanning og forskning, og er fornøyd med at høyere utdanningsinstitusjoner får økte akademiske ressurser.

Flertallet viser til budsjettforliket av 23. november 2015 om midler til 250 nye plasser i masterstudier og 300 nye plasser i bachelorstudier. Flertallet er bekymret for en kommende kompetansemangel på informatikkfeltet. En sterk norsk IKT-næring er en forutsetning for god og effektiv drift av både offentlig sektor og øvrige næringer, og dessuten en viktig næring i omstilling til en grønnere økonomi. Flertallet viser til at av de inntil 550 nye studieplassene fra budsjettforliket, avhengig av kostnadskategori, skal minst 100 plasser forbeholdes informatikkstudier, fordelt på 50 plasser på bachelorstudier og 50 plasser på masterstudier.

Flertallet vil understreke viktigheten av å gi blant annet ingeniører og fagarbeidere en vei inn i

skolen og er tilfreds med at det blant annet opprettes 350 nye studieplasser i praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) der søkere med teknologisk fagbakgrunn eller utdanning innenfor matematikk, naturfag og teknologi fra områder med økende arbeidsledighet vil bli prioritert.

Flertallet viser til budsjettforliket av 23. november 2015, der det ble satt av midler til 100 nye rekrutteringsstillinger, fordelt på 94 stillinger til de statlige institusjonene og 6 stillinger til de private institusjonene. Flertallet viser videre til at det var enighet i forliket om at 50 av disse rekrutteringsstillingene skal fordeles på Universitetet i Stavanger, Universitetet i Agder og Universitetet i Nordland. Flertallet viser til at Høgskolen i Sørøst-Norge og Høgskolen i Oslo og Akershus er i en prosess for å oppnå universitetsstatus. Flertallet ber regjeringen hensynta dette og vil ikke se på det som urimelig om disse to institusjonene mottok 10 rekrutteringsstillinger hver av de resterende 44 stillingene.

Dette kommer på toppen av regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016) på 238 nye rekrutteringsstillinger, samt 50 rekrutteringsstillinger i forbindelse med innføringen av femårig masterutdanning for grunnskolelærere.

Flertallet viser til en positiv utvikling med økning i antall rekrutteringsstillinger, både for neste år og de tidligere årene i denne stortingsperioden. Flertallet viser til at rekrutteringsstillinger er et viktig virkemiddel for å styrke oppbyggingen av gode utdannings- og forskningsmiljøer. Behovet for nye rekrutteringsstillinger er godt belyst, blant annet i rapporten «Etterspørsel og tilbud av stipendiatstillinger i Norge frem mot 2020». Rapporten viser også at behovet er størst innen teknologi- og realfagene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener en sterk universitets- og høyskolesektor legger grunnlaget for fremtidig velferd, vekst og verdiskaping. Kvaliteten i forskning og høyere utdanning er avgjørende for hvor godt Norge vil lykkes i omstillingen med å utvikle og ta i bruk ny kunnskap, skape nye næringer og utvikle offentlig og privat sektor.

Disse medlemmer mener det er viktig å satse på forskning og kunnskap i en tid med omstilling og mange krevende samfunnsutfordringer. Derfor støtter disse medlemmer økte bevilgninger til denne sektoren. Men det er grunn til å være bekymret over en noe ensidig satsing, særlig når det legges inn et bredt effektiviseringskutt på 0,7 pst. for alle. Dette gjelder måten rekrutteringsstillingene fordeles på, spissingen mot visse fagmiljø og manglende satsing på forskning innen viktige sektorer som klima, samferdsel og justis. Det er også nødvendig å sikre gode

rammevilkår for bredden av fagmiljøer som blant annet skal gi god utdanning til lærere, sykepleiere og ingeniører over hele landet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet har merket seg at regjeringen foreslår å bevilge penger til 238 nye rekrutteringsstillinger, samt 50 stillinger i forbindelse med innføringen av femårig lærerutdanning. Disse medlemmer mener det er nødvendig med nye rekrutteringsstillinger, men mener antallet regjeringen foreslår, er for lavt til å dekke det reelle behovet i universitets- og høyskolesektoren. Disse medlemmer er også bekymret for at høyskolene i for liten grad når opp i konkurransen om disse stillingene.

Disse medlemmer merker seg imidlertid at det i forliket er foreslått ytterligere 100 rekrutteringsstillinger, og er tilfreds med at Kristelig Folkeparti og Venstre har fått dette på plass. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo å opprette 100 rekrutteringsstillinger utover regjeringens budsjettforslag, innen fagene som utdanner kandidater til velferdsstatens yrker. Disse medlemmer foreslo videre 18 av disse rekrutteringsstillingene til private høyskoler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil likevel uttrykke en viss bekymring for at tildelingen av rekrutteringsstillinger til enkelte utvalgte institusjoner i budsjettforlikene i for liten grad tar overordnede hensyn i tråd med de føringer Stortinget har lagt i Meld. St. 18 (2012–2013) Forskningsmeldingen og Langtidsplan for forskning og høyere utdanning (2014–2015). Når fordelingen av stipendiater avhenger av gjennomslag i denne type forhandlinger, kan den enkelte institusjons evne til å påvirke Stortinget bli mer utslagsgivende enn å fordele disse midlene etter nasjonale hensyn.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet konstaterer at regjeringen ikke er opptatt av å utdanne flere kandidater fra universitetene og høyskolene, til tross for at Norge opplever den høyeste ledigheten på over 20 år, at søknadstillene gjennom Samordna opptak er rekordhøye, og at flere yrker har store kompetansebehov i årene fremover, jf. SSBs kompetanseframskrivinger. Disse medlemmer mener det ikke minst er viktig å hindre at ungdom blir gående ledig, da det å være arbeidsledig over lengre tid øker sannsynligheten for å bli stående varig utenfor arbeidsmarkedet. Å gi folk mulighet til å utdanne og omskolere seg gjør oss bedre rustet til omstilling, samtidig som det motvirker arbeidsledighet. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo å bevilge totalt

3 000 nye studieplasser i 2016, med vekt på lærerutdanning, helse- og sosialfag, realfag, teknologi og IKT.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er positivt at regjeringen ser behovet for nye studieplasser i helsefagutdanningene, og at de øker antall studieplasser innen psykologi og medisin. Men antallet studieplasser svarer ikke til behovet, verken generelt eller til behovet innen helsesektoren framover. Disse medlemmer vil også peke på tidligere vedtak i Stortinget om å opprette kiropraktorutdanning i Norge, og etterlyser en oppfølging av dette vedtaket.

Disse medlemmer er også kjent med at det er behov for flere studieplasser i farmasi og musikkterapi. Helsesektoren har behov for flere fagfolk med ulik kompetanse, og skal vi klare å møte det framtidige kompetansebehovet burde dette vært adressert på en bedre måte. Langtidsplanen for forskning og utdanning er et slikt verktøy, og disse medlemmer mener regjeringen burde brukt den planen slik den var ment ved å inkludere utviklingen i antall studieplasser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet merker seg imidlertid at Kristelig Folkeparti og Venstre har fått gjennomslag for å opprette rundt 550 nye studieplasser i avtalen om budsjettet og er positive til dette, men disse medlemmer vil understreke at 550 studieplasser ikke er tilstrekkelig for å dekke behovet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener dagens beregning av basisbevilgningen hviler på gamle og til dels utdaterte politiske prioriteringer, og viser til merknader om finansieringssystemet for universiteter og høyskoler under punkt 9 i innstillingen. Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det er foreslått å bevilge 4,5 mill. kroner på post 50 utover regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016). Av dette er 4 mill. kroner tenkt øremerket den desentraliserte ingeniørutdanningen innen undervannsteknologi ved Høgskolesenteret i Kristiansund i regi av Høgskulen i Bergen, samt 0,5 mill. kroner til masterutdanningen i scenografi ved Høgskolen i Østfold.

Komiteens medlem fra Venstre er opptatt av at høyskolene og universitetene skal ha økonomisk handlingsrom til å drive utdanning og forskning av høy kvalitet. Dette medlem er fornøyd med at dette handlingsrommet har økt etter de siste års budsjettforlik, men mener det fortsatt er behov for en styrket satsing. Dette medlem viser til Venstres

alternative statsbudsjett, hvor det på denne bakgrunn ble foreslått å bevilge ytterligere 200 mill. kroner til en generell økning av basisbevilgningen til universiteter og høyskoler. Dette medlem mener at de nye universitetene, Universitetet i Nordland, Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder, i større grad bør likebehandles ved fordelingen av basisbevilgningen, og foreslo derfor å bevilge 70 mill. kroner til disse institusjonene.

Dette medlem mener det fortsatt er behov for en kraftig økning i antall rekrutteringsstillinger i UH-sektoren. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det ble foreslått å bevilge 122,6 mill. kroner til å opprette ytterligere 312 nye stipendiatstillinger fra høsten 2016, noe som ville bringe det totale antallet nye stipendiat opp til 600. Dette medlem vil understreke at de nye universitetene også her burde få likere vilkår med de øvrige universitetene, og viser til at Venstre foreslo at 100 av stipendiatstillingene fra høsten 2015 øremerkes Universitetet i Stavanger, Universitetet i Nordland og Universitetet i Agder. Dette medlem viser videre til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det ble foreslått å bevilge ytterligere 7,8 mill. kroner til å opprette 20 kvalifiseringsstipendiat ved de største høyskolene, Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) og Høgskolen i Vestfold, Buskerud og Telemark (HVBT), som bidrag til videre utvikling. Dette medlem viser videre til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det ble foreslått å bevilge 37,0 mill. kroner til opprettelse av ca. 100 nye postdoktorstillinger fra høsten 2016.

Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble foreslått å bevilge 112,3 mill. kroner til 2 250 nye studieplasser fra høsten 2016, og til at det ble foreslått at 250 av disse plassene forbeholdes informatikkstudiet.

Dette medlem er opptatt av at kompetanse kan og bør bygges i et mangfold av tilbud på universitets- og høyskolenivå i hele landet. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble satt av 1,7 mill. kroner til etablering av et pilotprosjekt for høgskoleutdanning i Hallingdal gjennom en videreutvikling av Hallingdal Kompetanse- og karrieresenter.

Dette medlem viser til enigheten om å bevilge 4 mill. kroner til Høgskolesenteret i Kristiansund med henvisning til det desentraliserte ingeniørstudiet på undervannsteknologi i regi av Høgskolen i Bergen, og påpeker at disse midlene i Venstres alternative budsjett var foreslått bevilget over kap. 260 post 50 med øremerking til dette studiet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ser med stor bekymring på den økende arbeidsløsheten

og at det i september 2015 var 127 000 personer uten arbeid ifølge SSB. Spesielt er arbeidsløsheten blant ungdom økende. Samtidig er det rekordmange søkere til høyere utdanning. I en slik situasjon er det oppsiktsvekkende at regjeringen ikke øker kapasiteten i høyere utdanning og oppretter flere nye studieplasser. I budsjettet for 2015 foreslo regjeringen kun 24 nye studieplasser, alle bare innenfor petrofag. Stortingsbehandlingen førte til at det til slutt ble opprettet 871 nye studieplasser, også det en svært liten økning. For 2016 er også tallene svært beskjedne. Disse medlemmer gjør oppmerksom på at den rød-grønne regjeringen i sin periode etablerte om lag 23 400 nye studieplasser.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener situasjonen i norsk økonomi, med økende arbeidsløshet og stort behov for omstilling, vil øke behovet for nye studieplasser. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det ble foreslått 60 mill. kroner til 1 000 nye studieplasser, hovedsakelig rettet mot realfag, IKT-fag og teknologifag i finansieringskategori C og D.

Dette medlem viser til de svært gode erfaringene fra etableringen av masterstudium i landskapsarkitektur ved UiT – Norges arktiske universitet. Utdanningen er den eneste i sitt slag med en særskilt kompetanse på nordlige landskap. Med økende økonomiske interesser i nord, kommer også behovet for å tenke på utbygging på en ny, bedre og helhetlig måte. En landsdel i utvikling trenger kompetanse på estetisk samfunnsplanlegging. Dette medlem ber derfor regjeringen prioritere studieplasser til dette studium slik at det kan videreføres.

Komiteen viser til at hver student produserte i gjennomsnitt bare 1,5 studiepoeng mer i 2013 enn i 2003, og at dette dokumenterer at studiepoengproduksjonen, ifølge Riksrevisjonens gjennomgang av UH-sektoren, Dokument 3:8 (2014–2015), har ligget på omtrent samme nivå siden innføringen av kvalitetsreformen. Komiteen viser her til at den svake gjennomføringen, også etter Riksrevisjonens vurdering, er et betydelig ressurstap for både samfunnet, utdanningsinstitusjonene og den enkelte student. Komiteen viser videre til Studiebarometeret til NOKUT, der det både i 2014 og 2015 kommer frem at oppfølging og veiledning i studiet er det som flest studenter ved universitetet og høyskoler er misfornøyd med.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener disse resultatene innebærer store utfordringer for kvaliteten i høyere ut-

danning. Disse medlemmer er kritiske til at det i statsbudsjettet som helhet kommer svært få tiltak rettet mot å bedre studiekvaliteten ved landets universiteter og høyskoler, og mener det er uheldig at regjeringen ikke har tatt Riksrevisjonens vurdering på alvor om at det her ikke er iverksatt tilstrekkelige virkemidler, siden resultatene innen høyere utdanning er vedvarende svake.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen og Arbeiderpartiets forslag om å innføre insentivmidler for at noen universiteter og høyskoler det neste studieåret skal prøve ut en mentorordning, der faglig ansatte får et særskilt ansvar for å følge opp studentene gjennom utdanningen. Disse medlemmer mener forslaget ville gitt disse institusjonene mulighet til å gjøre en innsats for å få ned frafallet og øke gjennomføringen, og gi viktige erfaringer i arbeidet med å bedre studiekvaliteten i høyere utdanning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen har foreslått 175 mill. kroner for å understøtte vedtatte og kommende sammenslåinger i universitets- og høyskolesektoren. Flertallet viser til at et stort flertall på Stortinget sluttet seg til Meld. St. 18 (2014–2015) Konsentrasjon for kvalitet, jf. Innst. 348 S (2014–2015), for å få en mer hensiktsmessig struktur med solide fagmiljø og utdanninger av høy kvalitet. Flertallet er tilfreds med at dette følges opp med økte bevilgninger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti registrerer at det foregår sammenslåinger i sektoren, og forventer at dette vil gi bedre kvalitet både i utdanning og forskning. Samtidig viser tidligere erfaringer at det er forbundet med betydelige kostnader å gjennomføre slike strukturendringer, og det vil ta tid før resultatene kommer, både innsparinger og kvalitetsforbedringer. Disse medlemmer har merket seg at flere institusjoner har vært tydelige på dette, og at NTNU alene estimerer at deres fusjon med tre andre høyskoler vil koste ca. 250 mill. kroner. Dette beløpet alene er betydelig større enn det regjeringen bevilger.

Disse medlemmer forventer at strukturreformen følges opp av regjeringen slik at sammenslåingene gjennomføres uten at det svekker studiekvaliteten eller forskningssatsningen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vi-

ser til at Høgskolen i Østfold fra januar 2015 tilbyr et to-års masterstudium i scenografi, og at dette er det første i sitt slag i Skandinavia. Flertallet viser videre til at dette er et pilotprosjekt, og at Høgskolen i Østfold ønsker å etablere fem studieplasser på dette programmet studieåret 2017/2018.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser videre til budsjettforliket, hvor det er avsatt 560 000 kroner til opptaksprøver og studieplasser i Master i Scenografi ved Høgskolen i Østfold høsten 2016.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å bevilge 500 000 kroner til opptaksprøver og studieplasser ved masterutdanningen i scenografi ved Høgskolen i Østfold.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å innlemme Musikkteaterhøgskolen i den statlige finansieringsordningen med en bevilgning på 10 mill. kroner i 2016.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det med bakgrunn i likebehandling av offentlige og private institusjoner ble foreslått å øke tilskuddet til private høyskoler med 35,2 mill. kroner som følge av den foreslåtte økningen i basisbevilgninger, postdoc.-stillinger og studieplasser som omtalt over.

Komiteen viser for øvrig til merknader under punkt 9 nedenfor hva angår finansieringssystemet for universiteter og høyskoler.

Bygg og infrastruktur

Komiteen viser til at universiteter som selv forvalter sin bygningsmasse, har et stort vedlikeholds- etterslep på bygningsmassen, og at universitetsmuseenes bygninger står i en spesiell posisjon ved universitetene. Basert på at denne bygningsmassen i mange tilfeller har stor historisk verdi, at museumsbyggene er vesentlige kontaktflater for universitetene ut til publikum, og at bygningene huser uerstattelige natur- og kulturhistoriske verdier, mener komiteen at dette aspektet må vurderes samlet i finansieringen av universitets- og høyskolesektoren.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser for øvrig til behandlingen av langtidspanen for høyere forskning og høyere utdanning 2015–2024, jf. Innst. 137 S (2014–2015), der komiteens flertall

slo fast at prioritering av investeringer i bygg utover det som er skissert i langtidsplanen, må gjøres på et velfundert faglig grunnlag som er bredt forankret i sektoren. Flertallet viser til at Stortinget fattet følgende vedtak:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med ruleringen av langtidsplanen i 2018 utarbeide en investeringsplan, koordning for investeringer, og større bygge- og vedlikeholdsprosjekter av bygg i universitets- og høyskolesektoren.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket av 23. november 2015, hvor den delen av bevilgningen som var en engangsbevilgning til oppgradering av universitetsbygg (under kap. 260 post 50), foreslås redusert med 30 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det mangler en oversiktlig, konkret plan for nødvendige investeringer og nybygg i universitets- og høyskolesektoren, og at dette er en klar mangel ved den nylig vedtatte langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Det fører til lite forutsigbarhet for sektoren og en politisk dragkamp i budsjettene på bekostning av langsiktige, nasjonale prioriteringer basert på institusjonenes faglige behov. Disse medlemmer ser derfor behov for en plan for det totale investeringsbehovet i universitets- og høyskolesektoren.

Disse medlemmer mener det er helt sentralt med en god infrastruktur og en tilrettelagt bygningsmasse for å sikre en solid og omstillingsdyktig universitets- og høyskolesektor, og for å tiltrekke oss dyktige studenter og forskere i årene fremover.

Disse medlemmer merker seg at samarbeidspartiene i avtalen om budsjettforlik har foreslått å kutte 30 mill. kroner i bevilgningen til oppgradering av universitetsbygg. Disse medlemmer vil påpeke at kuttet fremstår underlig sett i lys av regjeringens beskrivelse i statsbudsjettet av behovet for oppgradering av universitetsbygg.

Disse medlemmer viser videre til at Stortinget i år behandlet forslaget til langtidsplan for forskning. Disse medlemmer mente det var en svakhet ved langtidsplanen at den ikke inneholdt en oversikt over behov, strategi og rekkefølge for nybygg, større rehabiliteringer og utstyr. Dette gjør at langtidsplanen ikke fungerer som et styringsverktøy for investeringer i sektoren på linje med Nasjonal transportplan, noe regjeringens budsjettforslag bærer preg av. Disse medlemmer er kritisk til at langtidsplanen verken omtaler prioritering av byggeprosjekter eller behovet for oppgradering og vedlikehold.

Med bakgrunn i dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen raskest mulig komme til Stortinget med en ferdig investeringsplan/koordning for investeringer og større vedlikeholdsprosjekter av bygg i universitets- og høyskolesektoren, samt en analyse og plan for sektorens fremtidige behov for utstyr.»

SEARCH

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket av 23. november 2015 om å bevilge 8 mill. kroner til nybygg til SEARCH ved NMBU Høyland, Rogaland. Flertallet viser til at SEARCH ved NMBU Høyland skal styrke det biologiske og medisinske fagområdet gjennom forskning og opplæring ved at senteret skal fremme innovasjon og utdanning innenfor helse- og veterinærpersonell. Flertallet viser til at SEARCH nå trenger fasiliteter, noe det foreslås midler til i budsjettforliket.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til flertallspartiernes budsjettforlik om å bevilge penger til SEARCH sitt bygg ved NMBU Høyland i Rogaland. Dette er ett av mange gode byggeprosjekter som er planlagt i sektoren. At akkurat dette bygget nå blir prioritert uten en klarere strategisk begrunnelse, synliggjør hvorfor framtidige bygg burde vært en del av langtidsplan for forskning og høyere utdanning. Disse medlemmer mener at regjeringen ikke prioriterer nybygg i dette budsjettet, og vil derfor prioritere midler til en satsing på nye kunnskapsbygg og nødvendige investeringer i infrastruktur.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å bevilge 8 mill. kroner til nybygg til SEARCH ved NMBU Rogaland over kap. 2445 post 31.

Saving Oseberg

Komiteen viser til at Osebergfunnene er en del av verdensarven, sentral for norsk identitet, og at vikingskipshuset er Norges mest besøkte museum. Prosjektet Saving Oseberg er en viktig brikke i arbeidet med å skape nye og forsvarlige rammer for visning og sikring av vikingtidsarven på Bygdøy. Kulturhistorisk museum har siden 2013 drevet fase I av prosjektet, og denne fasen blir gjennomført etter planen høsten 2016. Komiteen imøteser oppfølgingen av dette prosjektet når fase I er gjennomført.

Effektivitetskutt/avbyråkratisering

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at Norge har en stor offentlig sektor. For at offentlig sektor skal fungere til beste for innbyggerne, er det viktig at offentlig ressurser forvaltes mest mulig effektivt, og at det lages systemer som legger til rette for dette.

Flertallet støtter regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform og mener at denne reformen vil gi insentiv til mer effektiv statlig drift. Flertallet vil påpeke at mer effektiv forvaltning av midlene skaper handlingsrom for prioriteringer i statsbudsjettet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er opptatt av at universiteter og høyskoler har et viktig samfunnsmandat, i tillegg til oppgaven med å utdanne folk til et arbeidsliv med høye kompetansekrav og arbeidet med både fri og anvendt forskning. Universitetene og høyskolene må sikres frihet og autonomi, blant annet gjennom grunnbevilgninger på et tilstrekkelig nivå. Disse medlemmer er kritisk til at regjeringen legger inn et udefinert effektiviserings- og avbyråkratiseringskutt i sektoren på 0,6 pst., og er bekymret over om kuttet kan få følger også for forskning og undervisning.

Disse medlemmer viser til at dette skjer uten nevneverdig politisk debatt, og er bekymret over at det tilsynelatende ikke er en tydelig tanke fra regjeringen om hva det er i driften av universiteter og høyskoler som skal bli bedre, eller som med fordel kan effektiviseres. Disse medlemmer mener dette er en svakhet ved årets kunnskapsbudsjett.

Kap. 270 Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter

Det foreslås en bevilgning på kr 816 950 000 under dette kapitlet.

Komiteen peker på at internasjonal mobilitet blant studenter og forskere bidrar til høyere kvalitet på utdanning og forskning. Norske studenter og forskere i utlandet besitter ofte kompetanse som komplementerer norsk høyere utdanning og forskning, noe som kommer både nasjonen og det internasjonale samfunnet til gode. Komiteen vil understreke viktigheten av at norske studenter og forskere får internasjonal erfaring, og de positive konsekvenser dette får for forskning, utdanning, arbeids og nærliv i Norge.

Sosiale formål

Komiteen viser til «Studentenes helse og trivselsundersøkelse» (SHoT) fra 2014, der det rapporteres at 7–15 pst. av studentene strever mye i studiestuasjonen. Dette skyldes forhold som lav studiemestring, liten gjennomføringsevne, redusert livskvalitet, ensomhet, personlige forhold og alvorlige psykiske symptomplager – og gjerne en kombinasjon av disse. Komiteen vil påpeke at gode helsetilbud for studenter er en viktig del av det å sikre gode rammer for å studere.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets forslag i finansinnstillingen, der partiet foreslo å sette av 3 mill. kroner til integreringstiltak i studentsamskipnadene. Samskipnadene har allerede et apparat for mottak av både norske og utenlandske studenter. Med relativt små midler vil samskipnadene kunne opprette målrettede tilbud for flyktninger som begynner på høyere utdanning, for å bidra til rask integrering og gjennomføring.

Psykisk helse

Komiteen viser til at et godt helsetilbud for studenter er en viktig del av det å sikre gode rammer for å studere. Komiteen viser videre til at omtrent én av fem studenter ifølge «Studentenes helse- og trivselsundersøkelse» (SHoT-analysen) opplever alvorlige psykiske symptomplager knyttet til blant annet sosial ensomhet, lav studiemestring, konsentrasjonsproblemer og dårlig selvbilde. Dette er omtrent dobbelt så mange som i normalbefolkningen i samme aldersgruppe, og kvinner er mest utsatt. Komiteen mener dette gir grunnlag for målrettede tiltak for å forbedre psykisk helse blant studenter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket av 23. november 2015 om 5 mill. kroner til tiltak for å bedre den psykiske helsen for studenter gjennom å etablere en egen tilskuddsordning for målrettede tiltak fra studentsamskipnader og læringsinstitusjoner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo en satsing på totalt 15 mill. kroner til å styrke det psykiske helsetilbudet for studenter. Dette omfatter en bevilgning på 5 mill. kroner på kirke-, utdannings- og forskningskomiteens ramme, som ble foreslått bevilget direkte til studentsamskipnadene, 5 mill. kroner på helse- og omsorgskomiteens ramme og 5 mill. kroner på kommunal- og forvaltningskomiteens ramme.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å opprette en ny tilskuddsordning for tiltak for å styrke det psykiske helsearbeidet rettet mot studenter med en bevilgning på 10 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble foreslått 15 mill. kroner til en tilskuddsordning for tiltak for psykisk helse blant studenter.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det ble foreslått 15 mill. kroner til lavterskeltilbud i regi av studentsamskipnadene for å bedre tilbudet til studenter med psykiske helseplager.

Studentboliger (post 75)

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, merker seg et stort behov blant studenter for lettere tilgang til studentboliger og er derfor fornøyd med at bygging av studentboliger prioriteres, og at det for neste år vil bli gitt tilskudd til bygging av 2 200 nye studentboliger. En av studentsamskipnadenes viktigste velferdsoppgaver er å tilby studentboliger, da det gir studentene tilgang på rimelige hybelenheter under studieperioden. Flertallet viser til at de statlige tilskuddene til bygging av studentboliger i perioden 2013–2016 er mer enn doblet. Flertallet mener påbegynte prosjekter og områder med størst behov må prioriteres. Flertallet er tilfreds med at regjeringen viderefører ordningen med høyere øvre kostnadsramme i pressområdene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener økt studiefinansiering og økt boligbygging er de viktigste grepene for å bedre studentenes økonomiske situasjon. Norge vil ha om lag 280 000 studenter i høyere utdanning i 2020. Disse medlemmer viser til at rundt 10 000 studenter sto i boligkø hos landets studentsamskipnader høsten 2015. Boligsituasjonen er særlig vanskelig i pressområdene. Flere studentboliger er en nøkkel både til å gi ungdom mulighet til å studere og til å dempe presset på boligmarkedet generelt.

Fra 2005 til 2013 ble antallet til studentboliger som fikk statlig tilskudd mer enn firedoblet. Disse medlemmer viser til at budsjettforlikene mellom regjeringen, Kristelig Folkeparti og Venstre har gitt økte tilskudd til dette formålet, men vil bemerke at utbyggingstakten også bør økes ytterligere for å møte

behovet. Disse medlemmer mener byggingen av studentboliger bør komme opp på 3 000 boliger årlig for å sikre en tilstrekkelig dekningsgrad på landsbasis innen få år.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets forslag i finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet gikk inn for en økning på 800 studentboliger i 2016 ut over regjeringens forslag, til totalt 3 000. Disse medlemmer viser til sine merknader under punkt 2.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke tilskuddet til bygging av studentboliger med 30 mill. kroner utover regjeringens budsjettforslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Kap. 276 Fagskoleutdanning

Det foreslås en bevilgning på kr 68 683 000 under dette kapitlet.

Komiteen viser til at denne posten kun omhandler de fagskolene som får direkte støtte over statsbudsjettet, og ikke de som finansieres gjennom rammetilskudd til fylkeskommunen eller over budsjettet til Helse- og omsorgsdepartementet.

Komiteen viser videre til at tilgangen til bredden av gode fagskoleutdanninger er viktig for å sikre arbeidsmarkedet og næringslivet tilgang til yrkesrettet utdanning på høyere nivå – tilpasset ny teknologi, nye trender og nye krav i arbeidslivet. Fagskolenes kvalitetssikrede, fleksible og arbeidsmarkedsrettede utdanningstilbud, som bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse, er nødvendig for å sikre samfunnet nødvendig kompetanse.

Komiteen er fornøyd med styrkingen av den systematiserte kunnskapen om fagskolene, hvor blant annet tilstandsrapportene for fagskolene er et viktig bidrag for å sikre kvalitet, tette igjen kunnskapshull og i tillegg bidra til å gi fagskolesektoren økt synlighet. Mer og bedre kunnskap gir et bedre grunnlag for å videreutvikle fagskolene. Kunnskapsdepartementet oppnevnte i 2013 en ekspertgruppe som overleverte rapporten «Private høyskoler og fagskoler i samfunnets tjeneste» i desember 2014.

Komiteen ser i denne sammenheng frem til den varslede stortingsmeldingen om fagskoleutdanning høsten 2016 som vil følge opp rådene fra fagskoleutvalget og høringsinnspillene til rapporten.

Komiteen vil understreke at fagskolene spiller en viktig rolle i norsk utdanningssystem og for å fylle fremtidens kompetansebehov. Komiteen vil påpeke at Norge trenger flere gode fagarbeidere. SSB anslår at vi i 2035 kommer til å mangle mellom 90 000 og 190 000 fagutdannede i Norge, blant disse fagsko-

lekandidater. I NHOs kompetansebehov melder deres medlemsbedrifter allerede i dag at et av deres største og viktigste kompetansebehov i dag, men også i fremtiden, er fagskolekandidater. Et godt fagskoletilbud er viktig både for å dekke kompetansebehovet i fremtiden, og for å bidra til at det er attraktivt å velge yrkesfag. Gode utviklings- og valgmuligheter videre er viktig for ungdom som skal velge utdanning, og et godt fagskoletilbud bidrar derfor til å gjøre yrkesfagene mer attraktive. Komiteen vil peke på at fagskolens fremste styrke er at utdanningstilbudene utformes, utvikles og tilpasses i tett kontakt med arbeidslivet; slik gjør fagskolene et forbilledlig godt arbeid med relevans i utdanningene sine.

Komiteen viser til «NOU 2014: 14 Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg» og deres utredning om fagskolens fremtid.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, viser til at kunnskapsministeren har varslet at det skal komme en stortingsmelding om fagskolene, og ser frem til dette. Flertallet er utålmodige etter at arbeidet med å utvikle og styrke fagskolens tilbud og posisjon skal fortsette, og mener dette haster.

Imidlertid har komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti også merket seg at kunnskapsministeren har kalt 2015, eller 2016, for fagskolens år, og er skuffet over at dette på ingen måte gjenspeiles i regjeringens forslag til statsbudsjett. Disse medlemmer mener det finnes en rekke tiltak som raskt kan settes i gang allerede før stortingsmeldingen legges frem, og vil trekke frem behovet for flere fagskoleplasser.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser i denne sammenheng til at regjeringen, i påvente av den kommende stortingsmeldingen, allerede har tatt grep som skal bidra til styrking av fagskolene i utdanningssystemet og siddestille kvalitetskravene med UH-sektoren for øvrig. Målet er å sikre studentenes rettigheter på en bedre måte, klargjøre og forbedre NOKUTs rolle mot fagskoleutdanninger, samt skape bedre forutberegnelighet for fagskoletilbydere, fagskoler og studenter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at det sett i lys av samfunnets kompetansebehov, men også den høye arbeidsledigheten der mange ledige fagarbeidere kan bruke tiden frem til de får ny jobb til å tilegne seg ny og viktig kompetanse, er mange gode grunner til å opprette flere fagskoleplasser i 2016.

Disse medlemmer etterlyser en tydelig satsing på fagskolene og viser til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 10 mill. kroner til en opptrappingsplan for 1 000 nye fagskoleplasser, med 300 flere plasser i 2016.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener fagskoleutdanningene må løftes som karrierevei, og at det må bli lettere å veksle mellom yrkesrettet og akademisk utdanning. Slik kan vi bedre fylle behovene i et moderne kunnskapssamfunn. Dette medlem viser til omstruktureringen i universitets- og høyskolesektoren, der høyskoleoppdraget er satt under press, og der et stort antall høyskoler fusjoneres inn i større universiteter. Dette medlem mener at dette innebærer at fagskolene får en enda viktigere rolle i utdanningssystemet for å imøtekomme arbeidslivets behov for praktiske og praksisnære utdanninger.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke tilskuddet til fagskoleutdanning med 6 mill. kroner utover regjeringens budsjettforslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Kap. 280 Felles enheter

Det foreslås en bevilgning på kr 522 424 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen viser til arbeidet med økt kvalitet i høyere utdanning. Dette budsjettkapitlet omfatter blant annet kvalitetssikringsorganet NOKUT, Samordnet opptak (SO), Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU), BIBSYS, CRISTin, Norgesuniversitetet, UNIS og UNINETT.

Komiteen merker seg at departementet vurderer at NOKUT samlet sett har god måloppnåelse i 2014. NOKUT har blant annet styrket arbeidet som nasjonalt kontaktpunkt for det europeiske kvalifikasjonsrammeverket. Komiteen merker seg at NOKUT har lagt vekt på mer målrettet og effektivt tilsyn.

Komiteen mener at fokus på internasjonalisering kan bidra til å styrke kvalitetsutviklingen i norsk utdanning. SIU forvalter internasjonale samarbeidsprogram på vegne av Kunnskapsdepartementet, Utenriksdepartementet, Norad, Nordisk Ministerråd og EU-kommisjonen. Komiteen viser videre til at SIU i 2014 gjennomførte en omfattende vurdering av virkemiddelapparatet for internasjonalisering av høyere utdanning. Komiteen merker seg at departementet foreslår at midlene SIU tidligere har fått til administrasjon av kvoteordningen, gradvis skal om-disponeres til forvaltning av et nytt program for samarbeid med institusjoner i utviklingsland og strate-

gien for høyere utdannings- og forskningssamarbeid, Panorama-strategien.

Komiteen viser til at mange med solid utdanning fra andre land opplever det norske systemet for godkjenning av utdanning som tungrodd, vanskelig og unødvendig strengt, og at dette fører til at verdifull kompetanse ikke tas i bruk. Flyktnings situasjonen gjør problemet større. Komiteen vil på denne bakgrunn be regjeringen gjennomgå systemet for godkjenning av utdanning fra andre land.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet har merket seg at det er betydelig skepsis blant arbeidslivets parter og andre aktører mot en mulig omorganisering av NOKUT. Det handler om å flytte NOKUTs enhet for godkjenning av utenlandsk utdanning til Felles administrativt tjenestesenter. Siden en stor del av NOKUTs arbeid hva gjelder godkjenning av utenlandsk kompetanse er rettet mot arbeids- og næringsliv, er det viktig at denne funksjonen ivaretas på best mulig måte.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der bevilgningen til NOKUT ble økt med 5 mill. kroner for å styrke deres saksbehandlingskapasitet.

Norsklektor på Island

Komiteen understreker viktigheten av å bevare de lange og nære kulturhistoriske båndene mellom Island og Norge og mener det er viktig at det norske språk blir representert ved språksenteret for alle verdens språk ved Islands universitet, som åpner i 2016. Komiteen ber om at SIU finner midler til å delfinansiere en norsklektor ved Islands universitet, forutsatt medfinansiering fra Islands side. Avtaler om lektorordning på Island skal kunne vare i fem år og vil være en særordning som avviker fra den øvrige konkurransen om disse midlene.

Kap. 281 Fellestiltak for universiteter og høyskoler

Det foreslås en bevilgning på kr 559 232 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen viser til at målet for midler bevilget under dette kapitlet er å bidra til å styrke kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i universitets- og høyskolesektoren. Det innebærer samordning av fellestiltak og prioriterte områder. Dette budsjettkapitlet omfatter blant annet bevilgninger til større utstyrsinnkjøp og vedlikehold, bevilgninger til Norges forskningsråd, tilskudd til internasjonale program, samt tilskudd til Universitets- og høyskolerådet (UHR).

Når det gjelder finansieringssystemet, viser komiteen til merknader under punkt 9 nedenfor.

Komiteen viser til at målet med bevilgningene til Norges forskningsråd på dette budsjettkapitlet er å styrke universiteter og høyskoler som innovasjonsaktører, gi mer og bedre forskning i høyskolene og i profesjonsfagene og fremme forskning ved universitetsmuseene.

Komiteen merker seg Universitets- og høyskolerådets mål om å fremme samordning mellom universiteter og høyskoler innenfor høyere utdanning, forskning, formidling og ressursforvaltning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil understreke at arbeid er den beste måten å integrere nye samfunnsborgere på. Flyktnings situasjonen vi nå opplever, gjør det enda viktigere å legge til rette for at flest mulig av dem som får opphold i landet, raskt kommer i arbeid. Flertallet vil i denne sammenhengen understreke betydningen av gode godkjenningsordninger for utenlandsk utdanning, slik at innvandrere som får opphold, får benyttet den kompetansen de allerede har på best mulig måte. I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2016 ble det foreslått å bevilge 20 mill. kroner, hvorav 13 mill. kroner på rammeområde 16 KUF, til ulike tiltak for at nyankomne flyktninger med høyere utdanning skal kunne bruke sin medbragte kompetanse til å komme raskt ut i arbeidslivet. NOKUT har ansvaret for å vurdere søknader om godkjenning av utdanning fra utlandet. For å unngå at NOKUT får kapasitetsproblemer med å håndtere søknader fra flyktninger som vil inn på arbeidsmarkedet, foreslås det i statsbudsjettet å styrke kapasiteten til NOKUT. Flertallet støtter dette. Videre viser flertallet til forslaget i statsbudsjettet om å bevilge 17 mill. kroner til oppretting av en ordning med sentral godkjenning av utenlandsk fagopplæring. Dette vil gjøre det mulig for mange arbeidstakere å få godkjent utenlandsk utdanning og dermed styrket sin tilknytning til det norske arbeidsmarkedet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har merket seg at NOKUT har mulighet til å bidra i den situasjonen vi har med tanke på kraftig økning i antall flyktninger. NOKUTs oppgave er blant annet å medvirke til at personer med utenlandsk utdanning kan bruke utdanningen sin i Norge. En god del av de som kommer som flyktninger, har fagutdanning eller en akademisk grad fra hjemlandet sitt. Det er viktig både for den enkelte og for samfunnet at hver og en raskt og effektivt blir satt i stand til å arbeide og skaffe egen inntekt. Å godkjenne utenlandsk utdanning raskt er et viktig tiltak

for å få flyktninger i arbeid og bruke den kompetansen de besitter. Med en godkjenning fra NOKUT står flyktningene sterkere i det norske arbeidsmarkedet.

Disse medlemmer vil understreke at det er særdeles viktig at arbeidet med å godkjenne utenlandsk utdanning kommer i gang så snart som praktisk mulig. At så mange som mulig av flyktningene kommer i meningsfull aktivitet, har stor effekt på om vi lykkes med det videre integreringsarbeidet. Om flyktningene kommer raskt i arbeid og kan bruke kompetansen de besitter, vil det være gunstig både for dem og for samfunnet. Med en godkjenning fra NOKUT står flyktningene sterkere i det norske arbeidsmarkedet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo å øke bevilgningene til NOKUT med 8 mill. kroner for å styrke deres saksbehandlingskapasitet og arbeid med veiledning til nyankomne flyktninger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti stiller seg bak ambisjonen om å innføre lærerutdanning på masternivå. Disse medlemmer viser til at NOKUT i et innspill til departementet (11. februar 2015) skriver at en full innføring av femårig lærerutdanning fra 2017 er problematisk, og at dette vil kreve tilføring av minst 230 nye stillinger ved institusjonene. Disse medlemmer fremholder også at NOKUT hevder at implementering som forutsetter reell heving av fagmiljøene, fordrer mer tid for flere av institusjonene, og at noen miljøer trolig er klare fra 2017, men at for de fleste institusjonenes del bør det utarbeides en god opptrappingsplan. Disse medlemmer er kritiske til at regjeringen i budsjettet ikke har fremlagt en slik plan for å heve fagmiljøenes kompetanse, og stiller spørsmål ved om regjeringen gjør tilstrekkelig for å sette fagmiljøene i stand til å håndtere en masterutdanning til studiestart 2017.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser videre til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo 100 nye rekrutteringsstillinger utover regjeringens forslag, for å styrke profesjonene og velferdsstatens yrker. Disse medlemmer er positive til at det i forliket kom inn ytterligere rekrutteringsstillinger, men mener det er en reell sjanse for at fagmiljøene ikke vil være klare for å møte økte faglige krav for å tilby lærerutdanning til alle lærerstudenter på masternivå. Disse medlemmer ber regjeringen komme med en plan for kompetansebehovet som skal til for å sikre en faglig

forsvarlig innføring av femårig lærerutdanning fra 2017.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser videre til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å redusere kap. 281 post 1 med 75 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Komiteens medlem fra Venstre understreker at en god lærerutdanning er avgjørende for å få mange kvalifiserte lærere inn i skoleverket og dermed sikre gode skoler i framtida. Dette medlem mener det er viktig at det settes av tilstrekkelig med midler til å etablere tilbudene om mastergradsnivå på grunnskolelærerutdanning, og å gjøre lærerutdanningsinstitusjonene klare til omleggingen. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble foreslått å bevilge ytterligere 25 mill. kroner til utvikling av lærerutdanningen.

Læremidler fagskoler

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket om å øke bevilgningene med 5 mill. kroner til læremidler på fagskoler. Flertallet er opptatt av at det norske samfunnet må anerkjenne fagskolenes viktige plass i utdanningssystemet, som leverandører av viktig kunnskapsbasert utdanning av fagarbeidere i flere fag. De maritime utdanningene har lenge hatt en vanskelig situasjon med hensyn til læremidler, og flertallet ber derfor om at læremiddelutvikling ved maritim utdanning prioriteres ved tildelingen av disse midlene.

Større utstyrskjøp og vedlikehold (post 45)

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil understreke at i tillegg til funksjonelle bygg, så er moderne utstyr nødvendig for å sikre kvaliteten i utdanningene som tilbys i universitets- og høyskolesektoren. Dette medlem mener at en kvalitativt god og relevant utdanning innebærer at studentene har mulighet til å bruke tilsvarende utstyr som det de vil møte når de kommer ut i arbeidslivet.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke bevilgningen til utstyr ved universitet og høyskoler med 25 mill. kroner utover regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Komiteens medlem fra Venstre vil understreke at institusjonene i UH-sektoren sliter med et stort etterslep når det gjelder vedlikehold og innkjøp av nytt vitenskapelig utstyr. Utskiftingstakten er økende, og også dette området må prioriteres for å

kunne satse på forskning og kunnskap. Det krever langsiktig opptrapping. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det på denne bakgrunn ble foreslått å styrke utstyrssatsingen over Forskningsrådets budsjett kap. 285 post 54 med ytterligere 50 mill. kroner.

Høgskolesenteret Kristiansund (post 70)

Komiteen viser til at Høgskolesenteret i Kristiansund har som formål å fasilitere og utvikle utdanningstilbud på høgsolenivå i Kristiansund og på Nordmøre. Høgskolesenteret spiller en viktig rolle for regionen, og i 2015 er det registrert 330 studenter. Senteret har i samarbeid med Høgskolen i Bergen bygget opp et verdifullt tilbud gjennom det desentraliserte ingeniørstudiet på undervannsteknologi.

Komiteen mener dette er et viktig tilbud.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket, hvor det er enighet om en bevilgning på 4 mill. kroner til Høgskolesenteret i Kristiansund.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 5 mill. kroner til Høgskolesenteret i Kristiansund.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å bevilge 4 mill. kroner til den desentraliserte ingeniøruddanningen i undervannsteknologi ved Høgskolesenteret i Kristiansund i regi av Høgskulen i Bergen.

8. Utdanningsstøtte

Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning

Det foreslås en bevilgning på kr 11 478 871 000 under dette kapitlet (eksklusiv post 90 som behandles av finanskomiteen), jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen minner om Statens lånekasse for utdannings samfunnsoppdrag om å gi alle mulighet til en utdanning uavhengig av kjønn, alder, geografiske forhold, funksjonsevne og sosial bakgrunn. Komiteen viser til at det i undervisningsåret 2014/2015 var omtrent 397 000 personer som mottok stipend og/eller lån fra Lånekassen. Hele ni av ti studenter i høyere utdanning mottar støtte fra Lånekassen ifølge levekårsundersøkelsen.

Komiteen merker seg også at departementet viderefører arbeidet med å legge bedre til rette for

utenlandsstudier. Flere studenter i ikke-engelskspråklige land er et godt virkemiddel for å styrke konkurransekraften til Norge i en globalisert verden. Bedre støtteordninger for språkkurs vil kunne føre til at flere studenter velger å ta utdanning i slike land, blant annet i Tyskland, som er en viktig samarbeidspartner for Norge.

Komiteen merker seg at departementet foreslår å justere tilleggsstipendordningen gjennom å endre kvalitetskriteriene som skal ligge til grunn for å velge ut hvilke læresteder som skal være med i ordningen. Komiteen vil påpeke at tilleggsstipendordningen gjør det mulig for særlig begavede studenter å velge dyre, særlig kvalitetstunge utdanninger i utlandet, uavhengig av studentens sosiale og økonomiske bakgrunn og status. Komiteen merker seg at departementet vil basere sine vurderinger på rangeringslistene Academic Ranking of World Universities (ARWU), som årlig blir publisert av Shanghai Ranking Consultancy, og The Times Higher Education World University Rankings, som årlig blir publisert av Times Higher Education, til å velge ut hvilke utdanningsinstitusjoner som skal være med i tilleggsstipendordningen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, er opptatt av internasjonal student- og forskermobilitet og viser til at 188 nordmenn i studieåret 2013/2014 var tatt opp på ph.d.-programmet i utlandet. Dette er en styrke både for den enkelte student og for Norge som kunnskaps-samfunn, som nyter godt av kompetansen som bringes tilbake. Flertallet ønsker at ph.d.-studenter i utlandet mottar deler av studiestøtten som stipend på linje med masterstudenter i utlandet, og foreslår at bevilgningen på kap. 2410 post 71 økes med 3,3 mill. kroner til dette formålet, mot en tilsvarende reduksjon under samme kapittel, fordelt med 3,234 mill. kroner på post 50 Avsetning til utdanningsstipend og 0,066 mill. kroner på post 72 Rentestøtte (jf. også Innst. 5 S (2015–2016)) fra finanskomiteen hva gjelder konsekvenser for post 90).

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at nivået på basisstøtten til studenter over mange år ikke har økt tilsvarende utviklingen av grunnbeløpet i folketrygden, hvilket innebærer at studentene har hatt en mye svakere utvikling enn den generelle velferdsutviklingen i Norge. Dette medlem er kjent med at SSBs undersøkelse av levekårene til studenter viser at for 94 pst. av studentmassen er studiestøtten fra Lånekassen en sekundærinntekt. Dette medlem mener det er problematisk at studiestøtten ikke på langt nær dekker studenters reelle utgifter. Det går ut over kvaliteten på norsk

høyere utdanning og innebærer at studenter ikke har mulighet til å studere på heltid.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke basisstøtten i Lånekassen opp til 1,2 G fra studieåret 2016/2017 gjennom å øke bevilgningen på post 50 med 129 mill. kroner utover regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å redusere kap. 2410 post 1 med 30 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

11 måneders studiestøtte

Komiteen vil understreke at forskning og høyere utdanning er avgjørende for den fremtidige verdiskapingen i Norge. Komiteen mener studentenes økonomi er avgjørende for muligheten til å studere på heltid, for hvor mange som gjennomfører, og for å rekruttere til fremtidens kunnskapssamfunn. Komiteen vil understreke at det er viktig med ordninger som gjør det mulig for flest mulig å studere, uavhengig av deres økonomiske og sosiale status. Komiteen har merket seg at en økning av studiestøtten til å omfatte elleve måneder gjennom mange år har vært et ønske fra studentene, og at dette har vært tatt opp i mange budsjettbehandlinger.

Komiteen vil påpeke at innføringen av elleve måneders studiestøtte vil gi studentene mulighet til å være heltidsstudenter også i juni, og at dette vil bidra til både mer effektivitet og bedre studiekvalitet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket, der det er enighet om følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2016 komme tilbake til Stortinget med et konkret opplegg for å innføre 11 måneders studiestøtte med start i 2017 og opptrapping mot 2020»

Flertallet ber i den forbindelse regjeringen komme med forslag til jevn og gradvis opptrapping frem mot 2020.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre elleve måneders studiestøtte i løpet av inneværende stortingsperiode.»

Disse medlemmer viser til at den rød-grønne regjeringen foreslo å innføre en utvidelse til elleve måneders studiestøtte fra studieåret 2014/2015 i Prop. 1 S (2013–2014). Imidlertid varslet den sittende regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014) at den ikke hadde til hensikt å innføre en slik utvidelse. Disse medlemmer konstaterer at det i budsjettavtalen for 2016 mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre legges opp til at regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2016 skal komme tilbake med et konkret opplegg for å innføre elleve måneders studiestøtte med start i 2017 og opptrapping mot 2020.

Disse medlemmer viser til at Stortingets flertall under behandlingen av budsjettet for 2014 ba regjeringen legge frem en plan for økning av studiestøtten og studiestøttens lengde, med mål om realisering av heltidsstudenten.

Disse medlemmer har ved flere anledninger etterlyst en slik plan fra regjeringen og imøteser derfor at regjeringen skal komme tilbake til Stortinget med et konkret opplegg for å innføre elleve måneders studiestøtte i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2016.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet gikk inn for å innføre en 11. måned med studiestøtte med virkning fra undervisningsåret 2016/2017.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å innføre elleve måneders studiestøtte fra studieåret 2016/2017.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble foreslått å innføre elleve måneders studiestøtte med full virkning fra undervisningsåret 2016/2017, hvilket ved ikrafttredelse ville betydd en økning på 10 pst. utover regjeringens forslag til støttenivå for 2016.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener kompetansekravene i framtidens arbeidsliv vil øke betydningen av en høyt utdannet befolkning. Studiefinansieringen må bygge på prinsippet om lik rett til utdanning, slik at alle har mulighet til å studere, uavhengig av foreldrenes lommebok. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det ble foreslått å innføre elleve måneders studiestøtte. Dette vil også være positivt for studiekvaliteten, fordi det øker studentenes mulighet til å bruke mer tid på studiene.

Videregående opplæring

Komiteen merker seg at reglene for å få grunnstipend har blitt strammet inn for skoleåret 2015/2016. Dette stipendet er forbeholdt elever fra familier med særlig svak økonomi. En prognose basert på saksbehandlingen så langt viser at om lag ni pst. av elevene vil få stipendet i 2015/2016.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener det er viktig at omleggingen av grunnstipendet ikke rammer de elever og familier som har et reelt behov for stipend, og ber derfor regjeringen gjøre en vurdering av om inntektsgrensene for elever og lærlinger er satt på riktig nivå.

Flertallet mener det var en riktig prioritering å legge om grunnstipendet i fjorårets statsbudsjett med det formål å sikre et større stipend til de elever som har et reelt behov for støtte, på bekostning av elever som ikke hadde behov for stipend. Flertallet viser til at før omleggingen mottok nesten 40 pst. av elevmassen i videregående skole dette stipendet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i statsbudsjettet for 2015 ble vedtatt en betydelig omlegging av grunnstipendet og i statsbudsjettet for 2016 foreslått kutt i midler til bostipendet for lærlinger i videregående opplæring. Flere enkeltteksempler tyder på at innstrammningene har gått ut over elever fra familier med svak økonomi. Dette samsvarer dårlig med den fremstillingen Stortinget ble gitt av endringen da den ble foreslått i statsbudsjettet for 2015. De endringene flere elever og familier nå opplever, synes ikke å være i overensstemmelse med det regjeringen selv har beskrevet. I budsjettproposisjonen for 2015 ble det vist til beregninger som anslo at andelen mottakere ville bli redusert fra 40 pst. til 12 pst. I proposisjonen for 2016 skriver regjeringen at en prognose basert på saksbehandlingen så langt viser at om lag åtte pst. av støttemottakerne vil få stipendet i 2015/2016.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i budsjettproposisjonen for 2016 foreslår en behovsprøving av bostipendet for de høyest lønnede lærlingene. Denne endringen har fått kritikk av blant annet arbeidslivets parter.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak der konsekvensene av omleggingene i utdanningsstøtten synliggjøres, og det vurderes om inntektsgrensene for elever og lærlinger for

å motta grunnstipend og bostipend er satt på riktig nivå.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Venstre og Senterpartiet mener det er behov for en gjennomgang for å få oversikt over de totale utgiftsbehovene til bøker og utstyr ved de ulike utdanningsprogrammene med sikte på å bringe stipendsatsene i samsvar med det reelle kostnadsnivået. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av om stipendsatsene for utstyr i videregående opplæring samsvarer med behovene for bøker og utstyr ved de enkelte utdanningsprogrammene.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener retten til gratis utdanning, slik den kommer til uttrykk i opplæringslova, bør være et grunnprinsipp i utdanningspolitikken. Fortsatt har elever på yrkesfaglige linjer store utgifter som er helt nødvendige for utdanningen deres, og som ikke dekkes av stipendordningen. Spesielt hardt rammes elevene ved bygg- og anleggsteknikkfag.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til behovsprøvingen av grunnstipend for elever i videregående opplæring som ble strammet inn i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for inneværende år.

Dette medlem er kjent med at innstrammningen har ført til at mange elever har mistet retten til grunnstipend, og at enkelte har fått problemer med å finansiere skolegangen som følge av regelendringen. Dette medlem mener innstrammningen utfordrer den overordnede tanken om at alle skal ha lik rett til utdanning, uavhengig av familiære forhold og økonomi.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke bevilgningen på post 70 med til sammen 303 mill. kroner, hvorav 282 mill. kroner til å reversere denne regelendringen.

Dette medlem reagerer kraftig på at regjeringen igjen vil gjøre det vanskelig for lærlinger å fullføre utdanningen. Regjeringens forslag om å behovsprøve bostipendet mot lærlinglønnen vil ramme lærlinger som er nødt til å bo på hybel for å kunne ta fagbrev. Dette vil spesielt ramme ungdom i distriktene.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått både å øke bevilgningen på post 70 med til sammen 303 mill. kroner, hvorav 21 mill. kroner til å reversere regjerin-

gens forslag om behovsprøving av botilskuddet mot lærlinglønn.

Komiteens medlem fra Venstre er positiv til at regjeringen i større grad vil ha behovsprøving av stipendene i videregående opplæring slik at de treffer de elevene som trenger det mest. Dette medlem mener dagens ordning med ikke-behovsprøvd stipend i videregående opplæring skal erstattes med et behovsprøvd stipend på inntil 750 kroner i måneden, og forutsetter at regjeringen i så fall ville fulgt med på konsekvensene av en slik behovsprøving. Dagens ordning slår særlig uheldig ut for elever på bygg- og anleggsteknikk, og dette medlem mener derfor samtidig at det ikke-behovsprøvede stipendet på bygg- og anleggsteknikk bør beholdes og økes med inntil 7 500 kroner årlig. Dette medlem viser til forslaget om ny ordning i Venstres alternative statsbudsjett.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der bevilgningene til utstyrstipend for yrkesfag ble økt med 107,9 mill. kroner. Ved å flytte de yrkesfaglige utdanningsprogrammene som i dag er lagt under laveste og mellomste stipendsats, opp til en høyere sats og øke høyeste utstyrstipendsats med 20 pst., til 4 292 kroner, vil til sammen 66 700 yrkesfagelever få en høyere sats enn hva de har i dag. Den største økningen skjer innen fagene Naturbruk, Bygg- og anleggsteknikk, Teknikk og industriell produksjon og Elektrofag.

Kvoteordningen og BRIKS

Komiteen viser til at regjeringen foreslår å fase ut kvoteordningen for utenlandsstudenter og erstatte ordningen med et nytt partnerskapsprogram mellom utdanningsinstitusjoner i Norge og landene i sør, og en ny strategi for høyere utdannings- og forskningssamarbeid med Brasil, Russland, India, Kina og Sør-Afrika (BRIKS) og Japan.

Komiteen støtter ambisjonen om å få til et mer forpliktende samarbeid enn det dagens kvoteordning representerer, men vil samtidig understreke at kvoteordningen har gjort det mulig for mange studenter fra utviklingsland å gjennomføre studier i Norge. Studentmobilitet er viktig for å bidra til kunnskaps- og kompetanseheving i studentenes hjemland. Komiteen forutsetter derfor at studentmobilitet må være et vesentlig aspekt ved de nye programmene, og at omleggingen helst bør innebære at minst like mange studenter fra utviklingsland får mulighet til å studere i Norge i fremtiden. Komiteen forutsetter videre at regjeringen vil legge til rette for at det er mulig å fullføre en hel grad i Norge.

Komiteen viser til at den aktuelle student må være innrullert ved et studiested i hjemlandet for å kunne komme til Norge på utveksling gjennom det nye partnerskapsprogrammet. Mange land i dagens kvoteordning har ikke tilstrekkelig kapasitet og kvalitet i egen høyere utdanning, og dette gjelder spesielt studier på masternivå. Dyktige studenter som tar en hel grad i ordinære program ved norske utdanningsinstitusjoner, bidrar ikke bare til internasjonalisering, men også til å styrke det faglige læringsmiljøet ved institusjonen.

Komiteen viser også til at bistandsaspektet er sentralt i kvoteordningen, og forutsetter at omleggingen ikke svekker satsingen på landene i sør til fordel for BRIKS-landene og Japan.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er spesielt kritiske til at Stortinget skal ta stilling til avvikling av kvoteordningen før regjeringen har lagt frem hvordan et alternativt partnerskapsprogram skal innrettes. Frem til dette er gjort, er disse medlemmers primære standpunkt at kvoteordningen bør videreføres og heller endres basert på DAMVAD-rapportens anbefalinger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil be regjeringen igangsette et arbeid med å etablere en egen strategi for hvordan Norge kan tiltrekke seg dyktige utenlandske gradsstudenter på masternivå.

9. Merknader om forskning og utvikling i statsbudsjettet

Forskning i statsbudsjettet som helhet er omtalt i budsjettproposisjonen for Kunnskapsdepartementet, del III kapittel 5 Oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2015–2024. Langtidsplanen ble behandlet i Stortinget 3. februar 2015, jf. Meld. St. 7 (2014–2015) og Innst. 137 S (2014–2015).

Under del III kapittel 12 i proposisjonen omtales endringer i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler. Dette ble varslet i forslaget til langtidsplan. I proposisjonen foreslås endringer i insentivene i den resultatbaserte delen av systemet, med budsjettvirkning fra og med statsbudsjettet for 2017.

Komiteen merker seg økningen i bevilgningene til forskning og høyere utdanning og understreker betydningen av slike investeringer for å sikre verdiskaping og velferd i fremtiden. Komiteen merker seg at regjeringen i budsjettet følger opp langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, der hoved-

målene for de offentlige investeringene er å styrke konkurransekraft og innovasjonsevne, møte store samfunnsutfordringer og utvikle fremragende kvalitet i forskning og høyere utdanning. Det er viktig for komiteen å understreke betydningen av å ha et langsiktig perspektiv med høy grad av forutsigbarhet når det gjelder investeringer i forskning og høyere utdanning.

Finansieringssystemet

Komiteen merker seg videre at regjeringen varsler noen endringer i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler med virkning fra 2017. Hovedtrekkene i finansieringssystemet videreføres samtidig som regjeringen foreslår noen endringer i insentivene i den resultatbaserte komponenten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti, mener det er uheldig at det nye finansieringssystemet blir behandlet som en del av statsbudsjettet. Denne type prinsipper for hvordan offentlige midler best mulig skal fordeles til universiteter og høyskoler, bør være gjenstand for en grundig behandling og bredere debatt enn regjeringen med dette legger opp til.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettproposisjonens omtale av endringer i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler. Hovedinnretningen i finansieringssystemet består med noen justeringer i enkelte kriterier. Dette flertallet merker seg at det foreslås å opprette en ny indikator for ferdigutdannede kandidater, som skal følge tilsvarende kategoriinndeling som for studiepoeng. Dette er et viktig forslag for å styrke institusjonenes arbeid med å få flere studenter til å fullføre studiene. Videre vil dette flertallet også vise til forslaget om å innføre en ny indikator for bidrags- og oppdragsfinansiert forskning. Dette vil stimulere til enda tettere samarbeid mellom institusjonene og arbeidsliv og næringsliv. Dette flertallet merker seg at regjeringen vurderer videre ekspertutvalgets forslag om utviklingsavtaler, og imøteser departementets oppfølging av dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti støtter departementets forslag om å beholde 6 kategorier for uttelling for avlagte studiepoeng.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til behandlingen av

Meld. St. 18 (2014–2015) Konsentrasjon for kvalitet, og at regjeringen i budsjettproposisjonen svarer på Stortingets merknader om finansieringssystemet på en tilfredsstillende måte. Videre viser disse medlemmer til at regjeringen med denne fremgangsmåten involverer Stortinget på en grundigere måte enn det som for eksempel var tilfellet da det nåværende finansieringssystemet ble innført i forslaget til statsbudsjett for 2002.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til det omfattende arbeidet som er gjort av ekspertgruppa som har sett på finansieringen av universiteter og høyskoler, og er kritisk til at regjeringen ikke går inn på eller begrunner godt hvorfor de lar flere av ekspertgruppas forslag ligge. Det gjelder blant annet inndelingen i ulike kostnadskategorier for de ulike utdanningene, hvor ekspertgruppa anbefalte en ny inndeling i fire kategorier. Dette har regjeringen latt ligge, uten å komme med en begrunnelse for dette i budsjettet. Disse medlemmer mener regjeringen bør komme tilbake til Stortinget med en vurdering av om dagens kostnadskategorier er hensiktsmessige, og foreslå eventuelle kategorijusteringer, i dialog med universitets- og høyskolesektoren og relevante fagorganisasjoner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser videre til ekspertgruppas forslag om å innføre utviklingsavtaler. Dette innføres ikke i budsjettet, men avvises heller ikke. Disse medlemmer mener at slike utviklingsavtaler bør gjennomføres, og dette arbeidet bør starte umiddelbart. Slike avtaler vil være et godt verktøy for å følge opp institusjonene på en mer strategisk og mindre detaljert måte enn i dag. Dessuten vil det supplere målstyringen som ligger i insentivene i finansieringssystemet for øvrig. Forhold som internasjonalisering, forskningsformidling, innovasjon, entreprenørskap og tett samarbeid med lokale og regionale utviklingsaktører (både private og offentlige) kan ikke alle uten videre legges inn i en insentivbasert finansieringsmodell. Like fullt er det tydelige forventninger samfunnet har til sektoren, på ulikt vis til de ulike institusjonene. Blant annet derfor vil slike utviklingsavtaler være gode verktøy.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti konstaterer at regjeringen ikke har svart på Stortingets vedtak om en gjennomgang av basisbevilgningen, som ble gjort i Stortingets behandling av Meld. St. 18 (2014–2015) Konsentrasjon for kvalitet – Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren. Disse medlemmer

savner en redegjørelse fra regjeringen på dette punktet. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om ulike rammebetingelser for universiteter og høyskoler, sett i lys av strukturendringene og Stortingets behandling av Meld. St. 18 (2014–2015) Konsentrasjon for kvalitet. Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er bekymret for at den samlede effekten av ulike insentiver bidrar til å svekke den frie forskning og den gode utdanning. Endringene i finansieringssystemet må ses i sammenheng med en stadig større avhengighet til ekstern finansiering i hele UH- og instituttsektoren. Disse medlemmer mener det i dette bildet ville være klokt å redusere insentivstyrken og øke basiskomponenten vesentlig fordi det først og fremst er gjennom disse midlene institusjonene kan bygge opp fagmiljø over tid, og som gir fagmiljøene handlingsrom til egne strategier. Økt ekstern finansiering vil videre kunne øke midlertidigheten i sektoren, som allerede er altfor høy.

Disse medlemmer er videre skeptisk til forslaget om innføring av en egen indikator for bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA). BOA kan svekke instituttsektoren og den hensiktsmessige arbeidsdelingen i sektoren, og videre favorisere institusjoner som har spesielt god tilgang til oppdragsfinansiering. Videre vil BOA føre til favorisering av samarbeid med kapitalsterke miljøer, og ikke frivillige organisasjoner, svake grupper som også må være en del av kunnskapssamfunnet. Disse medlemmer er også bekymret for virkningen av andre forslag til insentiver. Et eksempel her er forslag om kandidatindikator, som isolert sett kan virke positivt for å redusere virkningen av studiepoengindikatoren, men som kan svekke studentmobiliteten. Det er også et tankekors at disse insentiver, som vil ha effekt på studiekvaliteten, ikke ses i sammenheng med den varslede meldingen om studiekvalitet i 2017.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at dagens beregning av basisbevilgningen hviler på gamle og til dels utdaterte politiske prioriteringer. Når grunnbevilgningene til universiteter og høyskoler over lengre tid ikke oppleves som tilstrekkelige av institusjonene, vil dette kunne medføre at institusjonene vil få ytterligere vanskeligheter med å følge opp Kvalitetsreformen, at forskningsinnsatsen svekkes, og at både studenter og ansatte gis et dårligere tilbud. Når studenttallet i tillegg stiger og øvrige utgifter ikke kompenseres tilstrekkelig, sier det seg

selv at institusjonene fort vil komme i en varig skvis i forhold til pålagte oppgaver og finansieringen av disse.

Dette medlem vil påpeke at høyskolene til dels er betydelig mer kostnadseffektive produsenter av kandidater med arbeidslivsrettede profesjonsutdanninger for sine regioner enn universitetene. Blant annet produserer de sykepleiere og lærere til en lavere pris enn universitetene, men får ikke betalt for dette på samme måte. Mange skårer høyt på relevans og på deler av effektivitetsindikatorne og rekrutterer på en måte som bidrar til geografisk og sosial utjevning. Dette medlem mener det derfor er skuffende og oppsiktsvekkende at skjevhetene i finansieringssystemet foreslås videreført. Det vil innebære at institusjoner med lav basisbevilgning vil få et svakere strategisk handlingsrom og dårligere mulighet til å skåre optimalt på kvalitetsindikatorne enn institusjonene som av historiske årsaker er tildelt en høy basiskomponent. Dette burde regjeringen ha rettet opp i forbindelse med justeringen av finansieringssystemet. Isteden videreføres denne skjevheten, samtidig som en legger ytterligere vekt på resultatindikatorne, noe som etter dette medlems oppfatning vil forsterke skjevhetene i systemet.

Dette medlem vil understreke behovet for et gjennomsiktig finansieringssystem som fremmer likeverdige rammebetingelser og konkurransevilkår i universitets- og høyskolesektoren, og mener basiskomponenten i finansieringssystemet jevnlig bør analyseres basert på avklarte kostnadsbærere, slik som studenter, bygg/leie, nasjonale oppgaver og politiske føringer. Dette medlem mener finansieringssystemet skal være transparent og gi grunnlag for en mer effektiv ressursbruk i sektoren, samt sørge for et bedre grunnlag for Stortinget til å prioritere strategiske tildelinger i statsbudsjettet. Dette medlem mener basistildelingen fortsatt må være dynamisk i den forstand at politikerne årlig kan fatte budsjettvedtak om aktivitetsendringer og gjøre strategiske prioriteringer.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen jevnlig, og minst én gang i hver stortingsperiode, forelegge for Stortinget en grundig analyse av basiskomponenten i finansieringssystemet for universitets- og høyskolesektoren, basert på avklarte kostnadsbærere og strategiske føringer.»

Komiteens medlem fra Venstre viser til at det lenge har vært stor uro i sektoren rundt finansieringssystemet, og at dette i stor grad skyldes den historisk betingede skjevheten i basisfinansieringen mellom de såkalt nye universitetene, UiS, UiA og UiN, og de etablerte universitetene. Dette

medlem mener at regjeringen ikke i tilstrekkelig grad adresserer problemstillingen, og at det ikke skisseres noen langsiktig løsning på dette. Dette medlem viser videre til at denne problemstillingen vil bli ytterligere forsterket når Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) og Høgskolen i Sørøst-Norge får universitetsstatus, samtidig med at mange mindre høyskoler fusjonerer med etablerte universitet med relativt høy basisfinansiering.

Dette medlem viser til ekspertgrupperapporten «Finansiering for kvalitet, mangfold og samspill», til behandlingen av Meld. St. 18 (2014–2015) og til at regjeringen har valgt ikke å følge opp ekspertgruppens anbefalinger om å redusere antallet kategorier i studiepoengsindikatoren i finansieringssystemet ettersom en slik reduksjon vil føre til en større omfordeling mellom institusjonene enn det som er ønskelig.

Dette medlem slutter seg til denne vurderingen, men påpeker samtidig at det er gode grunner til å vurdere enkelte studieprogrammets plassering i de seks eksisterende kategoriene. Særlig vil dette medlem peke på ingeniøruddanningene, som er plassert i kategori E til tross for at de ifølge NIFU-rapport 52/2014 er blant de dyreste utdanningene å drive. Hensikten med indikatoren er å gi insentiv til tett oppfølging og økt gjennomføring, og dette er særdeles viktig for ingeniøruddannelsen i omstillingen til en grønnere økonomi. Dette medlem peker også på sosionomutdanningen i kategori F, som i likhet med barnevernspedagogutdanningen i kategori E utdanner til viktige og krevende profesjoner i barnevern, Nav, rus- og psykiske helsetjenester og andre institusjoner som er viktig for tidlig innsats. Dette medlem ber om at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en ny og helhetlig vurdering av kategori plassering ut fra studienes kostnadsnivå.

Private høyskoletilbud

Komiteen ser ut fra hensynet til likebehandling og forutsigbarhet behov for klare kriterier for innlemming av nye akkrediterte private høyskoletilbud i de statlige finansieringsordningene. Komiteen mener det er ønskelig med en gjennomgang av statlige tilskudd til private høyskoler, herunder en vurdering av kriteriene for innlemming av nye akkrediterte private høyskoletilbud i de statlige finansieringsordningene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, peker på implementeringen av revidert finansieringssystem som en egnet anledning for dette.

Flertallet vil fremheve at private høyskoler spiller en viktig rolle i utdanningssystemet, og imøteser regjeringens oppfølging av den såkalte Andreassen-gruppens rapport.

Flertallet registrerer at det de senere år har vært en betydelig utvikling i sektoren generelt når det gjelder akkrediteringer, og særlig blant de private institusjonene i form av økt institusjonelt mangfold. Flertallet viser til at Musikkteaterhøgskolen i Oslo siden den i 2012 ble akkreditert som høgskole, har søkt om statlig finansiering, men uten å komme inn i ordningen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at regjeringen viser manglende vilje til å mene noe om private høyskoler og hva slags plass og rolle de skal ha innen høyere utdanning. Disse medlemmer etterlyser en politisk diskusjon og savner at regjeringen tar et tydelig standpunkt om eierskap og offentlig finansiering av private høyskoler. Disse medlemmer mener det bør gjennomføres en kategoriinndeling blant de private høyskolene og i den sammenheng også vurderes en differensiering i finansieringen.

Disse medlemmer viser til de siste årenes utvikling hos de private høyskolene og mener det trengs en tydeligere politikk når det gjelder disse. Hva slags rolle disse skolene bør ha, og hvordan de skal finansieres og hvilke oppgaver de har, burde vært sett i sammenheng. Disse medlemmer mener dette arbeidet burde vært gjort som en del av fornyingen av finansieringssystemet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i implementeringen av revidert finansieringssystem for universiteter og høyskoler og i oppfølgingen av den såkalte Andreassen-gruppens rapport foreta en gjennomgang av de statlige tilskuddene til private høyskoler.»

10. Forskning under Kunnskapsdepartementet

Programkategori 7.70 Forskning under Kunnskapsdepartementet omfatter bevilgninger til forskning gjennom Norges forskningsråd og til internasjonalt samarbeid, forskningsinstitutter og andre tiltak, de nasjonale forskningsetiske komiteene, samt meteorologiformål.

Kap. 283 Meteorologiformål

Det foreslås en bevilgning på kr 433 801 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen er opptatt av at Norge har en god meteorologisk tjeneste av høy internasjonal kvalitet som inkluderer overvåkning og varsling av vær, varsling av ekstremvær, farlige utslipp til luft og hav, samt overvåkning av klimaendringer. Komiteen vil understreke betydningen av det gode forsknings- og utviklingsarbeidet instituttet gjør innen varsling av ekstremvær og klimaendringer. Komiteen er tilfreds med at værvarslingen stadig blir bedre, og at varslingene når stadig flere gjennom god bruk av ulike kommunikasjonsplattformer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, stiller seg positive til økningen i bevilgningen til Meteorologisk institutt for å bygge ferdig værradaren på Hafjell, men viser til budsjettavtalen, som innebærer forslag om å redusere kap. 283 Meteorologiformål, post 50 med 5 mill. kroner knyttet til dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at samarbeidspartiene i avtalen om budsjettforlik har foreslått å kutte 5 mill. kroner i bevilgningen til ny værradar på Hafjell. Disse medlemmer vil påpeke at det ikke er gjort rede for konsekvensene av kuttet.

Kap. 284 De nasjonale forskningsetiske komiteene

Det foreslås en bevilgning på kr 17 007 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen mener norsk forskning skal holde høye etiske standarder. Solid forskningsetikk er avgjørende for at forskningen som helhet har tillit. I en tid da forskningsintensiteten og teknologiutviklingen øker kraftig, blir det nasjonale arbeidet med forskningsetikk stadig viktigere. De nasjonale forskningsetiske komiteene har en viktig rolle i dette arbeidet. Disse komiteene skal, med utgangspunkt i normer og tradisjoner i vårt samfunn, vurdere, opplyse og rådgi i forskningsetikk innenfor alle fagområder. Oppgavene er fastsatt i forskningsetikkloven, hvor komiteenes faglige uavhengighet slås fast.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at disse komiteenes budsjetter ikke har blitt økt de senere år, samtidig som omfanget av forskning øker. Denne uheldige utviklingen har blitt bemerket av komiteen tidligere uten at regjeringen har respondert. Disse medlemmer ber regjeringen derfor komme tilbake i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett med tiltak

hvor målet er å styrke det samlede forskningsetiske arbeidet nasjonalt.

Kap. 285 Norges forskningsråd

Det foreslås en bevilgning på kr 3 609 971 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen mener Norges forskningsråd har en viktig rolle i arbeidet med å sikre høy kvalitet og relevans for norsk forskning. Rådet har flere oppgaver og roller. Det administrerer konkurransen om forskningsmidlene, er en viktig rådgiver for regjeringen og promoterer forskning i inn- og utland. Oppgaven er både av strategisk og operativ art og gjør Norges forskningsråd til en svært sentral aktør i norsk forskning.

Komiteen viser for øvrig til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, er opptatt av å styrke forskningen i Norge og mener det er positivt at de statlige bevilgningene til forskning og utvikling for 2016 ligger an til å nå 1 pst. av bruttonasjonalproduktet.

Flertallet understreker at det er en god vekst i FoU-budsjettet, en samlet realvekst på mer enn 4 pst. etter budsjettforliket. Om lag 1/3 av den samlede veksten kommer som økte bevilgninger til Norges forskningsråd. Flertallet trekker spesielt frem den økte støtten på 50 mill. kroner til fri prosjektstøtte (FRIPRO), som bidrar til en konsentrasjon av forskningsmidler til de beste forskningsmiljøene. I tillegg har Forskningsrådet, universitetene og instituttene forpliktet seg til å matche en økt bevilgning til FRIPRO fra regjeringen med en tilsvarende sum av egne midler, slik at FRIPRO styrkes med totalt 100 mill. kroner. Videre mener flertallet det er positivt at stimuleringsstøtten til norsk deltakelse i EUs forskningssamarbeid Horisont 2020 økes med 131,3 mill. kroner. Flertallet fremhever at det er en realøkning på 25 mill. kroner til forskningsutstyr og databaser. Flertallet merker seg at regjeringen også følger opp alle de seks tematiske prioriteringene i langtidsplanen. Hovedprioriteringene i budsjettet for 2016 er satsingsområdene hav, et innovativt og omstillingsdyktig næringsliv og verdensledende fagmiljøer.

Flertallet vil understreke prioriteringen av næringsrettet FoU i årets budsjett. Både SkatteFUNN, Brukerstyrt Innovasjonsarena (BIA) og Forny2020 får økninger i sine bevilgninger for å styrke etablerte og nye bedrifters evne til å satse på forskning i egen regi. Programmet for kommersialisering av

forskningsresultater (FORNY2020) styrkes med 90 mill. kroner og BIA med 100 mill. kroner. Videre er det foreslått 40 mill. kroner gjennom Forskningsrådet til muliggjørende teknologier. Flertallet vil peke på at også bevilgningene til forskningsprogrammer som har en bred samfunnsmessig betydning, styrkes i årets budsjett.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener Norges forskningsråd har en nøkkelrolle i norsk forskningspolitikk.

Disse medlemmer konstaterer at regjeringen når målet om at 1 pst. av BNP skal brukes på forskning. Delvis skyldes det noe økte bevilgninger, og delvis skyldes det lavere BNP-vekst for Norge. Hovedtyngden av satsingen ligger på næringslivs- og teknologisatsing, og det er igjen Kunnskapsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Olje- og energidepartementet som får økte forskningsbevilgninger, i tillegg til helseforetakene under Helsedepartementet. I alle andre departementer er det null vekst eller realnedgang.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av at det satses på forskning på alle fagfelt. De ulike departementene har ansvar for å sikre et godt kunnskapsgrunnlag innen sine sektorer, og det er viktig at hvert enkelt departement tar det sektoransvaret som påligger dem, også når det gjelder forskning. Forskning bør følge de store pengestrømmene, nettopp for å sikre at vi bruker ressursene på en god måte. Da er det bekymringsfullt at det ikke bevilges mer til eksempelvis samferdsels- eller justisfeltet enn det faktisk gjør.

Disse medlemmer er dessuten opptatt av at kvalitet og kunnskap skal gjennomsyre satsingen knyttet til velferdsstatens utfordringer som vil komme på grunn av endret demografi. Det er behov for mer forskning og innovasjon innen velferdsfeltet. Forskningsrådet burde hatt et eget forskningsprogram for profesjonsforskning, særlig knyttet til sykepleie, lærerutdanning, barnevernsutdanning og andre fag i offentlig velferdsproduksjon.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å opprette et slikt forskningsprogram og å bevilge 65 mill. kroner til det.

Disse medlemmer merker seg at samarbeidspartiene i avtalen om budsjettforlik har foreslått å kutte 2 mill. kroner i bevilgningen til stimuleringsmidler for Horisont 2020. Disse medlemmer vil påpeke at det ikke er gjort rede for konsekvensene av kuttet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har merket seg at forskningsmiljøene selv opplever at FRIPRO fungerer godt, noe som også understøttes av evaluering av ordningen, som viser at ordningen er et godt virkemiddel for å fremme forskning av høy vitenskapelig kvalitet, uavhengig av fagområde. Disse medlemmer er kjent med at antallet søknader til fri prosjektstøtte hvert år overstiger den budsjetterte rammen til tross for at bevilgningen til FRIPRO har økt betydelig over flere budsjetter, både under den rødgrønne regjeringen og under den nåværende regjering.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke tilskuddet til FRIPRO med 30 mill. kroner utover regjeringens budsjettforslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Dette medlem viser videre til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å redusere det statlige bidraget til gaveforsterkningsordningen over kap. 285 post 52 med 40 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Komiteens medlem fra Venstre er opptatt av å styrke forskningen i Norge betydelig og mener det er positivt at de statlige bevilgningene til forskning og utvikling for 2016 ligger an til å nå 1 pst. av bruttonasjonalproduktet. Dette medlem viser til at det er en betydelig mengde søknader til Fri prosjektstøtte (FRIPRO) under Norges forskningsråd, og til evalueringen av FRIPRO fra 2012, der det kom tydelig frem at ordningen er et godt virkemiddel for å fremme forskning av høy vitenskapelig kvalitet, uavhengig av fagområde. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble foreslått å øke bevilgningen med 100 mill. kroner til Fri prosjektstøtte, og mener dette ville skapt et større handlingsrom for innovasjon når potten med frie midler skal fordeles.

Dette medlem vil bemerke at selv om de samlede statlige bevilgningene til forskning og Kunnskapsdepartementets andel av dette er høye, er det grunn til å be regjeringen heve forskningsinnsatsen i flere av departementene. I 2016 merker Klima- og miljødepartementet, Samferdselsdepartementet og Justisdepartementet seg ut med en mindre offensiv satsing, og dette er alvorlig ettersom særlig de to første departementene er viktige for målsettingen om et grønt skifte.

Dette medlem mener at ordningen med Senter for fremragende forskning (SFF) har fungert godt og har bidratt vesentlig til å styrke kvaliteten og innsatsen på viktige forskningsområder der det er gode

fagmiljøer. Dette medlem mener mange av miljøene som i dag er slike sentre, kan bli kvalifiserte til å kunne delta i ordningen med rekruttering av internasjonale toppforskere. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det på denne bakgrunn ble foreslått å bevilge 25 mill. kroner mer til sentre for fremragende forskning.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er opptatt av at prioriteringene på alle relevante samfunnsområder må bidra til det grønne skiftet. Både klimakrisen og den vanskelige situasjonen i norsk økonomi gjør det helt nødvendig med en omfattende omstilling av det norske samfunnet. I løpet av kort tid må Norge bli et nullutslipps-samfunn, og nye varige arbeidsplasser må skapes i næringer med lave utslipp. Vi vet ikke nøyaktig hvor disse arbeidsplassene vil skapes, men det vil ikke være i oljenæringen. Grønn omstilling krever lavere oljeinvesteringer. Dette medlem mener det er en alvorlig feilprioritering å øke den øremerkede støtten til petroleumsforskning med rundt 100 mill. kroner, slik regjeringen foreslår. Økningen er en av de største kunnskapssatsingene i budsjettet og vil direkte motarbeide det grønne skiftet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, der hele den øremerkede støtten til petroleumsforskning over Olje- og Energidepartementets budsjett, i alt 396,3 mill. kroner, ble flyttet til Kunnskapsdepartementets budsjett: 96,3 mill. kroner til FRIPRO, 150 mill. kroner til grunnforskning gjennom Norges forskningsråd og 150 mill. kroner til Forskningsrådets strategiske satsinger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket av 23. november 2015, der bevilgningene til forskning på klima, miljø og miljøvennlig energi økes med 20 mill. kroner. Flertallet viser til at de globale klimautfordringene er store, og krever økt forskningsinnsats. Etter flertallets mening trenger vi mer forskning både på klimaendringer, virkningene av disse og tiltak for å redusere endringene og virkningene. Flertallet er fornøyd med at regjeringen har løftet frem klima, miljø og miljøvennlig energi som en av de seks langsiktige prioriteringene i Meld. St. 7 (2014–2015). Flertallet vil framheve Forskningsrådets ENERGIX-program og Miljø2015-program som særlig relevante i denne sammenheng.

Flertallet viser til budsjettforliket av 23. november 2015, der stimuleringsstøtten til norsk deltakelse i EUs forskningssamarbeid Horisont 2020 reduseres med 2 mill. kroner.

Flertallet viser videre til omtalen under kap. 227 post 77 og foreslår å redusere bevilgningen på kap. 285 post 53 med 1,7 mill. kroner mot en tilsvarende økning på kap. 227 post 77.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å redusere bevilgningen til Forskningsrådets strategiske satsinger med 7,8 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å omprioritere 75 mill. kroner fra kap. 285 post 53 og i stedet bruke disse midlene på å styrke FRIPRO-ordningen, regionale forskningsfond og basisbevilgningen til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det ble foreslått å bevilge 100 mill. kroner til en forsterket forskningssatsing på klima, miljø og miljøvennlig energi, og ytterligere 5 mill. kroner til Institutt for strategisk klima- og energiforskning, Bjerknessenteret.

Kap. 287 Forskningsinstitutter og andre tiltak

Det foreslås en bevilgning på kr 518 625 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen mener forskningsinstituttene har en viktig rolle, og deres bidrag er viktig hva gjelder innovasjon, fornying og forskning til nytte for mange sektorer og samfunnsområder. Instituttene representerer en stor variasjon i saksfelt og størrelse. Instituttene er svært viktige deltagere i EUs forskningsprogram.

Komiteen viser for øvrig til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen foreslår å sette av 10 mill. kroner i strukturmidler for 2016 til en ordning hvor forskningsinstituttene kan søke om midler til fusjoner og tettere samarbeid med andre institusjoner. Flertallet mener at disse midlene også må kunne tildeles institutter som har vært tidlig ute og vedtatt fusjon allerede i 2015, og vil be regjeringen sikre dette i arbeidet med tildelingen.

Komiteens medlem fra Venstre viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett, hvor bevilgningen ble foreslått økt med 1,7 mill. kroner knyttet til opprettelsen av Uni Research Polytec i

2015 gjennom fusjon mellom Polytec og Uni Research.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet reagerer på at regjeringen velger å inkludere forskningsinstituttene i avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen ved å redusere bevilgningene med 0,6 pst. tilsvarende statlige virksomheter. Disse medlemmer vil understreke at forskningsinstituttene ikke er statlige virksomheter, men selvstendige, ikke-statlige. Kutt i deres virksomhet vil ikke bidra til effektivisering og avbyråkratisering i statlige virksomheter.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet, for ikke å redusere forskningsaktiviteten ved disse instituttene, samt for å bidra til likebehandling med andre forskningsinstitusjoner, har foreslått i partiets alternative budsjettforslag å øke bevilgningen under post 57 med 16 mill. kroner utover regjeringens budsjettforslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Regionale forskningsfond

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke bevilgningen til de øvrige fem regionale forskningsfondene som regjeringen ikke har tilgodesett med ekstra midler i 2016 i samband med omstillingsbehovet i nærings- og arbeidslivet. I Senterpartiets alternative budsjettforslag ble det foreslått å øke bevilgningen til disse med 5 mill. kroner hver, til sammen en økning på 25 mill. kroner utover regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak

Det foreslås en bevilgning på kr 2 695 158 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen mener det er svært viktig å tilrettelegge for at norske utdannings- og forskningsmiljøer kan delta aktivt i internasjonalt samarbeid.

11. Forskning under Nærings- og fiskeridepartementet

Under programkategorien 17.20 Forskning og innovasjon behandles i denne innstillingen Nærings- og fiskeridepartementets tilskudd gjennom Norges forskningsråd, herunder bl.a. tilskudd til marin forskning, samt kapitlene for Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy og NIFES.

Øvrige kapitler under programkategorien behandles av næringskomiteen i Innst. 8 S (2015–

2016). SkatteFUNN-ordningen behandles av finanskomiteen i Innst. 3 S (2015–2016).

Kap. 920 Norges forskningsråd

Det foreslås en bevilgning på kr 2 259 893 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen merker seg økningen i de næringsrettede virkemidlene i Norges forskningsråd og at deler av styrkingen er en del av en særskilt tiltakspakke for økt sysselsetting. Formålet med styrkingen er å legge til rette for økt verdiskaping i næringslivet, omstilling i norsk økonomi og et mer diversifisert næringsliv.

Komiteen understreker at investeringer i forskning og utvikling (FoU) er avgjørende for å sikre norsk næringsliv. Komiteen understreker betydningen av å stimulere hele bredden av næringslivet til å forske mer og mener det er viktig å prioritere tiltak som gjør at forskningen kan omsettes til næringsutvikling og verdiskaping.

Komiteen mener norsk næringsliv har store muligheter for å lykkes, også i en situasjon hvor petroleumssektorens aktiviteter blir mindre. Å lykkes med forskning, utvikling og innovasjon er avgjørende.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, mener forskning og innovasjon i større grad må kobles sammen, og næringsutvikling bør være et uttalt mål hos flere forskere.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til den sterke veksten til næringsrettet FoU under prioriteringene innovativt og omstillingsdyktig næringsliv, hav og muliggjørende teknologier. Dette flertallet vil trekke frem betydningen av at Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) styrkes med 100 mill. kroner, der 50 mill. kroner er en del av en ettårig tiltakspakke for å bidra til økt sysselsetting og omstilling. I bevilgningen ligger det også en føring om å bruke Idélab-konseptet, som er et tiltak for å fremme innovasjon gjennom å legge til rette for nye ideer og teknologi- og kompetanseføring mellom ulike sektorer for å få opp de virkelig banebrytende og spenstige prosjektene. SkatteFUNN-ordningen styrkes ved at beløpsgrensene heves til 20 mill. kroner på egenutført forskning og 40 mill. på innkjøpt forskning.

Dette flertallet mener det er positivt at regjeringen prioriterer å få frem enda flere gründere og nye suksessbedrifter gjennom å styrke FORNY 2020 (program for forskningsbasert nyskaping) med totalt

90 mill. kroner, hvorav 15 mill. kroner over Kunnskapsdepartementets budsjett. Av den totale satsingen er 50 mill. kroner en del av den ettårige tiltakspakken som skal bidra til økt sysselsetting og omstilling. Dette flertallet merker seg at det øremerkes 25 mill. kroner for å fremme studententreprenørskap og motivere studenter og stipendiater til å bli gründere.

Dette flertallet vil også trekke frem viktigheten av å styrke bevilgningen til muliggjørende teknologier med 10 mill. kroner under Nærings- og fiskeridepartementet, som kommer i tillegg til en økning på 30 mill. kroner til samme formål over Kunnskapsdepartementets budsjett.

Dette flertallet vil også peke på betydningen av at marin forskning gjennom Forskningsrådet er styrket med 15 mill. kroner. Forskning er viktig for å legge grunnlaget for videre vekst i de marine næringene.

Dette flertallet viser til budsjettforliket av 23. november 2015 om å øke bevilgningene til næringsrettet forskning ytterligere med 40 mill. kroner. Dette flertallet vil fremheve at dette støtter opp under budsjettets profil om arbeid, aktivitet og omstilling.

Komiteens medlem fra Venstre er opptatt av å styrke forskningen i næringslivet. Dette medlem viser til at det på denne bakgrunn i Venstres alternative statsbudsjett ble foreslått å styrke den næringsrettede forskningen med 75 mill. kroner, som kommer i tillegg til satsing på spesifikke programmer. Dette medlem vil bidra til økt innovasjon og miljøvennlig verdiskaping i maritim sektor og viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det på denne bakgrunn ble foreslått å styrke bevilgningen til Maroff-programmet med 10 mill. kroner. Dette medlem er opptatt av at Maroff-programmet skal bidra til en omstilling av norsk næringsliv og redusere todelingen i norsk økonomi. Dette medlem er også opptatt av å støtte opp om forsknings- og utviklingsprosjekter i næringslivet og påpeker at Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) fungerer slik at offentlige midler stimulerer det private næringslivet til økt forskning innenfor egne prioriterte temaer. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det på denne bakgrunn ble foreslått å styrke bevilgningen til BIA med 50 mill. kroner.

Dette medlem vil øke muligheten til forskning, videreutdanning og utviklingsprosjekter i næringslivet. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det på denne bakgrunn ble foreslått å etablere 50 nye nærings-PhD fra høsten 2016, og følgelig å bevilge 9,7 mill. kroner til det formålet.

Kap. 925 Havforskningsinstituttet

Det foreslås en bevilgning på kr 825 887 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen viser til at havforskning er ett av de prioriterte fagområdene i Meld. St. 7 (2014–2015), og at Stortinget har stilt seg bak dette. Det er nødvendig å styrke bestandsforskningen i havet. Komiteen vil peke på mulighetene til å fremskaffe mer kunnskap om krill og marin biomasse gjennom et mulig forskningstokt i Sørishavet og Sør-Atlanteren. Dette kan bidra til å styrke næringsutvikling og eksport.

Komiteen viser for øvrig til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket, der det var enighet om å bevilge 10 mill. kroner til bestandsforskning.

Flertallet viser videre til at det i budsjettforliket var enighet om å øke bevilgningene til forskning på miljøeffektene av lakselus med 10 mill. kroner. Flertallet påpeker viktigheten av å styrke overvåkingen av lakselus på vill laksefisk og likedan styrke nystartede nasjonale overvåkningsprogram for rømt oppdrettslaks. Slik forskning er viktig for bedre havmiljø og viltlevende laksefisk, samtidig som den bidrar til å realisere utviklings- og vekstpotensialet i sjømatnæringen.

Flertallet viser til behandling av Meld. St. 16 (2014–2015), jf. Innst. 361 S (2014–2015), der en enstemmig næringskomité uttaler bl.a. følgende:

«Komiteen mener de er flere miljøer med god kunnskap om lakselus som bør inkluderes i arbeidet med ferdigstilling og forvaltning av luseovervåkningsmodellen. Ulike kompetansemiljøer har ulik kunnskap om lakselus og påvirkning på ville bestander og på oppdrettsfisken som er viktig å ha med i det videre arbeidet.»

Videre fra innstillingen:

«Det har i høringene vært fremmet kritikk mot at man gir Havforskningsinstituttet monopol på utarbeidelse og forvaltning av dette programmet. Komiteen påpeker også at bildet kompliseres av at Havforskningsinstituttet både opptrer som forvalter og forsker i denne sammenhengen. Komiteen påpeker at når kravspesifikasjonene for overvåkningsprogrammet er klare, finnes det flere kompetente fagmiljøer, både offentlige og private, som er i stand til å delta i utarbeidelsen av en slik modell og overvåking av områdene.»

Flertallet støtter dette og forventer at Havforskningsinstituttet benytter kompetente fagmiljøer, både offentlige og private.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil påpeke viktigheten av at kunnskapen om våre havområder og økosystemer er god, og at det trengs økt forskning og kunnskap om særlig bestandssituasjonen. Disse medlemmer viser til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo å øke bevilgningen til Havforskningsinstituttet med 30 mill. kroner ut over Prop. 1 S (2015–2016).

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det ble foreslått å øke post 22 med 25 mill. kroner. Dette for å gi rom for bedre kontroll med oppdrettsnæringen, styrket bestandsforskning og forberedelse til forskningstokt for krill i 2017.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det ble foreslått å styrke bevilgningene til Havforskningsinstituttet med til sammen 70 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til det stadig økende problemet med lakselus og rømming i norsk oppdrett. Norsk havbruksnæring blir en stadig viktigere næring for Norge, men det er avgjørende at veksten i næringen ikke fører til store tap for øvrig marint miljø og næringer. Forskning og utvikling som bidrar til bærekraftig reduksjon av lus og rømming, er derfor svært viktig. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der det ble satt av 15 mill. kroner til Havforskningsinstituttet øremerket forskning og tiltak mot lus og rømming.

Norwegian Blue Forest Network

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket, der det er enighet om å bevilge 800 000 kroner til Norwegian Blue Forest Network. Nettverket er et samarbeid mellom Havforskningsinstituttet, GRID Arendal og NIVA og arbeider for å bevare og styrke kunnskapen om blå skog som mangrove, tare, havsenger og saltmarsker. Flertallet peker på at dette er en viktig del av satsingen på klima, miljø og miljøvennlig energi.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det ble foreslått å gi 3 mill. kroner i tilskudd til dette nettverket.

Kap. 926 Forskningsfartøy

Det foreslås en bevilgning på kr 341 088 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Kap. 927 NIFES

Det foreslås en bevilgning på kr 156 735 000 under kapitlet for Norsk institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES), jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Kap. 928 Annen marin forskning og utvikling

Det foreslås en bevilgning på kr 156 150 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

12. Forskning under Landbruks- og matdepartementet

Programkategori 15.20 Forskning og innovasjon omfatter Landbruks- og matdepartementets bevilgninger til forskningsprogrammer, vesentlig via Norges forskningsråd, samt basisbevilgninger til forskningsinstitutter.

Kap. 1137 Forskning og innovasjon

Det foreslås en bevilgning på kr 448 500 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen viser til omtalen av dette kapitlet i proposisjonen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil vise til at Norge er et land med en liten og åpen økonomi der våre viktigste næringer er basert på eksport og er sterkt konkurranseutsatte. Det høye norske kostnadsnivået fordrer at vi kompenserer med stadig produktutvikling og innovasjon.

Flertallet mener derfor det er svært positivt at de statlige bevilgningene til forskning og utvikling for 2016 ligger an til å nå 1 pst. av bruttonasjonalproduktet. Flertallet understreker at det er en god vekst i FoU-budsjettet, som har en samlet realvekst på mer enn 4 pst. etter budsjettforliket.

Flertallet merker seg at alle de seks tematiske prioriteringene i langtidsplanen følges opp i budsjettforliket. Hovedprioriteringene i budsjettet for 2016 er satsingsområdene hav, et innovativt og omstillingsdyktig næringsliv og verdensledende fagmiljøer. Flertallet vil understreke prioriteringen av næ-

ringsrettet FoU i årets budsjett. Både SkatteFUNN, Brukerstyrt Innovasjonsarena (BIA) og Forny2020 får økninger i sine bevilgninger for å styrke etablerte og nye bedrifters evne til å satse på forskning i egen regi. Programmet for kommersialisering av forskningsresultater (FORNY2020) styrkes med 90 mill. kroner og BIA med 100 mill. kroner.

Flertallet vil videre vise til at det blant annet bevilges 3 mill. kroner til Vitenparken på Campus Ås og 8 mill. kroner til nybygget til SEARCH ved NMBU Høyland, Rogaland, jf. kap. 260.

Flertallet vil peke på at også bevilgningene til forskningsprogrammer som har en bred samfunnsmessig betydning, styrkes i årets budsjett.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Venstre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener bioøkonomi er en av flere viktige framtidsnæringer hvor Norge har gode forutsetninger for å lykkes. Da trengs det mer forskning og utvikling innenfor landbruk og skogbruk.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2015–2016) Tillegg 1 foreslår å redusere basisbevilgningene til landbruksforskning, både gjennom Norges forskningsråd og i forskningsinstituttene, med til sammen 10,5 mill. kroner. Disse medlemmer finner det paradoksalt at en regjering som hevder å ville øke forskningsinnsatsen, på denne måten går inn for å redusere forskningsaktiviteten innen landbruks- og matsektoren. Disse medlemmer mener det er motstridende at regjeringen på den ene siden uttaler at landbrukssektoren må utvikles, samtidig som den i budsjettforslaget legger opp til at dette skal skje på et ikke-kunnskapsbasert grunnlag. Disse medlemmer mener det derfor er inkonsekvent at regjeringen på denne måten foreslår en svekkelse av innovasjonskraften i sektoren.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, hvor Arbeiderpartiet foreslo å øke basisbevilgning til primærinstituttene med 2,5 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet vil øke norsk matproduksjon og satse mer på landbruk. Dette medlem viser i den forbindelse til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der det ble foreslått en kraftfull styrking av tiltak i hele verdikjeden fra mat til bord, herunder blant annet 7,5 mill. kroner til økt tilskudd til opplæringstiltak i skolen på kap. 1112, en økning på 5 mill. kroner til NORSØK, 100 mill. kroner til

forskning på mat og skog, samt grønn omlegging av norsk økonomi til Nibio på kap. 1136, en økning på til sammen 10 mill. kroner til Norges forskningsråd på kap. 1137 og 50 mill. kroner til trebasert innovasjonsprogram på kap. 1149. Økt kunnskap er en forutsetning for økt matproduksjon, og i Senterpartiets alternative budsjettforslag er det derfor foreslått å reversere regjeringens foreslåtte kutt til forskningsaktivitet under Landbruks- og matdepartementet.

13. Merknader til kapitler under Kulturdepartementet

Under Kulturdepartementet behandles i denne innstillingen programkategori 08.40, som nå har fått nytt navn: Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn.

Øvrige kapitler behandles av familie- og kulturkomiteen i Innst. 14 S (2015–2016).

14. Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn

Under programkategori 08.40 behandles statens bevilgninger til Den norske kirke, herunder tilskudd til tiltak innen kirkebygg- og gravplassforvaltningen, og til andre tros- og livssynssamfunn.

Kap. 340 Den norske kirke

Det foreslås en bevilgning på kr 1 878 369 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen ser positivt på at regjeringen gjennomfører en politikk i tråd med det inngåtte kirkeforliket. Historisk og kulturelt står Den norske kirke i en særstilling, og kristen tro og tradisjoner har gjennom tusen år vært med på å prege norsk kultur og samfunnsliv. Tro, religion og livssyn spiller en viktig rolle i det norske samfunnet, både for fellesskapet og for enkeltmennesker. Tros- og livssynsfrihet er en ukrenkelig menneskerett og en grunnleggende demokratisk verdi. Komiteen viser til at Den norske kirke skal opprettholdes som en åpen, landsdekkende folkekirke.

Komiteen viser til at å knytte kirkens organisasjonsenheter sammen i felles IKT-systemer er viktig for kirkelig organisasjonsutvikling, moderniseringen av kirkens kommunikasjonsformer og effektivisering av oppgaveløsningen. Målet med IKT-satsingen er at alle kirkens organisasjonsenheter får tilgang til felles IKT-løsninger, selv om enhetene er organisert og finansiert ulikt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til den pågående prosessen med å etablere Den norske kirke som et eget rettssubjekt og til budsjettforliket av 23. november 2015 om å bevilge 6 mill. kroner til omstillingsmidler til Kirken. Flertallet viser også til at Den norske kirke fikk 16 mill. kroner i omstillingsmidler gjennom budsjettforliket i 2015 og at disse midlene blir videreført av regjeringen i 2016 slik at den totale økningen blir 22 mill. kroner. Flertallet forventer at disse omstillingsmidlene sammen med resten av overføringene til Den norske kirke vil bistå i omstillingsprosessen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at Kulturdepartementet i Dokument nr. 15:1274 (2014–2015) opplyser at departementet allerede har tildelt Kirkerådet ekstra midler for å utvikle og implementere tekniske løsninger som skal sikre at det enkelte menighets- og fellesrådskontor oppdaterer medlemsregisteret på korrekt måte. Kulturdepartementet opplyser samtidig at det i den årlige tildelingen fra Kulturdepartementet til Kirkerådet inngår midler til drift, vedlikehold og utvikling av Den norske kirkes medlemsregister. Disse medlemmer har merket seg at kulturministeren har fulgt opp spørsmålet om feil i medlemsregisteret med Kirkerådet.

Disse medlemmer mener på bakgrunn av dette at det ikke er behov for en ytterligere økning av midlene til Den norske kirke utover omstillingsmidler på til sammen 22 mill. kroner inkludert den økningen som ligger i budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet har merket seg at kirken har behov for et godt system for gode elektroniske selvbetjeningsløsninger knyttet til håndtering av medlemskap, og viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å øke bevilgningen til nødvendig investering med 3 mill. kroner utover regjeringens forslag til statsbudsjett. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til skriftlig innspill fra Kirkerådet til komiteens budsjett høring.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke bevilgningen til nødvendige omstillingstiltak og IKT-tiltak med 12 mill. kroner utover regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Kirkevalg

Komiteen konstaterer at det etter endringene i kirkeloven i 2013 er bestemt at det skal gjennomføres

direkte valg til bispedømmerådene og Kirkemøtet samtidig med kommune- og fylkestingsvalgene. Valgene forberedes av Kirkerådet, med bakgrunn i valgreglene som Kirkemøtet fastsetter for å ivareta demokratiske verdier og prinsipper. Ved kirkevalget i 2015 var det første gang at et flertall av Kirkemøtets delegater ble valgt direkte av medlemmene i Den norske kirke. I ni av elleve bispedømmer var det mer enn én valgliste til bispedømmerådet.

Prestetjenesten

Komiteen merker seg at Den norske kirke er og skal være en landsdekkende og lokalt forankret kirke. Derfor er kirken også i fremtiden avhengig av en prestatjeneste som er nærværende i lokalsamfunnene. Komiteen viser i den sammenheng til at det er betydelige rekrutteringsutfordringer mange steder.

Komiteen viser til regjeringens vedtak om oppheving av boplikt for prester fra 1. september 2015 og den tilhørende avtale om lønnskompensasjon for prester. Den budsjettmessige virkningen av dette er innlemmet i regjeringens forslag til statsbudsjett.

Komiteen merker seg at tjenestebosted med boplikt tidligere har vært viktig for å sikre landsdekkende prestatjeneste. De siste 15–20 årene har likevel stadig flere søkt om fritak, og det er i økende grad stilt spørsmål ved ordningen. Boplikten griper sterkt inn i prestenes og prestefamilienes privatliv og den privatøkonomiske situasjonen deres. Komiteen støtter derfor vedtaket om å oppheve boplikten for prester fordi den ikke lenger er et egnet virkemiddel for å sikre at det er prester alle steder i landet. Komiteen mener det bør være tilbud om bosted der dette er nødvendig for rekrutteringen. Ellers bør prestene bli stilt fritt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i september 2015 ble inngått en ny avtale mellom Kulturdepartementet og tjenestemannsorganisasjonene om regulering av prestenes arbeidstid. Avtalen skal gjelde fra 1. januar 2016 og ble inngått etter at forslaget til statsbudsjett var ferdig utarbeidet fra regjeringens side. Det er derfor ikke tatt høyde for budsjettmessige konsekvenser og eventuelt behov for flere prestestillinger som følge av den inngåtte avtalen. Flertallet ber departementet komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av de kapasitetsmessige konsekvensene av avtalen og at et eventuelt behov for flere prestestillinger følges opp i revideringen av budsjettet for 2016.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil påpeke at prestenes nye

arbeidstidsavtale innebærer at prestene skal arbeide 37,5 timer i uken, eller 35,5 timer i uken om de arbeider minst hver tredje søndag, noe som for de fleste prester innebærer en arbeidsuke på 35,5 timer. Disse medlemmer har merket seg at prestene tidligere ikke har hatt noen arbeidstidsavtale, men at det følger av tjenesteordningen for menighetsprester at prestene ikke kan pålegges oppgaver som ikke kan utføres på en tilfredsstillende måte innenfor normal arbeidsuke eller normalarbeidstid. En normal arbeidsuke har vært definert som 5 dager, inklusive søndag, mens begrepet normalarbeidstid ikke er definert nærmere. Disse medlemmer vil påpeke at prestene, utover det som fremgår over, tidligere ikke har hatt normert arbeidstid, og at det følgelig ikke er grunnlag for å hevde at prestene fra nyttår får redusert arbeidstid.

Disse medlemmer bemerker at det likevel ikke er grunn til å betvile at prester kan ha utført arbeid utover det som arbeidsgiver har pålagt dem gjennom tjenesteordningen, men vil påpeke at mye av dette er oppgaver som ligger tett opp til frivillig arbeid, og som prestene selv har ønsket å utføre.

Disse medlemmer viser til at prestenes beredskapsavtale blir opphevet samtidig med at de nye arbeidsavtalene for prestene iverksettes 1. januar 2016, og vil påpeke at dette gir en budsjettmessig innsparing på 26,6 mill. kroner som skal nyttes til å dekke utgifter ved de nye avtalene. Disse medlemmer vil videre påpeke at det under forhandlingene ble understreket at avtalene ikke ville få noen budsjettmessig konsekvens utover nevnte omfordeling. Disse medlemmer har merket seg at prestenes organisasjoner på eget initiativ valgte å si opp den eksisterende fridagsavtalen, og finner ikke at det er behov for å foreta ekstraordinære vurderinger av behovet for prestestillinger utover de vurderingene som hvert år foretas i forbindelse med budsjettarbeidet.

Sjømannskirken (post 71)

Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet ivaretar på vegne av Den norske kirke den kirkelige betjeningen av nordmenn i utlandet. Sjømannskirken er til stede på alle kontinenter og i mer enn 80 land. Komiteen har merket seg at det diakonale arbeidet ved mange stasjoner er økende og i endring med mange nye grupper nordmenn i utlandet. Dette krever både kompetanse og kapasitet. Komiteen merker seg at økningen i tilskuddet til Sjømannskirken i revidert nasjonalbudsjett 2015 videreføres i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2016.

Komiteen vil understreke Sjømannskirkens betydning som et kirkelig, kulturelt og sosialt møte- sted for mange nordmenn som bor i utlandet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til budsjettforliket av 23. november 2015, der bevilgningene til Sjømannskirken foreslås ytterligere styrket med 2 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke bevilgningen til Sjømannskirken med 5 mill. kroner utover regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Trosopplæring (post 75)

Komiteen viser til at reformen av trosopplæringen i Den norske kirke ble igangsatt i 2004, jf. St. meld. nr. 7 (2002–2003) Trusopplæring i ei ny tid. Målet er at menighetene skal kunne tilby et systematisk og sammenhengende trosopplæringstilbud for alle barn og unge som er døpt i Den norske kirke. Trosopplæringstilbudet er forankret lokalt, og Kirke- møtet vedtok i 2009 en nasjonal plan for trosopplæringen som er retningsgivende for det lokale opp- læringstilbudet.

Komiteen legger vekt på at kjennskap og trygghet til eget livssyn er en viktig forutsetning for toleranse og respekt for andres tro og livssyn. I et flerkulturelt samfunn er dette grunnleggende for å sikre en god sameksistens og tillitsfull dialog.

Videre mener komiteen at trosopplæringstilbudet er grunnleggende viktig for å opprettholde en bred og levende landsdekkende folkekirke.

Komiteen merker seg at i 2014 ble alle landets menigheter omfattet av reformen. Kirkens mål er at alle dømte barn skal få et tilbud på 315 timers opplæring før fylte 18 år. De faktiske tallene på antall opplæringstimer varierer mellom bispedømmene.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke bevilgningen til trosopplæ- ringsreformen med 26,5 mill. kroner utover regjer- ingens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Kap. 341 Tilskudd til trossamfunn m.m.

Det foreslås en bevilgning på kr 332 456 000 under dette kapitlet (tidligere kap. 310), jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Tilskuddet til trossamfunn og livssynssamfunn er en lovhjemlet overslagsbevilgning, beregnet ut fra medlemstall.

Komiteen viser til at kapitlet fra 2016 er lagt inn under programkategori 08.40 Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn, og omfatter tilskudd til trossamfunn etter lov 13. juni 1969 nr. 25

om trdomssamfunn og ymist anna og tilskudd til livssynssamfunn etter lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn. I tillegg gis det fra kapitlet tilskudd til tros- og livssynsdialog.

Komiteen vil understreke at tilskudd til tros- og livssynssamfunn er en lovhjemlet rettighetsbasert ordning, der formålet er å sikre stor grad av økonomisk likebehandling av Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, er positive til regjeringens forslag om å videreføre ekstraordinære omstillingsmidler til Den norske kirke. Flertallet viser til den inngåtte budsjettavtalen, der det ble enighet om å ytterligere styrke omstillingsarbeidet i Den norske kirke med 6 mill. kroner.

Flertallet viser til at tilskudd til andre trosamfunn justeres opp med 1,4 mill. kroner som følge av økt tilskudd til Den norske kirke.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til regjeringens forslag til reduksjon i tilskuddet og til Senterpartiets alternative budsjettforslag, der det ble foreslått å øke bevilgningen til med 0,7 mill. kroner utover regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016) Tillegg 1.

Kap. 342 Kirkebygg og gravplasser

Det foreslås en bevilgning på kr 114 988 000 under dette kapitlet, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016).

Komiteen vil understreke at kirkebyggene forvaltes med respekt og i samsvar med deres kulturhistoriske betydning. Komiteen er tilfreds med det som har blitt gjort i Stavkirkeprogrammet under Klima- og miljødepartementet. Det har hatt som mål at alle de 28 stavkirkene skal være istandsatt og sikret i perioden 2001–2015. Alle stavkirkene blir utstyrt med sikringsanlegg som reduserer faren for at bygningene skal bli skadet eller ødelagt av brann. Programmet vil bli avsluttet i 2015.

Komiteen vil understreke betydningen av at gravplassene holdes i hevd og forvaltes med den verdighet som deres egenart tilsier, og at gravlegging skal skje med respekt for den avdødes religion og livssyn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til det inngåtte budsjettforliket, der det var enighet om å styrke rentekompensasjonsordningen for kirkebygg, noe som får en budsjetteffekt på 242 000 kroner i 2016. Flertallet er klar over at behovet for vedlikehold

av kirkebygg er stort, og mener på bakgrunn av dette at de foreslåtte økte bevilgningene, som tilsvarer en investeringsramme på 750 mill. kroner, vil bidra til dette.

Flertallet vil foreslå følgende tilsagnsfullmakt knyttet til rentekompensasjonsordningen for kirkebygg:

«Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2016 kan gi nye tilsagn om rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme på 0,75 mrd. kroner over kap. 342 Kirkebygg og gravplasser, post 60 Rentekompensasjon – kirkebygg.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det fortsatt er et stort behov for å ta vare på den kulturarven som ligger i norske kirkebygg. Disse medlemmer er kritiske til at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett ikke foreslo å videreføre ordningen med rentekompensasjon for opprustning av kirkebygg.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til finansinnstillingen, der Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 0,5 mill. kroner til rentekompensasjonsordningen for kirkebygg, noe som tilsvarer en styrking av rammen med 1 mrd. kroner.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjettforslag der det ble foreslått å videreføre rentekompensasjonen for kirkebygg med en investeringsramme på 1,5 mrd. kroner og øke bevilgningen til dette i 2016 med 5 mill. kroner utover regjeringens forslag i Prop. 1 S (2015–2016).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at KA, Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon, i rapporten «Felles eie – felles ansvar – en tilstandsrapport for norske kirker» (2013/2014) dokumenterer at Norge fortsatt har store utfordringer knyttet til kirkevedlikehold. Flertallet mener det er en utfordring at Norge lar en sentral del av den felles kulturarven som kirkebyggene representerer, forfalle, og at for mange kirker står usikret mot brann og innbrudd. Flertallet mener derfor det er nødvendig å fortsette arbeidet med å forsterke vedlikeholdet av kulturhistorisk viktige kirker – et løft hvor staten må ta et større ansvar enn den gjør nå.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet har merket seg at KA har omtalt forslagene fra energi- og miljøkomiteen om en forsterket strategi for kirkebygg som «en viktig seier for forvaltningen av norske kirkebygg», men minner også om at alt vil avhenge av at Stortinget i kommen-

de år stiller mer midler til rådighet for tiltak som faktisk bringer mer statlige ressurser inn i arbeidet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser også til at dette partiet særlig har tilgodesett Stavanger og Bergen domkirker i sitt alternative statsbudsjett for 2016, og dessuten at Senterpartiet under finansdebatten 3. desember 2015 fremmet forslag om at engangstilskuddet til vedlikehold og rehabilitering på Sør- og Vestlandet skulle inkludere kirker, jf. satsinger under Riksantikvaren over kap. 1129.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet viser endelig til Dokument 8:110 S (2014–2015) hvor Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har fremmet flere nødvendige initiativ for å sikre at staten tar medansvar for det alvorlige kirkeforfallet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til behovet for restaurering og sikring av en rekke av våre eldre kirkebygg. Dette medlem viser i denne forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det med dette som bakgrunn ble foreslått å sette av 20 mill. kroner til Stavanger domkirke og 20 mill. kroner til Bergen domkirke.

15. Oversikt over alternative budsjettforslag i finansinnstillingen

Oversikt over tall til grunn for alternative primære forslag til netto utgiftsramme i finansinnstillingen. Kun avvik (endring i forhold til regjeringens forslag).

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	H, FrP, KrF, V forliket 23. nov.	Ap	Sp	V	SV
Utgifter rammeområde 16 i tusen kroner								
200		Kunnskapsdepartementet						
	1	Driftsutgifter	254 407	-255	0	-25 000	0	0
	21	Spesielle driftsutgifter	11 208	-11	0	0	0	0
220		Utdanningsdirektoratet						
	1	Driftsutgifter	273 231	-255	-13 500	-100 000	0	0
	21	Spesielle driftsutgifter	135 212	-147	0	0	0	0
221		Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene						
	1	Driftsutgifter	13 960	-14	0	+500	0	+500
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat						
	1	Driftsutgifter	88 734	-92	+3 300	+3 300	+3 100	+3 300
224		Senter for IKT i utdanningen						
	1	Driftsutgifter	60 939	-61	0	0	0	0
	21	Spesielle driftsutgifter	21 959	-24	0	0	0	0
225		Tiltak i grunnopplæringen						
	1	Driftsutgifter	22 239	-22	0	0	0	0
	21	Spesielle driftsutgifter	100 342	-101	0	0	+2 500	0
	60	Tilskudd til landslinjer	211 531	0	0	+2 500	+2 000	0
	61	Tilskott til 1 t fysisk aktivitet og skolemåltid	0	0	0	+50 000	0	0

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	H, FrP, KrF, V forliket 23. nov.	Ap	Sp	V	SV
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	456 563	+35 500	+35 500	+35 500	+35 500	+35 500
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg	334 218	0	+25 000	0	0	0
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	48 247	0	0	+100 000	+2 000	0
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og lære-kandidater med spesielle behov	57 870	0	0	+25 000	0	0
	71	Tilskudd til kunst- og kulturarbeid i opplæringen	26 336	+3 000	0	+3 000	0	+3 000
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram og organisasjoner	6 290	0	0	0	0	+1 500
	74	Tilskudd til organisasjoner	18 380	+3 250	0	+6 000	0	+6 400
	75	Tilskudd til tiltak mot mobbing	0	0	0	0	+15 000	0
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen						
	21	Spesielle driftsutgifter	824 164	-766	+50 300	+1 000	0	0
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 274 132	+50 000	+20 000	-120 000	+300 000	0
	50	Nasjonale sentre i grunnopplæringen	92 030	-91	0	0	0	0
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	40 812	0	-20 800	+40 000	0	+100 000
	63	Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærertetthet på 1.–4. trinn	434 420	+320 000	+320 000	+392 000	0	0
	71	Tilskudd til vitensentre	50 339	+3 000	0	0	+5 000	0
	73	Tilskudd til forsøksordninger i grunnopplæringen	0	0	0	0	+40 000	0
227		Tilskudd til særskilte skoler						
	74	Tilskudd til Signo grunn- og videregående skole og Briskeby videregående skole	42 522	+2 000	0	0	0	0

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	H, FrP, KrF, V forliket 23. nov.	Ap	Sp	V	SV
	77	Tilskudd til opplæring i små og verneverdige fag	0	0	0	0	+5 000	0
	77	Tilskudd til Lycée International de Saint-Germain-en-Laye	0	+2 400	0	0	0	0
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.						
	70	Frittstående grunnskoler	1 866 052	0	0	-180 500	0	0
	71	Frittstående videregående skoler	1 518 316	+2 100	0	-32 000	-10 600	0
	73	Frittstående grunnskoler i utlandet	119 492	0	0	-12 000	0	0
	74	Frittstående videregående skoler i utlandet	23 026	0	0	0	-200	0
	75	Frittstående skoler for funksjonshemmede elever	259 368	0	0	0	-300	0
	76	Andre frittstående skoler	47 312	0	0	0	-100	0
	79	Toppidrett	41 417	0	0	0	+5 000	0
	82	Kapitaltilskudd til friskoler, kapital- og husleietilskudd	20 920	0	0	0	+10 000	0
229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører						
	1	Driftsutgifter	23 246	-23	0	0	0	0
230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem						
	1	Driftsutgifter	636 855	-5 637	0	+5 000	+2 500	0
	21	Spesielle driftsutgifter	61 349	-60	0	0	0	0
253		Folkehøyskoler						
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	781 630	+10 000	+15 000	+10 000	+10 000	+11 100
254		Tilskudd til voksenopplæring						
	70	Tilskudd til studieforbund	208 374	0	+10 000	0	0	+1 000
	71	Tilskott til nettskoler	0	0	0	+10 000	0	0
	72	Tilskott til studiesenter.no	0	0	0	+6 500	0	0
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre						
	72	Stiftelsen Arkivet	24 022	+1 500	+1 500	0	0	0

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	H, FrP, KrF, V forliket 23. nov.	Ap	Sp	V	SV
256		Vox, nasjonalt fag- organ for kompetanse- politikk						
	1	Driftsutgifter	53 381	-48	0	-10 000	0	0
	21	Spesielle driftsutgifter	11 325	-15	0	0	0	0
257		Program for basiskom- petanse i arbeidslivet						
	21	Spesielle driftsutgifter	5 311	-5	0	0	0	0
	70	Tilskudd	163 518	-5 700	+5 000	0	0	+5 000
258		Tiltak for livslang læring						
	1	Driftsutgifter	4 900	-5	0	0	0	0
	21	Spesielle driftsutgifter	91 898	-64	0	0	0	0
260		Universiteter og høy- skoler						
	50	Statlige universiteter og høyskoler	31 335 347	+10 369	+232 300	+4 500	+485 900	+60 000
	70	Private høyskoler	1 275 534	+2 325	+10 700	+10 000	+35 200	0
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter						
	71	Tilrettelegging for inter- nasjonal mobilitet	17 193	0	0	0	+3 300	0
	73	Tilskudd til psykiske helsetiltak for studenter	0	0	0	0	+15 000	0
	73	Tiltak for psykisk helse- arbeid for studenter	0	0	0	+10 000	0	0
	74	Tilskudd til velferds- arbeid	82 311	+5 000	+8 000	0	0	+15 000
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	717 446	0	+15 200	+30 000	0	0
276		Fagskoleutdanning						
	72	Annen fagskole- utdanning	68 683	0	0	+6 000	+5 000	0
280		Felles enheter						
	1	Driftsutgifter	80 535	-79	+7 000	0	0	+5 000
	50	Senter for internasjona- lisering av utdanning	81 184	-70	0	0	0	0
	51	Drift av nasjonale fellesoppgaver	174 743	-171	0	0	0	0
281		Felles tiltak for univer- siteter og høyskoler						
	1	Driftsutgifter	209 582	-121	0	-75 000	+25 000	0
	45	Større utstyrsanskaffel- ser og vedlikehold	24 867	0	0	+25 000	0	0

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	H, FrP, KrF, V forliket 23. nov.	Ap	Sp	V	SV
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	167 710	-136	0	0	0	0
	70	Andre overføringer	66 475	+9 000	0	0	0	0
283		Meteorologiformål						
284	50	Meteorologisk institutt	306 456	-5 285	0	0	0	0
		De nasjonale forskningsetiske komiteene						
285	1	Driftsutgifter	17 007	-18	0	0	0	0
		Norges forskningsråd						
	52	Langsiktig, grunnleggende forskning	1 602 495	-1 523	+65 000	-10 000	+105 000	+246 300
	53	Strategiske satsinger	1 240 752	+15 295	+12 200	-75 000	+125 000	+140 000
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	486 772	-455	0	0	+50 000	0
	55	Administrasjon	279 952	-276	0	0	+1 500	0
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak						
	21	Spesielle driftsutgifter	15 611	-40	0	0	0	0
	53	NUPI	4 721	-5	0	0	0	0
	57	Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	178 922	-163	0	+16 000	+1 700	0
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	251 562	0	0	+25 000	0	0
288		Internasjonale samarbeidstiltak						
310	21	Spesielle driftsutgifter	37 279	-27	0	0	0	0
		Rentekompensasjon kirkebygg						
340	60	Rentekompensasjon	0	0	+500	0	0	0
		Den norske kirke						
	1	Driftsutgifter	1 284 745	+4 793	+3 000	+12 000	0	-78 800
	71	Tilskudd til Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet	86 170	+2 000	0	+5 000	0	0
	75	Tilskudd til trosopp- læring og andre kirkelige formål	468 090	0	0	+26 500	0	0
341		Tilskudd til tros- samfunn m.m.						
	70	Tilskudd til tros- og livs- synssamfunn	315 256	+1 376	0	+700	0	-42 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	H, FrP, KrF, V forliket 23. nov.	Ap	Sp	V	SV
342		Kirkebygg og gravplasser						
	1	Driftsutgifter	55 538	-58	0	0	0	0
	60	Rentekompensasjon – kirkebygg	44 165	+242	0	+5 000	0	0
	70	Tilskudd til sentrale tiltak for kirkebygg og gravplasser	15 285	0	0	0	+40 000	0
920		Norges forskningsråd						
	50	Tilskudd til forskning	2 259 893	+38 143	-25 000	0	+159 700	-50 000
925		Havforskningsinstituttet						
	1	Driftsutgifter	392 314	+20 414	+30 000	0	+73 000	0
	21	Spesielle driftsutgifter	316 473	-327	0	0	0	0
	22	Fiskeriforskning og -overvåking	117 100	0	0	+25 000	0	0
926		Forskningsfartøy						
	1	Driftsutgifter	174 067	-133	0	0	0	0
	21	Spesielle driftsutgifter	80 521	-79	0	0	0	0
927		NIFES						
	1	Driftsutgifter	86 015	-85	0	0	0	0
	21	Spesielle driftsutgifter	64 920	-80	0	0	0	0
928		Annen marin forskning og utvikling						
	21	Tiltak og forskning på lakselus og -rømming	0	0	0	0	0	+15 000
	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	56 547	-53	0	0	0	0
	72	Tilskudd til Nofima	99 603	-97	0	0	0	0
1137		Forskning og innovasjon						
	50	Forskningsaktivitet, Norges forskningsråd	256 324	-259	0	+7 300	+7 000	0
	51	Basisbevilgninger m.m., Norges forskningsråd	183 376	-183	+2 500	+3 200	+3 000	0
	52	Innovasjonsaktivitet m.m.	5 251	-5	0	0	0	0
	53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	3 549	-4	0	0	0	0
2410		Statens lånekasse for utdanning						
	1	Driftsutgifter	367 724	-368	0	-30 000	0	0
	50	Avsetning til utdanningsstipend	6 185 138	+5 160	0	+129 000	+34 000	0
	70	Utdanningsstipend	2 328 416	0	0	+303 000	+22 100	+125 900

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	H, FrP, KrF, V forliket 23. nov.	Ap	Sp	V	SV
	71	Andre stipend	839 005	+3 300	0	0	0	0
	72	Rentestøtte	921 049	+72	0	+2 400	+500	0
Sum utgifter ramme- område 16			72 745 076	+526 743	+812 700	+666 400	+1 618 300	+603 700

Inntekter rammeområde 16 i tusen kroner

3220		Utdannings- direktoratet						
	1	Inntekter ved oppdrag	4 038	-4	0	0	0	0
	2	Salgsinntekter mv.	1 185	-1	0	0	0	0
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat						
	2	Salgsinntekter mv.	5 145	-5	0	0	0	0
3224		Senter for IKT i utdanningen						
	1	Inntekter fra oppdrag mv.	1 630	-2	0	0	0	0
3225		Tiltak i grunnopp- læringen						
	4	Refusjon av ODA-god- kjente utgifter	271 198	+21 100	0	0	0	0
3229		Statens fagskole for gartnere og blomster- dekoratører						
	2	Salgsinntekter mv.	1 720	-2	0	0	0	0
3230		Statlig spesialpedago- gisk støttesystem						
	1	Inntekter ved oppdrag	61 349	-60	0	0	0	0
	2	Salgsinntekter mv.	14 770	-15	0	-8 000	0	0
3256		Vox, nasjonalt fagor- gan for kompetanse- politikk						
	1	Inntekter ved oppdrag	11 236	-11	0	0	0	0
3280		Felles enheter						
	2	Salgsinntekter mv.	1 317	-1	0	0	0	0
3925		Havforsknings- instituttet						
	3	Oppdragsinntekter	325 165	-335	0	0	0	0
3926		Forskningsfartøy						
	1	Oppdragsinntekter	80 621	-79	0	0	0	0
3927		NIFES						
	1	Oppdragsinntekter	68 830	-84	0	0	0	0

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	H, FrP, KrF, V forliket 23. nov.	Ap	Sp	V	SV
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning						
	80	Renter	3 800 168	+138	0	0	0	0
		Sum inntekter ramme- område 16	4 999 679	+20 639	0	-8 000	0	0
		Sum netto ramme- område 16	67 745 397	+506 104	+812 700	+674 400	+1 618 300	+603 700

16. Oversikt over bevilgningsendringer i innstillingen

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til vedtak under finansdebatten i Stortinget 3. desember 2015 om netto utgiftsramme for rammeområde 16 i statsbudsjettet for 2016, jf. Innst. 2 S (2015–2016) og Innst.

2 S Tillegg 1 (2015–2016), og til sine merknader og endringsforslag.

Flertallet fremmer samlet utkast til bevilgningsvedtak innenfor vedtatt netto utgiftsramme.

Tabellen nedenfor viser endret bevilgningssum på aktuelle kapitler/poster som følge av budsjettprosessen i Stortinget med budsjettforliket av 23. november 2015 og komitéflertallets forslag til endringer etter dette.

Oversikt over bevilgningsendringer under rammeområde 16 Kirke, utdanning og forskning

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	Budsjettforliket 23. nov. 2015	H, Frp, KrF, V Innst. 12 S – vedtak
Utgifter (i tusen kroner)					
200		Kunnskapsdepartementet			
	1	Driftsutgifter	254 407	254 152 (-255)	254 152 (-255)
	21	Spesielle driftsutgifter	11 208	11 197 (-11)	11 197 (-11)
220		Utdanningsdirektoratet			
	1	Driftsutgifter	273 231	272 976 (-255)	272 976 (-255)
	21	Spesielle driftsutgifter	135 212	135 065 (-147)	135 065 (-147)
221		Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene			
	1	Driftsutgifter	13 960	13 946 (-14)	13 946 (-14)
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat			
	1	Driftsutgifter	88 734	88 642 (-92)	88 642 (-92)
224		Senter for IKT i utdanningen			
	1	Driftsutgifter	60 939	60 878 (-61)	60 878 (-61)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	Budsjettforliket 23. nov. 2015	H, Frp, KrF, V Innst. 12 S – vedtak
	21	Spesielle driftsutgifter	21 959	21 935 (-24)	21 935 (-24)
225		Tiltak i grunnopplæringen			
	1	Driftsutgifter	22 239	22 217 (-22)	22 217 (-22)
	21	Spesielle driftsutgifter	100 342	100 241 (-101)	100 241 (-101)
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	456 563	492 063 (+35 500)	492 063 (+35 500)
	71	Tilskudd til kunst- og kulturarbeid i opplæringen	26 336	29 336 (+3 000)	29 336 (+3 000)
	74	Tilskudd til organisasjoner	18 380	20 880 (+2 500)	21 630 (+3 250)
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen			
	21	Spesielle driftsutgifter	824 164	823 398 (-766)	823 398 (-766)
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 274 132	1 324 132 (+50 000)	1 324 132 (+50 000)
	50	Nasjonale sentre i grunnopplæringen	92 030	91 939 (-91)	91 939 (-91)
	63	Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærertetthet på 1.–4. trinn	434 420	754 420 (+320 000)	754 420 (+320 000)
	71	Tilskudd til vitensentre	50 339	54 089 (+3 750)	53 339 (+3 000)
227		Tilskudd til særskilte skoler			
	74	Tilskudd til Signo grunn- og videregående skole og Briskeby videregående skole	42 522	44 522 (+2 000)	44 522 (+2 000)
	77	Tilskudd til Lycée International de Saint-Germain-en-Laye	0	0 (0)	2 400 (+2 400)
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.			
	71	Frittstående videregående skoler	1 518 316	1 520 416 (+2 100)	1 520 416 (+2 100)
229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører			
	1	Driftsutgifter	23 246	23 223 (-23)	23 223 (-23)
230		Statlig spesialpedagogisk støtte-system			
	1	Driftsutgifter	636 855	631 218 (-5 637)	631 218 (-5 637)
	21	Spesielle driftsutgifter	61 349	61 289 (-60)	61 289 (-60)
253		Folkehøyskoler			
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	781 630	791 630 (+10 000)	791 630 (+10 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	Budsjettforliket 23. nov. 2015	H, Frp, KrF, V Innst. 12 S – vedtak
255		Tilskudd til freds- og menneskeretts- sentre			
	72	Stiftelsen Arkivet	24 022	25 522 (+1 500)	25 522 (+1 500)
256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompe- tansepolitikk			
	1	Driftsutgifter	53 381	53 333 (-48)	53 333 (-48)
	21	Spesielle driftsutgifter	11 325	11 310 (-15)	11 310 (-15)
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet			
	21	Spesielle driftsutgifter	5 311	5 306 (-5)	5 306 (-5)
	70	Tilskudd	163 518	158 518 (-5 000)	157 818 (-5 700)
258		Tiltak for livslang læring			
	1	Driftsutgifter	4 900	4 895 (-5)	4 895 (-5)
	21	Spesielle driftsutgifter	91 898	91 834 (-64)	91 834 (-64)
260		Universiteter og høyskoler			
	50	Statlige universiteter og høyskoler	31 335 347	31 345 716 (+10 369)	31 345 716 (+10 369)
	70	Private høyskoler	1 275 534	1 277 859 (+2 325)	1 277 859 (+2 325)
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter			
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	82 311	87 311 (+5 000)	87 311 (+5 000)
280		Felles enheter			
	1	Driftsutgifter	80 535	80 456 (-79)	80 456 (-79)
	50	Senter for internasjonalisering av utdanning	81 184	81 114 (-70)	81 114 (-70)
	51	Drift av nasjonale fellesoppgaver	174 743	174 572 (-171)	174 572 (-171)
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler			
	1	Driftsutgifter	209 582	209 461 (-121)	209 461 (-121)
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	167 710	167 574 (-136)	167 574 (-136)
	70	Andre overføringer	66 475	75 475 (+9 000)	75 475 (+9 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	Budsjettforliket 23. nov. 2015	H, Frp, KrF, V Innst. 12 S – vedtak
283		Meteorologiformål			
	50	Meteorologisk institutt	306 456	301 171 (-5 285)	301 171 (-5 285)
284		De nasjonale forskningsetiske komiteene			
	1	Driftsutgifter	17 007	16 989 (-18)	16 989 (-18)
285		Norges forskningsråd			
	52	Langsiktig, grunnleggende forskning	1 602 495	1 600 972 (-1 523)	1 600 972 (-1 523)
	53	Strategiske satsinger	1 240 752	1 257 747 (+16 995)	1 256 047 (+15 295)
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	486 772	486 317 (-455)	486 317 (-455)
	55	Administrasjon	279 952	279 676 (-276)	279 676 (-276)
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak			
	21	Spesielle driftsutgifter	15 611	15 571 (-40)	15 571 (-40)
	53	NUPI	4 721	4 716 (-5)	4 716 (-5)
	57	Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	178 922	178 759 (-163)	178 759 (-163)
288		Internasjonale samarbeidstiltak			
	21	Spesielle driftsutgifter	37 279	37 252 (-27)	37 252 (-27)
340		Den norske kirke			
	1	Driftsutgifter	1 284 745	1 289 538 (+4 793)	1 289 538 (+4 793)
	71	Tilskudd til Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet	86 170	88 170 (+2 000)	88 170 (+2 000)
341		Tilskudd til trossamfunn m.m.			
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	315 256	316 632 (+1 376)	316 632 (+1 376)
342		Kirkebygg og gravplasser			
	1	Driftsutgifter	55 538	55 480 (-58)	55 480 (-58)
	60	Rentekompensasjon – kirkebygg	44 165	44 407 (+242)	44 407 (+242)
920		Norges forskningsråd			
	50	Tilskudd til forskning	2 259 893	2 298 036 (+38 143)	2 298 036 (+38 143)
925		Havforskningsinstituttet			
	1	Driftsutgifter	392 314	412 728 (+20 414)	412 728 (+20 414)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	Budsjettforliket 23. nov. 2015	H, Frp, KrF, V Innst. 12 S – vedtak
	21	Spesielle driftsutgifter	316 473	316 146 (-327)	316 146 (-327)
926		Forskningsfartøy			
	1	Driftsutgifter	174 067	173 934 (-133)	173 934 (-133)
	21	Spesielle driftsutgifter	80 521	80 442 (-79)	80 442 (-79)
927		NIFES			
	1	Driftsutgifter	86 015	85 930 (-85)	85 930 (-85)
	21	Spesielle driftsutgifter	64 920	64 840 (-80)	64 840 (-80)
928		Annen marin forskning og utvikling			
	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	56 547	56 494 (-53)	56 494 (-53)
	72	Tilskudd til Nofima	99 603	99 506 (-97)	99 506 (-97)
1137		Forskning og innovasjon			
	50	Forskningsaktivitet, Norges forskningsråd	256 324	256 065 (-259)	256 065 (-259)
	51	Basisbevilgninger m.m., Norges forskningsråd	183 376	183 193 (-183)	183 193 (-183)
	52	Innovasjonsaktivitet m.m.	5 251	5 246 (-5)	5 246 (-5)
	53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	3 549	3 545 (-4)	3 545 (-4)
2410		Statens lånekasse for utdanning			
	1	Driftsutgifter	367 724	367 356 (-368)	367 356 (-368)
	50	Avsetning til utdanningsstipend	6 185 138	6 193 532 (+8 394)	6 190 298 (+5 160)
	71	Andre stipend	839 005	839 005 (0)	842 305 (+3 300)
	72	Rentestøtte	921 049	921 187 (+138)	921 121 (+72)
		Sum utgifter rammeområde 16	72 745 076	73 271 819 (+526 743)	73 271 819 (+526 743)

Inntekter rammeområde 16 (i tusen kroner)

3220		Utdanningsdirektoratet			
	1	Inntekter ved oppdrag	4 038	4 034 (-4)	4 034 (-4)
	2	Salgsinntekter mv.	1 185	1 184 (-1)	1 184 (-1)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	Budsjettforliket 23. nov. 2015	H, Frp, KrF, V Innst. 12 S – vedtak
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat			
	2	Salgsinntekter mv.	5 145	5 140 (-5)	5 140 (-5)
3224		Senter for IKT i utdanningen			
	1	Inntekter fra oppdrag mv.	1 630	1 628 (-2)	1 628 (-2)
3225		Tiltak i grunnopplæringen			
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	271 198	292 298 (+21 100)	292 298 (+21 100)
3229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører			
	2	Salgsinntekter mv.	1 720	1 718 (-2)	1 718 (-2)
3230		Statlig spesialpedagogisk støtte-system			
	1	Inntekter ved oppdrag	61 349	61 289 (-60)	61 289 (-60)
	2	Salgsinntekter mv.	14 770	14 755 (-15)	14 755 (-15)
3256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk			
	1	Inntekter ved oppdrag	11 236	11 225 (-11)	11 225 (-11)
3280		Felles enheter			
	2	Salgsinntekter mv.	1 317	1 316 (-1)	1 316 (-1)
3925		Havforskningsinstituttet			
	3	Oppdragsinntekter	325 165	324 830 (-335)	324 830 (-335)
3926		Forskningsfartøy			
	1	Oppdragsinntekter	80 621	80 542 (-79)	80 542 (-79)
3927		NIFES			
	1	Oppdragsinntekter	68 830	68 746 (-84)	68 746 (-84)
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning			
	80	Renter	3 800 168	3 800 306 (+138)	3 800 306 (+138)
Sum inntekter rammeområde 16			4 999 679	5 020 318 (+20 639)	5 020 318 (+20 639)
Sum netto rammeområde 16			67 745 397	68 251 501 (+506 104)	68 251 501 (+506 104)

Oversikt over omdisponeringene i Innst. 12 S (2015–2016), kun avvik

Kap.	Post	Formål	Budsjettforliket 23.11 – Innst. 2 S	H, FrP, KrF, V Innst. 12 S omdisp
Utgifter rammeområde 16 (i tusen kroner)				
225		Tiltak i grunnopplæringen		
	74	Tilskudd til organisasjoner	20 880	21 630 (+750)
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	71	Tilskudd til vitensentre	54 089	53 339 (-750)
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	77	Tilskudd til Lycée International de Saint-Germain-en-Laye	0	2 400 (+2 400)
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet		
	70	Tilskudd	158 518	157 818 (-700)
285		Norges forskningsråd		
	53	Strategiske satsinger	1 257 747	1 256 047 (-1 700)
2410		Statens lånekasse for utdanning		
	50	Avsetning til utdanningsstipend	6 193 532	6 190 298 (-3 234)
	71	Andre stipend	839 005	842 305 (+3 300)
	72	Rentestøtte	921 187	921 121 (-66)
Sum utgifter rammeområde 16			73 271 819	73 271 819 (0)
Inntekter rammeområde 16 (i tusen kroner)				
Sum inntekter rammeområde 16			5 020 318	5 020 318 (0)
Sum netto rammeområde 16			68 251 501	68 251 501 (0)

17. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utrede hva det reelle utstørsbehovet er ved skolene for å ivareta samtlige læreplanmål og relevansen i yrkesopplæringen med sikte på å innføre en toppfinansiering av særlig ressurskrevende utdanningsprogram.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en utfyllende vurdering av nettbasert kompletterende undervisnings rolle og tilbud, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2016.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fortsatt gi opplærings-tilskuddet til voksenopplæring som frie midler, som beskrevet i dagens finansieringsordning.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen i implementeringen av revidert finansieringssystem for universiteter og høyskoler og i oppfølgingen av den såkalte Andreassen-gruppens rapport foreta en gjennomgang av de statlige tilskuddene til private høyskoler.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen raskest mulig komme til Stortinget med en ferdig investeringsplan/kørdning for investeringer og større vedlikeholdsprosjekter av bygg i universitets- og høyskolesektoren, samt en analyse og plan for sektorens fremtidige behov for utstyr.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen innføre elleve måneders studiestøtte i løpet av inneværende stortingsperiode.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak der konsekvensene av omleggingene i utdanningsstøtten synliggjøres, og det vurderes om inntektsgrensene for elever og lærlinger for å motta grunnstipend og bostipend er satt på riktig nivå.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om ulike rammebetingelser for universiteter og høyskoler, sett i lys av strukturrendringene og Stortingets behandling av Meld. St. 18 (2014–2015) Konsentrasjon for kvalitet. Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren.

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endring av kompetansekravene, slik at lærere med fullført utdanning fra før 2014 fortsatt har full undervisningskompetanse.

Forslag fra Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av om stipendsatsene for utstyr i videregående opplæring samsvarer med behovene for bøker og utstyr ved de enkelte utdanningsprogrammene.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen jevnlig, og minst én gang i hver stortingsperiode, forelegge for Stortinget en grundig analyse av basiskomponenten i finansieringssystemet for universitets- og høyskolesektoren, basert på avklarte kostnadsbærere og strategiske føringer.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen legge til rette for etablering av folkehøyskolen Sjunkehatten i Fauske kommune.

18. Komiteens tilråding

Utkast til vedtak fremmes av medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A (Rammeområde 16)
Kirke, utdanning og forskning

I

På statsbudsjettet for 2016 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
200		Kunnskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	254 152 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	11 197 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 745 000	
220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	272 976 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	135 065 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 21</i>	57 087 000	
221		Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene		
	1	Driftsutgifter	13 946 000	
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat		
	1	Driftsutgifter	88 642 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 491 000	
223		Sametinget		
	50	Tilskudd til Sametinget	41 501 000	
224		Senter for IKT i utdanningen		
	1	Driftsutgifter	60 878 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	21 935 000	
225		Tiltak i grunnsopplæringen		
	1	Driftsutgifter	22 217 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	100 241 000	
	60	Tilskudd til landslinjer	211 531 000	
	62	Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv	23 670 000	
	63	Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen, <i>kan overføres</i>	58 975 000	
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	492 063 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i>	334 218 000	
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	48 247 000	
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 059 000	
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	272 918 000	
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	216 826 000	
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og lærekandidater med spesielle behov	57 870 000	
	71	Tilskudd til kunst- og kulturarbeid i opplæringen	29 336 000	
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram og organisasjoner	6 290 000	
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	14 153 000	
	74	Tilskudd til organisasjoner	21 630 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	823 398 000	
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 324 132 000	
	50	Nasjonale sentre i grunnopplæringen	91 939 000	
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	40 812 000	
	62	Tilskudd for økt lærertetthet	395 215 000	
	63	Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærertetthet på 1.-4. trinn	754 420 000	
	70	Tilskudd til NAROM	8 151 000	
	71	Tilskudd til vitensentre	53 339 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	60	Tilskudd til Murmanskskolen	2 242 000	
	61	Tilskudd til voksenopplæring i Andebu kommune	5 095 000	
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	6 070 000	
	70	Tilskudd til Den franske skolen i Oslo	10 158 000	
	71	Tilskudd til internatdriften ved Krokeide videregående skole	26 164 000	
	72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	32 999 000	
	74	Tilskudd til Signo grunn- og videregående skole og Briskeby videregående skole	44 522 000	
	75	Tilskudd til opplæring i rusinstitusjoner	10 630 000	
	76	Tilskudd til Foreningen Norden og Norsk håndverksinstitutt	4 857 000	
	77	Tilskudd til Lycée International de Saint-Germain-en-Laye	2 400 000	
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.		
	70	Frittstående grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 866 052 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Frittstående videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 520 416 000	
	72	Frittstående skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i>	146 078 000	
	73	Frittstående grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	119 492 000	
	74	Frittstående videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	23 026 000	
	75	Frittstående skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	259 368 000	
	76	Andre frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	47 312 000	
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	17 180 000	
	78	Kompletterende undervisning	23 277 000	
	79	Toppidrett	41 417 000	
	80	Friskoleorganisasjoner	735 000	
	81	Elevutveksling til utlandet	1 892 000	
	82	Kapitaltilskudd til friskoler, kapital- og husleietilskudd	20 920 000	
229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører		
	1	Driftsutgifter	23 223 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 158 000	
230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem		
	1	Driftsutgifter	631 218 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	61 289 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 877 000	
252		EUs utdannings- og ungdomsprogram		
	70	Tilskudd	513 780 000	
253		Folkehøyskoler		
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	791 630 000	
	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet	4 819 000	
	72	Tilskudd til nordiske folkehøyskoler	615 000	
254		Tilskudd til voksenopplæring		
	70	Tilskudd til studieforbund	208 374 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	12 762 000	
255		Tilskudd til freds- og menneskerettssentre		
	70	Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter	32 070 000	
	71	Falstadsenteret	18 636 000	
	72	Stiftelsen Arkivet	25 522 000	
	73	Nansen Fredssenter	6 040 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	74	Narviksenteret, <i>kan overføres</i>	5 737 000	
	75	Det europeiske Wergelandsenteret	8 103 000	
	76	Raftostiftelsen	4 987 000	
256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk		
	1	Driftsutgifter	53 333 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	11 310 000	
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	5 306 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	157 818 000	
258		Tiltak for livslang læring		
	1	Driftsutgifter	4 895 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 1</i>	91 834 000	
	60	Tilskudd til karriereveiledning	31 858 000	
260		Universiteter og høyskoler		
	50	Statlige universiteter og høyskoler	31 345 716 000	
	70	Private høyskoler	1 277 859 000	
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter		
	71	Tilrettelegging for internasjonal mobilitet	17 193 000	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	87 311 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	717 446 000	
276		Fagskoleutdanning		
	72	Annen fagskoleutdanning	68 683 000	
280		Felles enheter		
	1	Driftsutgifter	80 456 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 000	
	50	Senter for internasjonalisering av utdanning	81 114 000	
	51	Drift av nasjonale fellesoppgaver	174 572 000	
	71	Tilskudd til UNIS	125 360 000	
	72	Tilskudd til UNINETT	27 240 000	
	73	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	33 352 000	
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	209 461 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	24 867 000	
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	167 574 000	
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 1</i>	75 475 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	73 351 000	
	78	Tilskudd til Universitets- og høskolerådet	17 247 000	
283		Meteorologiformål		
	50	Meteorologisk institutt	301 171 000	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	127 345 000	
284		De nasjonale forskningsetiske komiteene		
	1	Driftsutgifter	16 989 000	
285		Norges forskningsråd		
	52	Langsiktig, grunnleggende forskning	1 600 972 000	
	53	Strategiske satsinger	1 256 047 000	
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	486 317 000	
	55	Administrasjon	279 676 000	
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	15 571 000	
	53	NUPI	4 716 000	
	56	Ludvig Holbergs minnepris	11 541 000	
	57	Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	178 759 000	
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	251 562 000	
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	41 740 000	
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	14 528 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	37 252 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	306 024 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	2 325 815 000	
	75	UNESCO-kontingent	22 540 000	
	76	UNESCO-formål	3 500 000	
340		Den norske kirke		
	1	Driftsutgifter	1 289 538 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	39 364 000	
	71	Tilskudd til Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet	88 170 000	
	75	Tilskudd til trosopplæring og andre kirkelige formål, <i>kan overføres</i>	468 090 000	
341		Tilskudd til trossamfunn m.m.		
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	316 632 000	
	75	Tilskudd til private kirkebygg	5 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	78	Ymse faste tiltak	12 200 000	
342		Kirkebygg og gravplasser		
	1	Driftsutgifter	55 480 000	
	60	Rentekompensasjon – kirkebygg, <i>kan overføres</i>	44 407 000	
	70	Tilskudd til sentrale tiltak for kirkebygg og gravplasser	15 285 000	
920		Norges forskningsråd		
	50	Tilskudd til forskning	2 298 036 000	
925		Havforskningsinstituttet		
	1	Driftsutgifter	412 728 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	316 146 000	
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	117 100 000	
926		Forskningsfartøy		
	1	Driftsutgifter	173 934 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	80 442 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	86 500 000	
927		NIFES		
	1	Driftsutgifter	85 930 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	64 840 000	
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	5 800 000	
928		Annen marin forskning og utvikling		
	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	56 494 000	
	72	Tilskudd til Nofima	99 506 000	
1137		Forskning og innovasjon		
	50	Forskningsaktivitet, Norges forskningsråd	256 065 000	
	51	Basisbevilgninger m.m., Norges forskningsråd	183 193 000	
	52	Innovasjonsaktivitet m.m.	5 246 000	
	53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	3 545 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	367 356 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	6 190 298 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 328 416 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	842 305 000	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	921 121 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	509 530 000	
	74	Tap på utlån	327 200 000	
	76	Startstipend for kvotestudenter, <i>overslagsbevilgning</i>	809 000	
		Totale utgifter		73 271 819 000

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
3220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Inntekter ved oppdrag	4 034 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 184 000	
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat		
	2	Salgsinntekter mv.	5 140 000	
3224		Senter for IKT i utdanningen		
	1	Inntekter fra oppdrag mv.	1 628 000	
3225		Tiltak i grunnopplæringen		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	292 298 000	
3229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører		
	2	Salgsinntekter mv.	1 718 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 135 000	
3230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem		
	1	Inntekter ved oppdrag	61 289 000	
	2	Salgsinntekter mv.	14 755 000	
3256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk		
	1	Inntekter ved oppdrag	11 225 000	
	2	Salgsinntekter mv.	346 000	
3280		Felles enheter		
	1	Eksterne inntekter NOKUT	10 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 316 000	
3281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	2	Salgsinntekter mv.	10 000	
3288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	5 578 000	
3340		Den norske kirke		
	1	Ymse inntekter	45 292 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	39 364 000	
3342		Kirkebygg og gravplasser		
	1	Ymse inntekter	18 566 000	
	2	Leieinntekter m.m.	3 678 000	
3925		Havforskningsinstituttet		
	3	Oppdragsinntekter	324 830 000	
3926		Forskningsfartøy		
	1	Oppdragsinntekter	80 542 000	
3927		NIFES		
	1	Oppdragsinntekter	68 746 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
5310		Statens lånekasse for utdanning		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	25 190 000	
	29	Termingebyr	23 244 000	
	89	Purregebyrer	188 894 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning		
	80	Renter	3 800 306 000	
		Totale inntekter		5 020 318 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2016 kan:

1.

overskride bevilgningen på	mot tilsvarende merinntekter under
Kap. 200 post 1	Kap. 3200 post 2
Kap. 220 post 1	Kap. 3220 post 2
Kap. 222 post 1	Kap. 3222 post 2
Kap. 224 post 1	Kap. 3224 post 1
Kap. 229 post 1	Kap. 3229 postene 2 og 61
Kap. 230 post 1	Kap. 3230 post 2
Kap. 256 post 1	Kap. 3256 post 2
Kap. 280 post 1 og post 21	Kap. 3280 postene 1 og 2
Kap. 281 post 1	Kap. 3281 post 2
Kap. 2410 post 1	Kap. 5310 post 3

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på 21-postene mot tilsvarende merinntekter.

3. avhende fast eiendom ved universiteter og høyskoler, jf. Instruks om avhending av statlig eiendom mv., og bruke inntekter fra salg av eiendommer til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.

4. gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntektene blir ført til eiendomsfondet til Forskningsrådet.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2016 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
220		Utdanningsdirektoratet	
	70	Tilskudd til læremidler mv.	30,0 mill. kroner
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter	20,0 mill. kroner
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	230,8 mill. kroner
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	617,2 mill. kroner

2. gi tilsagn om å utbetale 20 prosent av tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen over kap. 225 Tiltak i grunnsopplæringen, post 68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen påfølgende budsjettår, når endelig regnskap foreligger.
3. gi nye tilsagn om rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme på 1,5 mrd. kroner under kap. 225 Tiltak i grunnsopplæringen, post 65 Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg.
4. gi tilsagn om å utbetale utdanningsstøtte for første halvår 2017 (andre halvdel av undervisningsåret 2016–17) etter de satsene som blir fastsatt andre halvår 2016 (første halvdel av undervisningsåret 2016–17), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og 90 Økt lån og rentegjeld, samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.
5. gi tilsagn om å omgjøre lån til stipend første halvår 2017 (andre halvdel av undervisningsåret 2016–17) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2016 (første halvdel av undervisningsåret 2016–17), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend.

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 1 029 kroner dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og 2 058 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale 878 kroner per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 1 758 kroner ved senere forsøk.
2. Kunnskapsdepartementet i 2016 kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:
 - a. opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
 - b. bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller ved deltagelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
 - c. bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
 - d. bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2016 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 340 post 1	kap. 3340 post 1
kap. 340 post 21	kap. 3340 post 2
Kap 342 post 1	kap. 3342 postene 1 og 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

VI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2016 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 925 post 21	kap. 3925 post 3
kap. 926 post 21	kap. 3926 post 1
kap. 927 post 21	kap. 3927 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen på kap. 925 post 22 og kap. 927 post 22 slik at summen av overskridelser på kap. 917 post 22, kap. 919 post 76, kap. 925 post 22 og kap. 927 post 22 tilsvarer merinntekter under kap. 5574 post 74, jf. forslag til vedtak II rammeområde 10 (fiskeri) i Innst. 8 S (2015–2016).

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2016 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd til forskning	50 mill. kroner

VIII

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2016 kan gi nye tilsagn om rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme på 0,75 mrd. kroner over kap. 342 Kirkebygg og gravplasser, post 60 Rentekompensasjon – kirkebygg.

B

Rammeuavhengig vedtak

Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en sak om studiesentrenes rolle i det fremtidige utdanningssystemet.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 9. desember 2015

Trond Giske

leder og ordf. for kap. 200

Henrik Asheim

ordf. for kap. 225, 227 og 3225

Norunn Tveiten Benestad

ordf. for kap. 280, 281, 3280 og 3281

Sivert Haugen Bjørnstad

ordf. for kap. 270, 2410, 5310 og 5617

Christian Tynning Bjørnø

ordf. for kap. 220, 224, 230, 3220, 3224 og 3230

Torgeir Knag Fylkesnes

ordf. for kap. 222, 255, 283, 284 og 3222

Kent Gudmundsen

ordf. for kap. 252, 257 og 276

Martin Henriksen

ordf. for kap. 223, 925, 926, 927, 928, 1023, 3925, 3926, 3927 og 5610

Iselin Nybø

ordf. for kap. 253 og 254

Tone Merete Sønsterud

ordf. for kap. 256 og 3256

Bente Thorsen

ordf. for kap. 258, 310, 342 og 3342

Anders Tyvand

ordf. for kap. 221 og 228

Kristin Vinje

ordf. for kap. 288, 340, 920, 3288 og 3340

Anne Tingelstad Wøien

ordf. for kap. 226, 229, 1137 og 3229

Marianne Aasen

ordf. for kap. 260, 285, 287 og 3287

